

ఆధ్యాత్మిక, జ్యోతిష, వాస్తు, ఆరోగ్యాది అనేక విషయాలు తెలుసుకోండి... ఫేస్ బుక్

Like us to follow

@mohanpublications

- వజ్ర చిహ్న సీతారామస్వామి

కర్ణచరిత్ర

వజ్జుల చినసీతారామస్వామి శాస్త్రిచే

పు నర్మ ద్రి త ము
జే యి ప్ప తు లు .

రాజ్ ముద్రాక్షరశాలయందు ముద్రితము
రాజమహేంద్రవరము.

1928

ఉ పో ధ్వా త ము.

సంస్కృతాంధ్రవాఙ్మయములలో నున్నజనరంజకము అగుకథలలోఁ గర్ణునికథ యొకటి యని చెప్పవచ్చును. భారతవీరులలో మిక్కిలి ప్రసిద్ధి కెక్కి నేటికిని సామాన్యజనులకుఁ గూడఁదెలిసినవీరులుకర్ణార్జునులె. కర్ణార్జునులతారతమ్యవిషయమున నేటికిని లోకము రెండు తెగలయి యున్నది. కొందఱు కర్ణునియందును, మఱికొందఱు అర్జునునియందును బక్షము గలిగి నాదించుచుండుట సర్వజనులకు విదితమే. ఇట్టిపక్షపాతము చేతనే సంస్కృతమహాభారతమునఁ గర్ణ చరిత్రవిషయకములగు కొన్నిభాగములు కొన్నిప్రతులయం దగపడకున్నవి. నన్నయాయాదులయాంధ్రీకరణమునందును వారికి లభించినమాతృకల వ్యత్యాసముచేఁ గావలయు నిట్టికొఱత యగపడుచున్నది. మహాభారతపాత్రములలోఁ గర్ణుడు ప్రధానపాత్ర మయినటులు “కర్ణుడులేని భారతమా?” అను సామెతయే విశనవలయుపఁగలదు.

సంస్కృతమహాభారత మర్జునునిసంతతివారిరాజ్యకాలమునఁ బుట్టిన ట్లగపడుచున్నది. ఎప్పుడైనను రాజులయియున్న వారియొక్కయు వారిపూర్వులయొక్కయుఁ జరిత్రములు వ్రాయునపుడు రాజానురోధమున వారివారివిరోధులపరాక్రమాదులను గొంతవఱకుఁ బొనుఁగుపఱచి చెప్పుటయు నట్టివాని సమయము దొరకినపుడెల్ల మిక్కిలిగ నిరసించుచుండు

టయుఁ జరిత్రకారులకును సహజమె యని చెప్పవచ్చును. మహాభారతమునందుఁ బాండవుల యరణ్యావాసాదికాలము పదుమూఁడేడ్లును మహాసమర్థుఁ డగుదుర్యోధనుఁడు చేసిన రాజ్యపాలనము మొదలగునవి యంతగా వర్ణింపఁ బడకుండుట నరయఁగా, మహాభారతకవి దుర్యోధనాదులచరిత్రను విపులముగాఁ జెప్పఁదలఁచిన ట్లగపడదు.

చ. “చదివితి నెల్లవేదములు జన్మము లొప్ప గఁ జేసితిన్ రమా
స్వద మగువృత్తిఁ బొల్చి నరపాలకు లెల్లను గొల్వఁ గంటి దు
ర్మదఁ పుగాఢగర్వపరిమర్దనకేళి యొనర్చితిం దగం
దుది నని మిత్రబాంధవులతోఁ ద్రిదివంబున కేగు టొప్పదే?”

(భా. శల్య. 2. ఆ. 329 ప)

అని యిట్లు బంధుమిత్రులెల్లరును యుద్ధమునందుఁ జచ్చినపిదప, దుర్యోధనుఁడు పాండవులచే మర్మోద్ఘాటనము చేయఁబడునందర్భమునఁ జెప్పుకొనియున్నాఁడు. అట్టి దురవస్థలో శత్రులయెదుటఁ దనకు లేనిఘనతను జెప్పికొని యుండఁడు గదా! పయిపద్యమునందలి రాజులనేలుట యనునంశము కర్ణ వధవిని శోకించుధృతరాష్ట్రుఁడు పలికిన

“వైదేహపాండ్రాదివసుధేశు లెవ్వనికడిమిసొంపున నరిగాపు లైరి”
అను కర్ణపర్వములోని సీసపాదముచే గూఢమూల మగుచున్నది. ఆంధ్రభారతమున నే కారణముననో యీ విషయమున నీ సీసపాదమొక్కటి మాత్రమే యగపడుచున్నది. ఏ కారణముననో యననేల ? కర్ణదిగ్విజయనందర్భ మాంధ్రభారతమున నాంధ్రీకరింపఁ బడకుండుటయే యందుకు మూలమైయుండును. పంక్తుతభారతమునం దన్ననో కర్ణదిగ్విజయవృత్తాంతమునెల్ల

స్మరించి ధృత రాష్ట్రాదు దుఃఖించినట్లు విపులముగా వర్ణింపఁబడియున్నది.

“యో లజయ త్స్వకాంభోజాన్ అవంత్యాన్ కేకయై స్సహ,
గాంగాగాన్ మద్రకాన్ మాతస్యాన్ త్రిగర్తాన్ స్తన్తకాన్ శకాన్
పాంచాలాన్ శ్చ విదేహాన్ శ్చ కువిందాన్ కాశికోసలాన్,
సుహృన్ నంగాన్ శ్చ వంగాన్ శ్చ నిషధాన్ పుండ్రకీకటాన్.
వత్సాన్ కళింగాన్ దరదాన్ అశ్మకాన్ ఋషికా నపి,
శబరాన్ హరహూణాన్ శ్చ ప్రహుణాన్ సరళా నపి.
ష్టేచ్ఛరాష్ట్రాధిపాన్ శ్చైవ దుర్గా నాటవికాన్స్తథా,
...

దివ్యాస్త్రవి న్మహాతేజాః కణ్ణో వైకర్తనో వృషః,
దుర్యోధనస్య వృద్ధ్యర్థం కృత్వాన్ ముర్వీ మథాజయత్.
యం లబ్ధ్వా మాగధో రాజా సాంత్యమానో లభ సాహ్స్యాదైః,
అరాత్సీత్ పార్థివం క్షత్త్రిం ఋతే యాదవకౌరవాన్.”

అని యిట్లు వ్రాయఁబడియున్నది.

ఇట్లే దుర్యోధనునకుఁ గాండవుల యరణ్యవాసకాలమునఁ గొన్నియుద్ధసంకటములు తటస్థించిన ట్లుద్యోగపర్వములోని యీ క్రిందిపద్యము సూచించుచున్నది.

ఉ. “ఒక్కొక్కఁడొ గడంగి ప్రతియోధులు మార్కరునప్ప డాత్మలన్
నెక్కొని మోములం బొడము నెవ్వగతోడ జనంబు బిట్టియం
దక్కట భీముఁ డైన మనయర్జునుఁ డైనను మాదిరిపుత్రిలం
దొక్కరుఁ డైన నీపగలు నుక్కడఁగింపరె యొక్క వ్రేల్చిడిన్?”

(1 ఆ. 287 పద్యము.)

పై నుదాహరించినదుర్యోధనుని మంచిచరిత్రలు గాని యుద్ధసంకటములు గాని పాండవులచరిత్రలట్లు విపులముగా మహాభారతకవి వర్ణింపలేదు. మఱియు నరణ్యవిరాటపర్వములు రెండును బాండవులచరిత్రలతోడను మూలకథ కంతగా సంబంధము లేనియుపాఖ్యానములతోడను వెళ్ళబుచ్చెను. పైకారణముల నరయఁగా మహాభారతకవి పాండవులచరిత్రమునె మూలకథగాఁ జేసికొనినట్లు స్పష్టపడుచున్నది.

అట్లయినను, సత్యవ్రతాశనపరులగు చరిత్రకారులు నేర్పుతోఁ బ్రతినాయకపక్షమునందలి మంచిచెడ్డలను సైతము వర్ణింపకపోరు. మహాభారతకవియుఁ గౌరవులశౌర్యమును వారి చరిత్రమును విరళముగ వెల్లడించియే యున్నాఁడు. కావున నట్టివర్ణనముల నాధారముగఁ జేసికొని కౌరవపక్షములోని యితరవిషయముల నూహించుకొనుట యుక్తము.

కర్ణుఁడు గౌంతేయుఁడే యైనను కౌరవపక్షమువాఁడగుటచేతను, నర్జునునకుఁ బ్రతిద్వంద్వి యగుటచేతను నాతనిచరిత్రమును బయినదాహరించిన కారణములచే నంతవిపులముగా వర్ణింపఁబడలేదు. కర్ణుఁడు నిత్యసత్యవ్రతుఁడును, మహాదాతయు, ధర్మాత్ముఁడును నైనను బైకారణములచేతనె కావలయునుమహాభారతమునఁ దఱచుగ నిందింపఁబడియున్నాఁడు. పాండవులకు 'పక్కలోనిబల్లెము'వంటివాఁడేయైనను బలుమాఱు నిరసింపఁబడుచు వచ్చెను. లోకోత్తరచరిత్రుఁడును, సుభయపక్షములకు సమానబంధుఁడును గురువృద్ధును నగుభీష్ముఁ డతని బొత్తిగా నిరసించినట్లు మహాభారతమునఁ జెప్పఁబడియున్నది. అట్లే భీష్ముని ననుసరించుట తక్కినపెద్దలకు సహజమె గదా!

ఈసందర్భమున భీష్ముఁ డిట్లు కర్ణుని నిరసించుటకుఁ గారణము లేకపోలేదు. ఆతఁ డుభయపక్షములకును సమానబంధుఁ డును, నీతిశాస్త్రకోవిదుఁడునునై యుండుటచే నెట్లైన సందిచేసి కులనాశనము కాకుండఁ జేయఁదలఁచె నని యూహింప వలసియున్నది.

“భీష్మేణ రాజా కౌరవ్యో ధృతరాష్ట్రోఽభీషేచితః,
అర్థధర్మప్రభానాసు విద్యాసు వివిధాసు చ.

గతఃపారం యథాపాండు స్తథా సేనాపతిః కృతః.” (ఆది.118-అ)

“వ. అంభికేయధృతరాష్ట్ర రాజ్యాభిషిక్తుంజేసి భీష్ముఁడు.

ఉ. ఆయముగర్వము నివిడిచి యన్యపక్షుల్ పనిసేయ నిట్లుగాఁ

గేయభుజాబలంబున నిక్పత్తవిరోధిసమాజుడై కుమా,

రాయితశక్తిశాలిధృతరాష్ట్రుఁడు రాజ్యము సేయుచుండె న

త్యాయతకీర్తితోఁ దనకు మాస్తిపురం బది రాజధానిగాఁ.”

(భారతము ఆదిపర్వము. 5. ఆశ్వాసము. 6. పద్య)

అనువాక్యములను బట్టి చూడఁగా, జ్యేష్ఠుఁడును, బట్టాభిషిక్తుఁడును నగుధృతరాష్ట్రునిపుత్రుడైన దుర్యోధనునకే కురురాజ్యమునందు సంపూర్ణ మగునొరసత్వపు (వారసత్వపు) హక్కుగలదనియు, బాండవులకు లేదనియు విశేష మగుచున్నది. అయినను బలవంతులగురాజులు పరరాజులను జయించి వారిరాజ్యముల నాక్రమించుకొనుట రాజధర్మమై యుండెను. సంజయురాయ బొరపుఁగాలమున శ్రీకృష్ణుఁడు ధర్మనిర్ణయము చేయుసందర్భములోని

“ఉతాహా త్వంమన్యసే శామ్యమేషరాజ్ఞాం యద్ధేవ తే ధర్మతంత్రం ఆయుద్ధేవా షర్తతేధర్మతంత్రం తద్ధేవ తే వాచమిమాంశృణోమి.”

(ఉద్యో 29 ఆధ్యాయ)

అనువాక్యమే పైయంశమును వ్యక్తపఱచుచున్నది.

ఇట్టిధర్మము నవలంబించి ప్రబలు లగుపాండవులు దుర్యోధనుని జయించి రాజ్యము నాక్రమింతురనియు నట్టి యొడఁ బొసఁగుయుద్ధమున నుభయపక్షములు నశించుననియుఁ దలఁచి యంధుఁడగుశృతరాష్ట్రునెడ భక్తితోఁ బ్రవర్తించిన పాండురాజుప్రవర్తనమును బోధించి ప్రబలు లగు పాండవు లకుఁ గొంతరాజ్యము నిప్పించుట కర్తవ్యమని యుభయకుల సమానబంధుఁడగు భీష్ముఁడు నిశ్చయించుకొని యట్లుపదేశించెను. దుర్యోధనుఁడందుల కంగీకరింపనందున రాజనీతికోవిదుఁ డగు భీష్ముఁడు పలుమాఱు దుర్యోధనపక్షపుయోధులను నిరసించుచుఁ బాండవులపైఁ బక్షపాతముఁ జూపుచు దోణాది కురుయోధులకు మనసువిఱుగునట్లు ప్రసంగించుచు వచ్చెను. అట్లు చేసినచోఁ బాండవులు ప్రబలు లనియు స్వపక్షము వారికిఁ గూడఁ బాండవులపైఁ బక్షపాతము గలదనియు బెదరి దుర్యోధనుఁడు సంతి కంగీకరించు ననియూతఁ డభిప్రాయపడెను; కాని యీవిషయమున భీష్ముని నీతికౌశల మనర్థకారియయ్యెను. దుర్యోధనుఁడు మహామానియు విశ్వాసపాత్రులగు కర్ణాది వీరులు గలవాడును నగుటచే, భీష్మునియుపదేశములను గణుతింపఁ డయ్యె.

“క. ఉక్కటిసురపతికై నను, మ్రొక్కమువృషధర్మమూఁది మొనతలబడినకొ
మిక్కిలిపేరుచునిటచెవి, నక్కజముగఁ బెంపుబడయవగుటను పేంద్రా!”

(ఉద్యో. 3 ఆ 361)

అని గదా దుర్యోధనుఁడు కృష్ణురాయబారపుఁ గాలమునఁ జెప్పియున్నాఁడు.

దుర్యోధనుఁడు సంధి కంగీకరింపకుండుటకు దుర్యోధన పక్షపాతియు మహావీరుఁడును నగుకర్ణుఁడే మూలకారణ మని తలఁచి యాతనిని భీష్ముఁడు పలుమాఱును నిందించుచు వచ్చె నని శరతల్పశాయి యగుభీష్ముని యీక్రిందివాక్యములె వ్యక్త పఱుపఁగలవు.

*“క. నీదెసఁ గొపింతు నె కుల, భేదముగాఁ బలుకుటయును బిడ్డలఁ జెఱుపం గాదని కినియదు లేదన, రా దలఁతును నిన్నునిష్ఠురంపుఁబలుకులన్.”

ప. అది శిక్షగాని గోషంబుగా దట్లుం గాక.

“క. నీయుదయము దైవికగ, రాభయత్తము నీప మర్త్య లసదృక్షులుకౌం తేయుండవు గాని విను రా, దేయుండవు గావు నీవు ధీరవిచారా!”

(భీష్మ. 3 ఆ. 441-442-443)

*“జానామి సమరే వీర్య శశ్రుభి ర్దుస్సహం భువి,

బ్రహ్మణ్యతాం చ శౌర్యం చ దానే చ పరమాం స్థితిమ్.

న త్వయా సదృశః కశ్చి త్పురుషే ష్యమగోపమ,

కులభేదభయా చ్ఛాహం సదా పరుషముక్తవాన్.

ఇష్వస్త్రే చాస్త్రసంధానే లాఘవేఽస్త్రబలే తథా,

సదృశః ఘోర్లునే నాపి కృష్ణేన చ ఘోరతమనా,

కన్ధ కాశిపురం గత్వా త్వయైకేవ ధనుష్మతా,

కన్యార్థే కురురాజస్య రాజానో మృదితాయుధి.

తథా చ బలవాన్ రాజా జరాసంధో దుగాసదః,

సమరే సమరశ్లాఘీ న త్వయా సదృశోఽభవత్.

బ్రహ్మణ్య స్సత్యయోధీ చ మనుష్యై రధికో యుధి,

వ్యపసీతోఽద్య మన్యైర్మే యస్త్యాం ప్రతిపురాకృతః.

దైవం పురుషకారేణ న శక్య మతివర్తితుం,

సోదర్యాః పాండవా వీరా భ్రాతరస్తేఽరినూదన.

ఈవిషయమునఁ గులనాశనము కాకుండఁ జేసికొనుటకై
 భీష్ముఁడు పవిత్రమగు తనచరిత్రమును గళంకితమగుటకును
 సంగీకరించెను. కావుననే కదా ! సంతికాలములలో దుర్యో
 ధనుని వెఱపించుటకై కర్ణుఁడు మహారథుఁ డని యెఱింగియు
 నాతనినర్థరథుఁ డని నిరసించెను. తుదకుఁ దనకులమునకుఁ గళం
 కము నాపాదించుకర్ణజన్మవిషయక మగుకుంతీచరిత్రమును వెల్ల
 డించుటకు సాహసించియు నట్టియుద్ధసంకటమందు దుర్యో
 ధనుని విడిచి పాండవులలోఁ జేరుమని కర్ణునకు బోధచేసియుఁ
 డనఘనమైనచరిత్రమును మాపికొనెను. కర్ణుఁడు దుర్యోధనుని
 విడుచుటయే కాక పాండవులలోఁ జేరుటయు సంభవించిన

సంగచ్ఛతై ర్మహాబాహూ మమచే దిచ్చసి ప్రియమ్.”

(భీష్మ. 124 అధ్యాయం.)

ఇంతియకాక కర్ణునిదిగ్విజయము సయితము భీష్ముఁడు
 స్తుతించి యున్నాఁడు.

“కర్ణరాజపురం గత్వా కాంభోజా నిర్జితాస్త్యయా,
 గిరీవజగతా శ్చాఽపి నగ్నజి త్రముఖానృపాః.
 అంబుషా శ్చ విడేహా శ్చ గాంధారా శ్చ జితాస్త్యయా,
 హిమవద్దుర్గనిలయాః కిరాతా రణకర్కశాః.”

“దుర్యోధనస్య వశగాః కృతాః కర్ణ స్వయా పురా,
 ఉత్కలామేఖలాః పాండవాః కళింగాంధ్రా శ్చ సంయుగే.
 నిషాదా శ్చ త్రిగర్తా శ్చ బాహ్లికా శ్చ జితాస్త్యయా,
 తత్ర తత్రచ సంగ్రామే దుర్యోధనహితైషిణా,
 బహవో నిర్జితా వీర త్వయా కర్ణమహాబాహవః.”

(ద్రోణపర్వము 4 అధ్యాయం)

మొదల దుర్యోధనుఁడు నిరాశుఁడై నిరాటంకముగా సంతి-
కంగీకరించు నని తలఁచి భీష్ముఁ డెట్టి పనికై నఁ దలపడెను. కుల-
నాశకమును లోకనాశకమును నగు యుద్ధమును నిలుపుటకై
యట్టిపనులు చేయుట తప్పుకా దని యాతనియాశయము. ఇట్టి
గుట్టును గనుపెట్టక భీష్ముఁడు పలుమాఱు కర్ణుని నిరసించిననిర-
సనములను యథార్థములనుగ గ్రహించుట యసంగతము.

అట్లయినను గవి కర్ణుని యుద్ధాదినందర్భములలో నాతని
సామర్థ్యాదికమును వెల్లడింపక పోలేదు. సామాన్యముగాఁ
జదువువారలు కవియొక్క పయిచాతుర్యమును గనుపెట్టఁజాలక
తఱచుగా నగపడుకర్త విషయకములగు నిందలను నిరసనముల
నుజూచి యాతఁడు దుర్మార్గుఁ డనియు, బలహీనుఁ డనియు
భ్రామపడుదురు. అట్టిభ్రమయె కర్ణుఁడుదుష్టచతుష్టయములోని
వాఁడను వాడుకకుఁ గారణ మని తోచుచున్నది. అయ్యది
కేవలము ప్రమాదము.

ఇక దుర్యోధనునికార్యములయం దాతనికి సమ్మతము.
గాఁ బ్రవర్తించుట స్వామిభక్తుఁ డగుకర్ణున కొకయచగుణము
కానేరదు. అరయనరయ నదియు నాతని సుగుణఽరంఽరలోనెఱె
క్కింపఁదగియుండును. దుర్యోధనునితో మైత్రినొంది యాతనిచే
సత్కారముల నొందిన పిదపఁ బాండవులు తనసోదరులని స్పష్ట-
ముగాఁ దెలిసినను సూర్యుఁడు, కుంతి, శ్రీకృష్ణుఁడు మొదలగు
వారు పాండవులపక్షములోనికి రమ్మని యెంతబోధించినను రా-
జ్యాధిపత్య మిప్పించెద మనివారు ఘోషించినను నించు కేనియు
నాశ పడక దుర్యోధనుని సేవకర్తవమును వీడక స్వామికార్య-
మునకై ప్రాణములు ధారపోసెను. ఇట్టి యీశుణ్యాపురుషుఁడు

మైత్రీనిశ్చలత, స్వామిభక్తి, శౌర్యము, కీర్తిలోభము, వైరాగ్యము మొదలగు మహాగుణములను లోకమునకుఁ బ్రదర్శించుటకై జన్మించినవాఁడని పేర్కొనవచ్చును. ఇంద్రుఁడు కపటియై తన్ను మోసము చేయవచ్చినవాఁడని యెఱింగి తనప్రాణముల నుదృణముగా నైనఁ దలఁపక యమృతమయములగు కవచకుండలముల నొలిచి యాతనికి దానముచేసిన యీమహానుభావుని సత్యవ్రతము దానశీలతయును లోకోత్తరము లనుట యతిశయోక్తి కానేరదు.

ఈమహాపురుషునిచరిత్రముసామాన్యముగ నందఱకును దెలియుటకై వర్ణనావికములతో గ్రంథమును బెంపక సులభమై లితో నాశక్తికొలఁదిని దీనిని వ్రాసితిని. ఆయాసందర్భములందుఁ బ్రమాణముగాఁ జూపవలసిన సంస్కృతశ్లోకములు క్రింద లఘుటీకవలె (Foot Note) వ్రాయఁబడెను. గుణగ్రహణ పారీణు లగుసహృదయు లిందలిగుణలేశములను గ్రహించి స్వభావసులభ మగుసమ్మోదమును బొందుదురు గాక.

16-4-1917 } ఇట్లు, విన్నవించువిధేయుఁడు,
 విజయనగరము } వజ్ఞుల చినసీతారామస్వామిశాస్త్రి,
 గ్రంథకర్త.

శ్రీ రస్తు.

కర్ణచరిత్ర

—❖❖❖❖—

మొదటి ప్రకరణము.

—❖కర్ణుని జన్మము.❖—

యాదవరాజగుశూరుఁ డనువానిపుత్రికలలోఁ బెద్దదియు
వసుదేవునిచెల్లెలునగుపృథ యనుకన్యకను శూరుని మేనత్త.
కుమారుఁ డగుకుంతిభోజుఁ డప్పటికి సంతతిలేనివాఁ డగుటచేఁ
బెంచుకొనుచుండెను. ఆమె యాకుంతిభోజునింటఁ బెరుఁగుచుఁ
దండియాజ్ఞాచొప్పున నతిథిపూజ చేయుచుండెను. ఒకప్పుడు
దుర్వాసుఁడనుఋషి కొంతకాలమాతనియింట నతిథిగా నుండఁ
గోరినందున నాతనికిఁ బరిచర్యచేయుటకై కుంతిభోజుఁడు తన
పుత్రిక యగుకుంతిని నియోగించెను.

సులభకోపుఁ డగుదుర్వాసుఁడును గుంతి యోర్పుతోఁ
జేసినయద్భుత మగుసేవకు మెచ్చి వరమును గోరుకొ మ్మనెను.
“మహాత్మా! మీరు నాయందుఁ బ్రసన్నులగుటకంటె నాకేమి
కావలయును? తమ యీప్రసన్నతకు మాతఁడ్రోయు మిక్కిలి

యానందము నొందును. అదియే నాకు గొప్పవరము” అని కుంతి విన్నవించెను. అట్లున్నను మరలక త్రికాలవేది యగునాముని యామెకు రాబోవు నాపదయం దుపచరించుటకై యొక దివ్య మగుమంత్రము నుపదేశించెను. అట్లుపదేశించి “నీ వేదేవత నీమంత్రముతో నారాధించెదవో యాదేవతప్రత్యక్షమై నీవు కోరినలక్షణములు గల్గవుతుని దయచేయును.” అని యామంత్రప్రభావము నామె కెఱిగించి యాముని యంతర్ధానము నొందెను.

పిమ్మట నొకనాడు కుంతి యామంత్రప్రభావమును బరీక్షింపఁ దలంచి, సహజకవచకుండలములు గలమహాపరాక్రమ శాలి యగుకొడుకును గోరి యామంత్రముతో సూర్యు నారాధించెను. అప్పు డామంత్రశక్తిచేత సూర్యుఁడు సౌమ్యరూపముతో నామెకుఁ బ్రత్యక్షమై యామె కోరినలక్షణములు గల పుత్రునిఁ బ్రసాదించి యంతర్ధానమునొందెను. పిదపఁ గుంతియుఁ దాను గన్యక (వివాహము లేనిది) యైయుండుటచే సూర్యవరప్రసాదభూతుఁడై యైనను దత్పుత్రునించుకొన వెఱచి తనప్రాణసఖియగు దాదికూతుతో నాలోచించి పురసమీపముననున్న యశ్వనది కేఁగి యొక తెప్పపై నొకమందసమును గట్టి యందాశిశువును బదిలముగానుంచి యందధికముగు ధనము నుంచి యానదిలో నా తెప్పను విడిచిపెట్టెను. అట్లు విడిచి “నాయనా! యేపుణ్యవతికి నీవు లభించెదవో? ఏయదృష్టవంతురాలు నీముష్టుల ముఱియనున్నదో? ఏభాగ్యశాలిని నీకు మాతయై వీర

మాత యనిపించుకొననున్నదో? అని పరిపరివిధముల శోధించి దీని మగుముఖముతో నింటికిఁ బోయెను. సూర్యదేవతాప్రసాదమున నీవృత్తాంతము బయల్పడకుండెను.

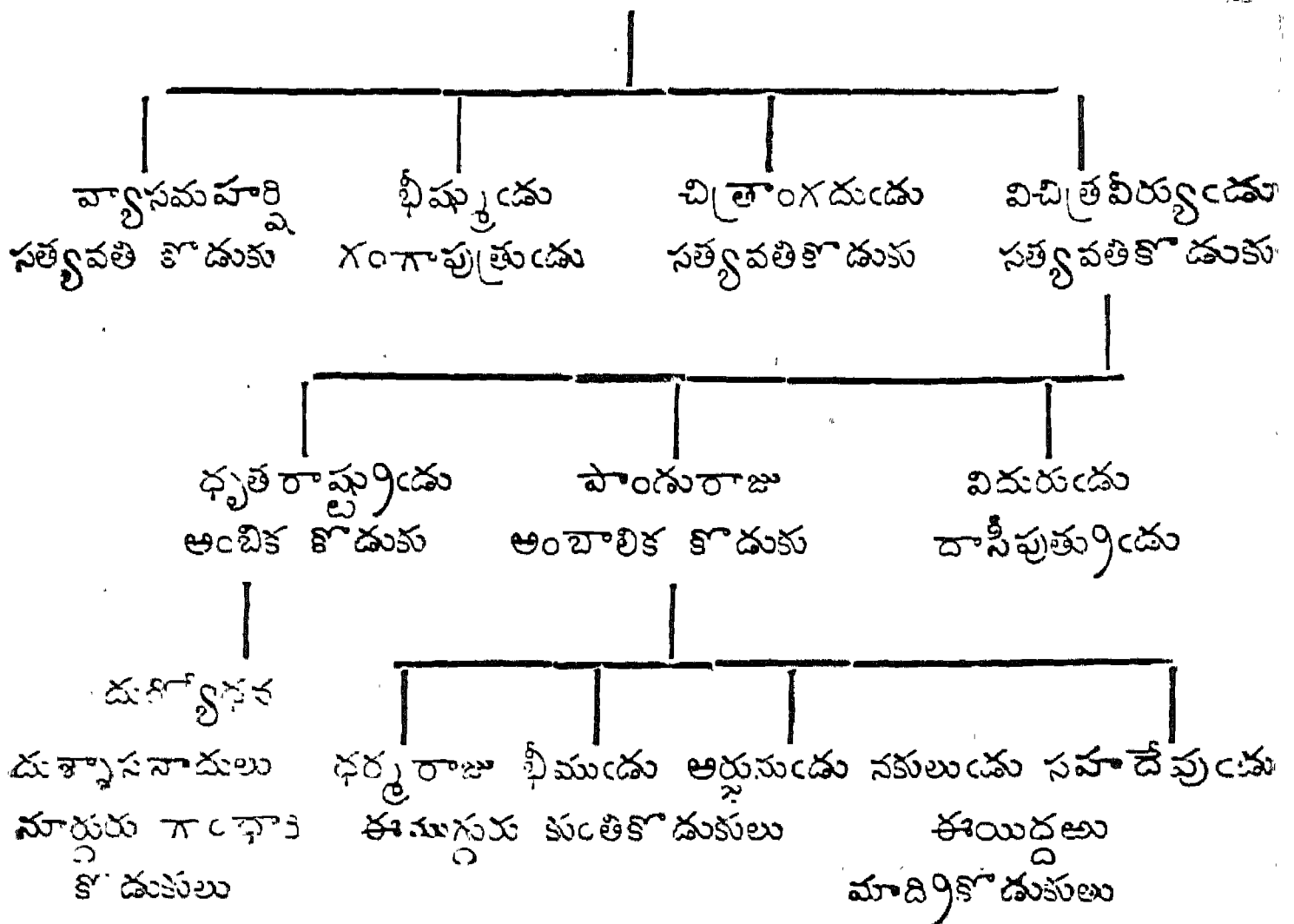
ఆ తెప్పయు సూర్యనిమహిమచే నిరుపద్రవముగ, నాయశ్వనదిలో నుండి చర్మణ్యతి యందును, నందుండి యమునయందును, దానినుండి గంగానదియందును ప్రవేశించి నదీవేగవశమున సూతదేశములోని చంపాపురసమీపమునఁ బోవుచుండెను. ఆసమయమునఁ దత్పురవాసియు, ధృతరాష్ట్రము త్రుడును నగు నధిరథుఁ డనుసూతుఁ డానదిలోఁ దనభార్యలతో జలక్రీడఁ జేయుచుండి యానందసముచు జూచెను. చూచి యాపేటిక నొడ్డునకుఁ దీయించి దానిం దెఱచి యందు సహజకవచకుండలములతోఁ బ్రకాశించుచుపసిపాపని గాంచెను. కాంచి యానందమును బ్రేమయు నాశ్చర్యమునుముప్పిరిగొన వికసించినమోముతో దనభార్య యగురాధను బిలిచి యాశిశువు నామెచేతి కందిచ్చెను. ఆమెయు సంతతి లేక పగచుచున్నది గావున నత్యానందముతో నాబాలకునిఁ జింకఁ బెట్టుకొని కన్నతల్లివలెఁ బెంచుకొన సాగెను. ఈవృత్తాంతము నాపు లగుచారులవలన విని కుంతియుఁ గొంత యూహింపజేసెను.

ఆపిల్లవాఁడు వసు (బంగారు) సమూహముతో లభించుటచేత వసుషేషుఁ డనియును, సహజములగు (కవచ) కుండలములతోఁ బ్రకాశించుచుండుటచేతఁ గర్ణుం డనియుఁ బేరులు

గాంచెను. మఱియు రాధ పెంచుటచే రాధేయుఁ డనియుఁ గుంతికిఁ గన్యకావస్థలోఁ గల్గుటచేఁ గానీచుఁడనియుఁ ధర్మాత్ముఁ డగుటచే వృషుఁడనియు నాతనికిఁ బేరులు గలిగెను.

కురువంశపురాజు లాకాలమునకు హస్తినాపురమును రాజధానిగఁ జేసికొని కురు దేశములను బాలించుచుండిరి. తద్వం శజుఁడగు ధృతరాష్ట్రుఁ డప్పటికి రాజు యుండెను. ఆతఁడు కుమారవర్గమునకు ధన్యుర్యద్య నేర్పుటకై కృపద్రోణాచార్యుల నియోగించెను. అపుడు కురుపాండవులేగాక (రెండుతెగల వారును గౌరవులె యనఁదగి యున్నను, భేదము తెలియుట కిట్లువ్యవహరింతురు.) *యాప్రాంతమునందలిరాజపుత్రు లనేకులువచ్చి

* శంతనుఁడు.

ధనుర్విద్యనేర్చుకొనుచుండిరి. ధృతరాష్ట్రమిత్రుఁ డగుసభిరఘుఁ డుచు దనపుత్తుఁ డయినకర్ణుని విద్యాభ్యాసమునకై యాయథ ర్వణకళాశాలయందుఁ బ్రవేశపెట్టెను. అప్పటి విద్యార్థులందఱు లోను గర్ణాఞ్జనులు మిక్కిలి నేర్పరులగు నన్నె కెక్కియుండిరి. జ్ఞాతు లగుపాండవులయభివృద్ధి నోర్వజాలనిదుర్యోధనుఁడు విద్యాభ్యాసమాత్రమైన సర్వర ప్రతివ్వంశ్వి యయున్న కర్ణునియందుఁ బక్షపాతము గలిగి యుండెను. కృపద్రోణాచార్యులు రాజపుత్తుఁ డగునర్జునునియందుఁ బక్షపాతమునండి యుండిరి.

రెండవప్రకరణము.

— ❖ —

— ❖ కర్ణుఁ డంగరా జగుట ❖ —

రాజపుత్రు లందఱును ధనుర్విద్యయందా సంపూర్ణమగు నైపుణ్యము నొందినవెనుక ద్రోణాచార్యునిచార్యసమ్మతి ని ధృతరాష్ట్రుడుకుమారాస్త్రవిద్యాప్రదర్శనమునకై యొకగొప్ప సభ చేయించెను. ఆసభ వ్యాసమహాముని మొదలగుముషల తోడను, భీష్ముఁడు మున్నగుకురువృద్ధులతోడను, విదురప్రభృతిమంత్రీవర్గముతోడను, మతియు సనేకులగు సామంతరాజులతోడను, గాంధారి కుంతి మొదలగుసనేకరాజస్త్రీలతోడను నిండియుండెను.

అట్టిసభలో ద్రోణాచార్యుడు తనశిష్యులకుఁ దానునే
 ప్సినయస్త్రవిద్యాకౌశలమును వారివారిచేతఁ జూపింప నారం
 భించెను. అప్పు డారాజపుత్రులు, గుప్తపుస్వారియందును, గదా
 ఖడ్గాదులసామునందును, బాణములను ద్వరగా సంధించుట,
 దృఢముగాఁ బ్రయోగించుట, దూరముగా నేయుట, సూక్ష్మ
 లక్ష్మ్యములఁ దునుముట మొదలగువానియందును దమతమకుఁ
 గలకౌశలములను బ్రదర్శింపసాగిరి. అందు గదాకౌశలమున
 భీమదుర్యోధనులు వాసిగాంచిరి. అర్జునుడు ధనుర్విద్యయం
 దసమానుడయి పైనుదాహరించిన పలువిధములగుకౌశలము
 లను బ్రదర్శించెను. మఱియు నాగ్నేయవారుణాదులగు నస్త్ర
 ములను బ్రయోగించి భయంకరములగు నగ్నిజలాదులనుబుట్టిం
 చుచు నాయాయస్త్రముల నుపసంహరించి వానిని మాన్పుచు
 నదృశ్యాదిదివ్యాస్త్రముల నేసి తా నదృశ్యతాదివికారముల
 నందుచు విజృంభించెను. అపు డాయర్జునునిధనుఃకళాకౌశల
 మునకు సభాసదు లందఱు నాశ్చర్యసమ్మోదమగ్నమౌనసు
 లయిరి. దుర్యోధనాదులుమాత్రము విషాదాయత్తచిత్తులయి
 యుండిరి.

ఆసమయమున నారాజపుత్రమండలిలోనుండి సహజ
 ములగు కవచకుండలములతోఁ గూడి, రెండవసూర్యునివలెఁ
 బ్రకాశించుచున్నట్టియు, సప్తాభ్యాసకాలమునుండియు నర్జును
 నకుఁ బ్రతిస్పర్ధియయియున్నట్టియుఁ గర్ణుడు బయలువెడలి
 యర్జును ధిక్కరించుచు దుర్యోధనాదులొనందింప నర్జునాదులు

మత్సరించి కోపింప నమ్మహాసభయం దృష్టనప్రదర్శితము లగు కళాకౌశలముల నెల్లఁ దాను ననాయాసముగాఁ జూపించెను. అట్టియెడ దుర్యోధనుఁ డాతనిఁ గాఁగిలించుకొని స్తుతింపఁగా నందుల కుప్పొంగి యీసభవారును నీవును జూచుచుండ నర్జునునితోడ ద్వంద్వయుద్ధము చేసి వాసి నొందెదనని యాతఁడు పలికెను.

ఇట్లు స్వప్రదర్శితములగు కళాకౌశలములనుజూపివాసిఁ గాంచి కౌరవులచే సంభావింపఁబడుచున్న యాకర్షణజ్ఞుఁడై యర్జునుఁడు మత్సరించి. “ఓరినీచుఁడా! నీశక్తియు నెదుటవానిశక్తియు నెఱుఁగక యేమేమో ప్రేలెదవు. నిన్నెవ్వ రీరంగమునకుఁ బిలిచి రావించిరి. ఇప్పుడు నాచే హతుఁడ వయి నీవనాహూతులయి సభలకు వచ్చి ప్రేలువారిలోకముల నొందఁగలవు” అని పలికెను. అదివిని కర్ణుఁడు “ఓయీ! యీవెడఁగుమాట లేల? శక్తిగలదేని నాతో సరిగ నీయస్త్రకౌశలముం జూపుము. ఈయస్త్రప్రదర్శనరంగమం దస్త్రవిద్యావిశారదు లందఱకును హక్కుగలదు. బహిరంగ మగుసభలోనికి “వీరు రావచ్చును, వారు రాఁగూడదు. అను నియమముండునా?” అని సయుక్తికముగా నదలించెను. అందులకుఁ గోపించి యర్జునుఁడు యుద్ధసన్నద్ధుఁడు కాఁగాఁ గర్ణుఁడును నాయితమయ్యెను.*

* సుస్కృతభారతమునందును నిట్లే యర్జునుఁడే మొదటఁ గయ్యమునకుఁ గాలు దుష్టికట్టున్నది; కాని యాంధ్రభారతమున నట్లుగాక మొదటఁ గర్ణుఁడు యుద్ధమునకు సిద్ధము కాఁగాఁ బిదపనర్జునుఁడును సన్నద్ధుఁడైనట్లున్నది.

అపుడు మేఘవాహనుఁ డగుదేవేంద్రుఁడు తనపుత్రిఁ
డగునర్జునునిపరాక్రమమును జూడఁగోరి యంతరిక్షమున నిలి
చెను. సూర్యుఁడును దనతనయునిపరాక్రమమును జూడఁగోరి
తన్నావరించినయింద్రహాసము లగుమేఘములను దన కిరణ
ములచేఁ దూలించి ప్రకాశింపసాగెను.*

అపుడు కుంతి సహజములగు కవచకుండలములచే నాక
ర్ణుని దనకుమారునిగ గుఱుతుపట్టియు లోకనిందకు వెఱచి

* ఈసందర్భమున సంస్కృత భారతమున నిట్లే యున్నది. “తతోద్గ్రో
ధనే నాపి స్రభాత్సా సమగోద్యతః, పరిష్కృక్త స్థితః కర్ణఃప్రగృహ్యసశరం
ధనుః. తత స్సవిద్యుత్ స్తనిహై సేంద్రాయుధపురోగమైః, ఆపృతం గగనం మేః
ఘైః బలాకాపంక్తిహాసిభిః. తతస్నేహోద్ధరిహాయం దృష్ట్వా గంగ వలాకినః
భాస్కరోఽప్యసయ న్నాతా న్సమీపోపగతాః ఘనాః. మేఘచ్ఛాయో
సగూఢస్తు తతోఽదృశ్యతఃస్థిరః, సూర్యాతపపరిక్షిప్తః కర్ణోఽపి సమదృ
శ్యత. కుంతిభోజనుతా మోహం విజ్ఞాత్వా గా బాగామహా” అనియున్నది. (ఆది
సంభవపర్వము 136-ఆధ్యాయము 22-శ్లోకము మొదలు)

ఇట్లుండఁ దెలుగు భారతమునఁ గగనార్జునులు యుద్ధసన్నద్ధులయిన
పిదపఁ గర్ణుఁ డర్జునునిపైనిబజ్జన్వాస్త్రము నేయఁగా మేఘములుగ్రమ్మిననియు,
నర్జునుఁడు వానికిఁబ్రతిగ నాయవాస్త్రము నేయఁగా మేఘములుసడలెననియు
నన్నయభట్టు తెలిఁగించుటకుఁ గారణము తెలియకున్నది. వాఁట్లు ద్వంద్వ
యుద్ధము చేయుచున్నప్పుడు వచ్చి కృపాచార్యుఁడు కర్ణుఁడు ద్వంద్వయుద్ధ
మున కర్హుఁడుకాఁ డనిఁబ్రచ్చించుట కేమిఫలమో తెలియకున్నది.

ప్రకటింపజాలక మూర్ఖిల్లఁగా శీతలోపచారములు చేసి విదురుఁ డామెను దేర్చెను. *

అట్లు ద్వంద్వయుద్ధమునకు సన్నద్ధులయి యున్న కర్ణుఁడనులలోఁగర్జునిపక్షమునధృతరాష్ట్రపుత్రులునునర్జునునిపక్షమున భీష్మద్రోణకృపాదులు నుండిరి. ఆసమయమునఁ గృపాచార్యుఁడు “అర్జునుఁడు కురువంశమునఁ బుట్టినవాఁడును బాండురాజు పుత్రుఁడనైన యుత్తమక్షత్రియుఁడు. ఈతనితో నీకుద్వంద్వయుద్ధము కావలయునేని నీకులగోత్రములను జెప్పుము. నీ నర్హుఁడవయినయెడల నీకీతఁడు ద్వంద్వయుద్ధము నీయఁగలఁడు.” అని కర్ణునితోఁబలికెను. అప్పుడు సూతపుత్రుఁడగుకర్ణుఁడు తనది నీచకులమని చెప్పుకొనుటకు లజ్జించి మోము వాంచెను. “ఉత్తమకులమునఁ బుట్టినవాఁడును, సేనలు గలవాఁడును, శౌర్యవంతుఁడును రాజు లనిపించు కొందురు. అట్టివారు పరస్పరము ద్వంద్వయుద్ధమున కర్హు లయి యుందురు. ఈతఁడు శౌర్యశాలియగుటచేతనే యర్జునునితో ద్వంద్వయుద్ధము చేయ నర్హుఁడు. అయినను నీతఁడు భూనాథుఁడైనం గాని యర్జునునితో ద్వంద్వయుద్ధమున కర్హుఁడు కాఁడని యందురేని యిదే యీతని కంగదేశము నిచ్చి రాజును జేయుచున్నాను” అనిచెప్పి

* సంస్కృత భారతమున “పృష్ఠావృత్తా” అని స్పష్టముగాఁ జెప్పబడియుండఁగా కర్ణునాఁడు కర్ణప్రయుక్త మగుపృష్ఠావృత్తముచేఁ గర్ణుఁడని నందునఁ గుంతి మూర్ఖుడై నని నన్నయ యాంధ్రకవియగుటకు మూల కారణమైతియ కాకున్నది.

దుర్యోధనుడు తోడనె కర్ణున కంగరాజ్యపట్టాభిషేకము చేసెను. కర్ణుడు దందులకు మిక్కిలి సంతోషించి “ఓమహారాజా! ఇమ్మహాసభలో నన్ను మన్నింపఁదగినవానిఁగాఁ జేసి బహుశ రించిన నీకేమి ప్రతిచేసి కృతజ్ఞుఁడ నయ్యెదను?” అని పలుకఁగా, “నీవు నాకుఁ బ్రాణసఖుఁడ వయియుండుటయే వాంఛితము” అని దుర్యోధనుడు ప్రార్థించెను. సత్యవ్రతుఁ డగుకర్ణుడు సందులకు దృఢమగుమనస్సుతో నంగీకరించెను.

ఇది యంతయుఁ జూచి సంతోషము పట్టఁజాలక, కర్ణుని తండ్రియగు నధిరథుడు “పుత్రకా!” అనుచు వచ్చి కౌగిలించుకొని పితృశౌరవమున ననుస్కరించుచున్న కర్ణుని కానంద బాష్పములతోఁ బునరభిషేకముంజేసెను. అప్పుడు భీముడు “ఓయీ సూతనందనా! నీకులముచకుఁ దగినట్లుగ నొకముని కోలను బట్టుకొని నొగలెక్కి రథము గడపక రథికుఁడ నయ్యెద ననియు నుత్తమక్షత్రియుఁ డగునర్జునునితో ద్వంద్వయుద్ధముఁ జేసెద ననియుఁ దలఁచెదవేల? మఱియు నుత్తమక్షత్రియుఁ డచుభవింపఁ దగిన యంగరాజ్యమునకు నీవభిషిక్తుఁడవగుట మంత్రవూతమగు పురోడాశమును గుక్కుముట్టుకొనుట కాదా?” అని దుర్యోధనునకును గర్ణునకును మనశ్శల్యముగాఁ బరిహసించుచుఁ బలికెను. కర్ణుడు వెలవెలఁబోయి *సూర్యునివైపు

* “ఏవ ముక్తః స్తనితః కర్ణః కించి త్ప్రీతుః పురితాధరః, గగనస్థు విని శ్వస్య దివాకర మదైక్షత.” అని సంస్కృతమునను నిట్లే యున్నది. దీనిని బట్టిమాడఁగా నిప్పటికే కర్ణునికిఁ దనజన్మవృత్తాంతము తెలిసినట్లు స్ఫురించుచున్నది.

చూచుచు వేడినిట్టూర్పులు తీయుచు మోము వాంచి యూర కుండెను.

“ఓయీ! వాయుపుత్రుడా! నీవును నిట్లుపలుకనగునా? నదులయత్పత్తియు, దేవతలజన్మమును, శూరుల సంభవమును దెలిసికొనుట శక్య మగునా? మహానుభావు డగుదొడ్డ చాచ్యుడు కుండలోఁ బుట్టినాఁడు కాఁడా? అట్లే పూజ్యుడగు కృపాచాచ్యుడును శర్మ స్తంభమున జనింపలేదా? వేయేల? మీ జన్మములుమాత్ర మిట్టివే కావా? ఇట్టి దివ్య తేజముగలవాఁడు ప్రకృతిపురుషుడయి సామాన్యుడయి యుండునా? ఈమహా పురుషుఁ డంగరాజ్యమునే గాదు. భూమినెల్లను నేలఁదగిన వాఁడు” అని పాండవులకును వారిపక్షమువారికిని మనసు కెరలు నట్లుగ దుర్యోధనుఁడు వచియించెను.

అంతలో సూర్యాస్తమయ మగుటచే నస్త్రప్రదర్శన సభ ముగిసెను. సభాసదు లెల్లరును గర్జార్యునులవాసినిగుఱించి వివదించుకొనుచు నెవరియిండ్లకువారు పోయిరి. దుర్యోధనుఁడు గర్జునిఁదోడ్కొని మహానందముతోఁ దననగరికి నెడలిపోయెను.

మూడవ ప్రకరణము.

{ కర్ణుఁడు బ్రహ్మస్త్రానిదివ్యాస్త్రములను సంపాదించుట; }
అతనికిఁ గలిగిన కాపములు

అట్లు విద్యాపరిపూర్ణులయిన పిదప నారాజపుత్రులను జూచి ద్రోణాచార్యుఁడు తనకు విరోధియుఁ బాంచాల దేశపు

రాజును సగుద్రుపదుని గట్టితెచ్చుట యనుగురునక్షీణను గోరె
ను. దుర్యోధనుఁడు ముందుగ దుశ్శాసనాదులగు సోదరుల
తోను గర్హాదులగు మిత్రులతోను గలసి బయలుదేఱియు
ద్రుపదునిఁ గెలువఁ జాలక పరాత్పరుఁ డై మరలెను. అప్పుడు
ద్రోణునివలనఁ బుత్రాధికముగననేకదివ్యాస్త్రములసందియున్న
యజ్ఞునుఁడు భీముఁడు మొదలగు తనసోదరులతోఁగలసి కౌర
వులతోఁ బోరి బడలియున్నద్రుపదునిమీఁదికి నెడలి యాతని
నోడించి కట్టితెచ్చి ద్రోణున కర్పించెను.

అర్జునునకుఁ బ్రతిద్వంద్విగా నుండఁగోరుకర్ణుఁ డందులకు
లజ్జించి మత్సరించియే కావలయును నది మొదలుగ దివ్యాస్త్ర
సంపాదనమునకు యత్నింపసాగెను. మఱియు నస్త్రప్రదర్శనసభ
లోఁబాండవు లపమానించునపుడు తన్ను మూర్ఖాభిషిక్తుని గా
వించిన దుర్యోధనునకుఁ బ్రయముచేయుటయే తనదవితమునకు
సాధ్యమని తలఁచి కర్ణుఁ డావటకే దుర్యోధననిరోధులయి
యున్న పాండవుల నోడించుటకుఁ దగిన దివ్యాస్త్రములు తనకు
లభింపకుండుట కెంతయుఁ బరితపింప నారంభించెను. గ్రోణాచా
ర్యుఁడు, రాజపుత్రుఁడును నందును మిక్కిలి నేర్పరియు సగు
నర్జునునియందుఁ బక్షపాతమూని యాతనికిఁ దసపుత్తునక్షై నఁ
జెప్పనిధనుర్విద్యారహస్యము లుపదేశించి యుండెను. ఇంతియ
కాక కర్ణుఁ డధమమగు సూతకులమునఁ బుట్టినవాఁడని ప్రసిద్ధి
వెలసియుండుటచేత నాతనికి దివ్యాస్త్రముల నుపదేశింపఁ
దయ్యెను.

కర్ణుఁ డొకనాఁడు రహస్యముగా ద్రోణాచార్యులయొద్దకుఁజని నమస్కరించి “ఓగురువర్యా! మీదయవలన నస్త్రవిద్యలో నర్జునుని మీఱఁజాలిన నేర్పుగలవాఁడనయి దుర్యోధనునిమన్ననలకు, బాతుఁడ నయితిని. శిష్యులందఱయందును సమానమగు ప్రేమయు గలతమ రర్జునునకు వలెనె నాకును బ్రాహ్మదిదివ్యాస్త్రములఁబ్రసాదించి నన్నుఁ గృతార్థుని జేయవలయును.” అని ప్రార్థించెను. అర్జునుని జముంపఁదలంచియున్న యాకర్ణునియింగితమును గ్రహించి యర్జునపక్షపాతి యగు ద్రోణాచార్యుఁడు “ఓయీ బ్రాహ్మణక్షత్రియులుదిక్క నితరులు బ్రహ్మాస్త్రోపదేశమున కర్హులుగాను” అని చెప్పి ప్రత్యాఖ్యానము చేసెను.

అట్లయినను గర్ణుఁడు బ్రహ్మాస్త్రసంపాదనవిషయమున నిరాశ నొందక ద్రోణుని వీడ్కొని మహేంద్రగిరియొద్ద. దపముఁజేసికొనుచున్న పరశురామునిదరికిఁ బోయెను. పరశురాముఁడును ద్విజేతరులకు బ్రహ్మాస్త్రము నుపదేశింపఁడని తలఁచి శాస్త్రములందుఁ దండులలోఁ బరిగణింపఁబడినగురునిగోత్రముతనదని చెప్పట యసత్యము కానేర దని నిశ్చయించుకొని, భార్గవసగోతుఁడ ననిచెప్పి యాతనియొద్ద ధనుర్విద్యాభ్యాసమునుజేయ నారంభించెను. (కర్ణుఁడు తానుత్తమక్షత్రియుఁడని యెఱుఁగును. కాన నాతఁ డీవిషయమున దోషిగాఁడు.) స్వర్గతుల్యమగు నమ్మహేంద్రగిరియందుఁ జరించుననేక దేవగంధర్వయక్షరాక్షసులతోఁ జెలిమిచేయుచు గర్ణుఁ డనుకూలవర్తన

మునఁ బరశురాముని పరిపూర్ణదయకుఁ బాత్రుఁడయి బ్రహ్మ
స్త్రి మునే కాక భార్గవాస్త్రిము మొదలగు ననేకదివ్యాస్త్రిము
లను బ్రయోగోపసంహారములతో నాతనివలన నుపదేశమందెను.

ఒకానొకనాఁడు కర్ణుఁ డభ్యాసమునకై సముద్రతీరమున
బాణములను మిక్కిలి వేగముతో నెగచుచుండఁగఁ బ్రమాద
వశమున నాతని బాణమార్గమునఁ బడి యొక యావుపెయ్య
మృతినొందెను. అందులకు దానియధిపతి యగు బ్రాహ్మణుఁడు
మిగులఁ గోపించి “నా హోమధేనువుపెయ్యను జంపితివి గాన
నీవెవ్వని జయించుటకై యిట్లభ్యసించుచున్నాఁడవో వానితో
యుద్ధముచేయునపుడె తువకు నీరథచక్రము భూమిలోనికిఁగ్రుంగి
పోవును. వానిచేతనె నీవు చంపఁబడుదువు” అని శపించెను.

ఈ బ్రాహ్మణశాపముచేతనే కర్ణునిరథచక్ర మంతకాల
మున భూమిలోఁ గ్రుంగిపోయె నని భారతమున స్పష్టముగా
వర్ణింపఁ బడియున్నది. అయినను గర్ణుఁ డర్జునునిచేఁ జచ్చుటకుఁ
గారణములను శ్రీకృష్ణుఁడు పేర్కొనునప్పుడు

“ క. సరవర నీచే నాచే, వర మడిగిన కుంతిచేత వాసవుచేతఁ

ధరచే భార్గవుచేతను, సరయంగాఁ కర్ణుఁ డీతై నార్దురచేతఁ.”

అని చెప్పుటలో భూమి నొక వేఱుకారణముగా వర్ణించుటచేఁ
గావలయు లోకమున వేఱొకవిధమగు కథ ప్రసిద్ధమై యున్నది.
ఒకానొకప్పుడు గురునాజ్ఞచేఁ గర్ణుఁడు నేతిని దెచ్చుచుండఁగా
నాచెంబు జారి భూమిపైఁ బడుటచే నేయి యొలికి పోయె
ననియు, నప్పుడు మరల నేయి కొని తెచ్చుటకుఁ బోయినచో

నియమితకాల మతిక్రమించి యుపాధ్యాయుఁడు కోపించు ననుభీతి నచ్చటిభూమిని బిడిచి యేమాత్రమును గొఱంతలేకుండునట్లుగఁ జెంబును నేతితో నింపి దానిని గురువునొద్దకుఁ దీసి కొని పోయెననియు నట్లు పిడువఁబడుటచేఁ గోపించి భూమి “ఓయీ! నీ వెవ్వరిని వధించుటకై గురుదయను సంపాదించఁ గోరి యిట్లు నన్ను నిర్దయముగాఁబిడిచితివో వానితో యుద్ధము చేయునపు డాపత్కాలమున నీరథచక్రము నాలోఁ గుఁగిపోఁ గలదు” అని శపించె ననియుఁ జెప్పుదురు.

బ్రాహ్మణుఁడారీతి శపింపఁగా వెఱచి కర్ణుఁడు వేలకొలఁది గోవులను ధనమును నిచ్చెదననియుఁ గరుణింపు మనియు నా విపులని బ్రార్థించెను; గాని యాతఁడు “నామాట వృథకాదు. పొమ్ము.” అని చెప్పి నిరాకరించి వెడలిపోయెను. కర్ణుఁడును దన దురదృష్టమునకు మిక్కిలిగ వగచుచు ఖిన్నుఁడై పరశురాముని యాశ్రమమును జేరెను.

వేటొక సమయమునఁ బరశురాముఁ డుపవాసమునఁ బడలి కర్ణునితోడఁపైఁ దల నిడికొని నిద్రించుచుండెను. ఆసమయమున నర్జునరక్షణార్థి యగునింద్రునియాదేశమునంగావలయు నశర్మమును నొక భయంకరమగు పురుగు వచ్చి కర్ణునితోడను రక్తము ప్రవహించునట్లుగఁ గొఱుక నారఁభించెను. మహాధై

♦ శ్లో. “తత్రా పి యే దేవరాజేన విభవోసిత్తార్థినా స్థునః ప్ర్యేత శల్యః, కృతో విభేదేన మమోరు మేత్య ప్రవిశ్య క్షేటస్య తనుం విరూపాక్షః.”
(భార. కర్ణ. 36 ఆధ్యాయం.)

ర్యశాలి యగుకర్ణుఁ డుపాధ్యాయుని నిద్రాభంగము చేయ నొల్లక తొడ నించుకేనియుఁ గడల్పకుండ సహించి యూర కుండెను; కాని యాతనితొడనుండి స్రవించిన రక్తప్రవాహ ముచే నొడలు తడిసి మేల్కొంచి పరశురాముఁ డచట బెద్ద పందివలె భయంకరముగా నున్న యాపురుగును జూచెను. తోడనె యాకీటకము మృతినొంది యొకరాక్షసుడై మింటి కెగసి “మహాత్మా! నేను భృగుపత్ని నపహరించి యాతని శాపమునఁ గీటరూపము నొంది (ఆతఁ డనుగ్రహించినట్లుగ) నీ దర్శనామృతసేకమున శాపవిముక్తుడ నైతిని.” అని పలికి వెడలి పోయెను.

ఆసమయమునఁ బరశురాముఁడు కర్ణునిధైర్యమున కాశ్చర్యపడి యాతఁడు బ్రాహ్మణుడే యైన నిట్లోర్వఁగలిగియుండునా యని శంకించి కర్ణు నడలించి నిజము చెప్పుమని యడిగెను. ఆతఁ డేమి శాపమిచ్చునో యని గడగడవడకుచు “మహానుభావా! దివ్యాస్త్రసంపాదనమునం దాసక్తిగలబ్రాహ్మణత్వత్తియేతరుడ నగు కర్ణుడనుపేరుగలసూతుడను” అని విన్నవించి చేతులు జోడించి దైన్యముతో నాతనిపాదములపైఁ బడియుండెను. అప్పుడు పరశురాముఁడు కోపించి “నీవు నన్ను మోసపుచ్చి దివ్యాస్త్రములను సంపాదించితివి గాన నీకవి యాపత్తామునఁ దోపకుండును” అని శపియించెను.

ఈంతి తనకు లోకాపవాదము రాకుండుటకై కడుపారఁ గన్నకొడుకును జేసేతుల నేటి కప్పగించుటయే గాక యూకు

మారుడు తనదౌర్భాగ్యవశమున జీవించి మరలఁ గంటఁబడినపు
డును మహాసభలో నధమకులుఁడని తిరస్కరింపఁబడుచున్నప్పు
డును సట్టియెడ నమ్మహాపురుషుఁడు సిగ్గుపడి తలవాంచియున్న
ప్పుడును, నాతనియాభిజాత్యమును వెలువరింపకుండుట వింతగా
నుండకపోదు. ఇట్టి హానికరమగు నపవాదములో ముంచి యిక్క
ట్టుల పాలుచేయుట కామెకడు పెట్లు సహించెనో! ఇట్టిసమయ
మునఁదెలుపక మించినవెనుకఁ దమతో యుద్ధమునకుఁ సన్నద్ధుఁ
డుకావలసినసమయమున వాదుదీర్చుకొనుటకు రహస్యముగాఁ
జెప్పి (ఈవిషయము ముందు వివరింపఁ బడును.) నీతిమంతుఁ
డగునాతఁడు విననప్పు డతని నిందించుట కామె కెట్లు మనసా
ప్పెనో తెలియకున్నది.* తొమ్మిది నెలలును మోసికన్నతల్లి
యును గీడుసేయ నెంచుట కాతనిదురదృష్టము కాక నేతేమి
కారణముండును.

పై రీతి దైవానుకూల్యము లేకుండుటచేత “తా నొకటి
తలంచిన దైవమొకటి తలంచును” అను సామెతచొప్పున నాతఁ
డభివృద్ధిఁ గోరి చేయుప్రయత్నము లెల్ల నాతనివినాశమునకే
కారణము లగుచు వచ్చెను.

* చ. “జననముఁ జెప్పి యేఁ దెలుప సత్యము సుమ్మర కుంతిభాషణఁ
బని తనుజత్వజాతకృప నంబుజమిత్రుఁడు పల్కె నేమిట
న్గొనకొన నేరఁడయ్యె నినుఁగూడఁ సుయోధనుఁ బట్టియట్టి క
రునకయి నీను నేటికి మనోవ్యధఁ బొందఁగ నిట్లు పుత్రకా.”

దై వానుకూల్యము లేనప్పు డమృతమె విషమగుచుండును. అంది పొందినవారె యరాతు లగుచుందురు. కర్ణుఁడు త్తమక్షత్రియకన్యయుఁ బరిశుద్ధయు నగుకుంతియందుఁ ద్రిమూర్తిస్వరూపుఁడగు సూర్యునివలన జన్మించినయుత్తమక్షత్రియుఁడై యైనను నాతనికి దురదృష్టవశమున నిట్లగమకులుఁ డనునపవాదము సంభవించినది. ద్రోణాచార్యుఁడు దివ్యాస్త్రములనుపదేశింపకుండుటకును బరశురాముఁడు తా నుపదేశించిన దివ్యాస్త్రము లాపత్కాలమున స్ఫురింపకుండునట్లు శపించుటకును నీయసత్యప్రవాదమే గదా కారణము. ఇట్టిప్రవాద మాతనిఁ గడుపారఁ గన్న తల్లివల్లనే సంభవించినది. తల్లి విషముపెట్టినఁ గాపాడువా రెవ్వరుందురు? ఉపాధ్యాయునికి నిద్రాభంగముకలుగకుండుటకై ధైర్యము చిక్కఁబట్టి మంచిమనస్సుతోఁ జేసిన కార్య మారీతిని హానికరముగఁ బరిణమించుటకు దురదృష్టము కాక వేఱొకకారణ మున్నదా? తన యాలపెయ్యను జంపుట యజ్ఞానకృతమని త్తమింపక శమదమాదిగుణగర్విఁ డగువిప్పుఁ డతిఘోరముగా శపించుటకుఁ గారణము వక్రించినవిధియె గాక వేఱేమి గలదు? ఆహా! బ్రహ్మదేవుఁడు లోకోత్తరములగు వస్తువుల సృజించియుఁ దనంతన మాపోపక వాని నిట్లు విఫలములం జేయుచుండును గదా! మఱియు నుత్కృష్టవస్తువుల కెట్టి కీడులు మూడినను నవి లోకోత్తరముగ వన్నె కెక్కఁజాలియుండునని తెలుపుటకుఁ గావలయు నిట్టిసృష్టిని జూపుచుండును.

ఎట్టిచిక్కులు సంభవించినను ధైర్యశాలులయుత్సాహము ప్రజ్వరిల్లుచునే యుండును. అనుభవింపక తీరనియశనిపాతములవంటి బ్రాహ్మణ గురుశాపములను బొందియు నర్జునుడు దనచే జంపబడుట కాశాపములు ప్రతికూలింపజాలవని కావలయు నించు కేనియుఁ జలింపక స్థిరమగుమనస్సుతో దుర్యోధనుకడ కేగి తనయస్త్రలాభము నెఱింగించి యాతని నానందింపజేసెను.

నాల్గవ ప్రకరణము.

—♦కర్ణుని విక్రమములు♦—

ఒకానొకప్పుడు కళింగదేశములోని రాజపురమున కధీశ్వరుఁడగు చిత్రాంగదుఁడు దనకూతురగు శుభాంగిస్వయంవరమునకు రాజుల నందఱు బిలువం బనిచెను. అప్పుడు దుర్యోధనుఁడును గర్హసహాయుడై యచ్చటి కేగెను. ఆసమయమున శిశుపాలరుక్మిజరాసంధాదులగు మహారాజు లనేకులు వచ్చి యుండిరి. శుభాంగియు స్వయంవరసభలో రాజులచరిత్రముల వినుచు నొక్కొక్కరినె యతిక్రమించుచు నట్లే దుర్యోధనుని సయితమతిక్రమింపబోయెను; కాని దుర్యోధనుఁడందుకు సహింపక యామెను బలవంతముగఁ దనరథముపై నిడుకొని బయలు వెడలెను. ఆసమయమున స్వయంవరసభలో నున్న మహావీరులగు రాజులందఱును దుర్యోధనుపైఁ గవియఁగాఁ గర్ణుఁడు తనభూబలమును జూపి యారాజులొకమెల్లఁ జెల్లాచెదరయి

పఱచునట్లు విజృంభించి దుర్యోధనున కామోదమును గలిగించెను. ఆయుధములో జరాసంధుఁ డోడిపోయినందున నతఁడు మత్సరించి మరలఁ గర్ణుని వేఱొకసమయమున ద్వంద్వయుద్ధము నకురమ్మని డీకొనెను. ఏమహాశూరుఁడు శ్రీకృష్ణునియదువృష్టిం ధకభోజులతోఁ గూడఁ బలుమాఱు జయించి వాసిఁ గాంచి యుండెనో, ఏవీరపురుషునిదాడికి బెగఁజొంది శ్రీకృష్ణుఁడు మధురానగరమును విడిచికొని పాటిపోయెనో, ఏరాజాధిరాజునకుఁ బాంచాలమత్స్యకళింగవంగకుంతిచేదిప్రభృతినమస్త దేశముల రాజులును లోబడి యుండిరో, అట్టి మగధసామ్రాజ్యధురంధరుఁడగుజరాసంధుఁ డొకవీరునిచేఁ బరాభూతుఁడగుటకు నెట్లు సహించును? అట్లు డీకొనిన జరాసంధుని నెదుర్కొని కర్ణుఁడును నత్యుగ్రముగాఁ బోరసాగెను. తుప కుభయులును విరధులై ధనుర్భాణశూన్యులై బాహుయుద్ధమున కారంభించిరి. ఆనియుద్ధములో సహజకవచకుండలమండితుండగుకర్ణుండు జరాసంధునియంగసంధిని భేదించి నొప్పించెను. అప్పుడు జరాసంధుఁడు తనశరీరసంధిని భేదించిన కర్ణునిపరాక్రమమునకు మెచ్చి యాతనితో వైరముమానుకొని మాలినియను నొకపట్టణమునాతనికిఁ గానుకగా నిచ్చి బహూకరించెను. కర్ణుఁడును దనయంగదేశముతోపాటుగ నమ్మాలినీనగరమును బరిపాలించుచు నెదురులేక వాసిగాంచి యుండెను.

పాంచాలరాజగు ద్రుపదుఁడు ద్రోణునిప్రేరణమున నాడెట్లు పాండవులచేఁ బరాభవింపఁ బడి మత్సరించి ఘోర

మగు తపస్సు చేసి యీశుని మెప్పించి యాతనియచుగ్రహమున ద్రోణుని వధించుకుచూరుని నర్జునునకుఁ బత్నిగాఁగల కూతును గనియెను. అట్లుగుటఁ బాండవులు దుర్యోధనునివంచన చేలక్కయిండ్లలోఁ జనిపోయి రనుప్రవాచమును విని మిగులఁ బరితపించి యీశునివరము వృథయగునా యని యాలోచించి యర్జునేతరునకు మో పెట్టరానినింటిని (అర్జునుఁడు తన్ను జయించియున్నందున నాతనిబల మతఁ డెఱిగియుండెను.) భేరింపరాని యంత్రమత్స్యరూపలక్ష్మ్యముం గల్పించి యానింటిని మోపెట్టి యాలక్ష్మ్యముం దెగనేయువానికిఁ గూతునిచ్చెనని చాటించి స్వయంవరమునకు రాజుల నెల్ల రావించెను. అప్పుడు దుశ్శాసన కర్ణాదిబంధుమిత్రులతోఁగూడ దుర్యోధనుఁడుచునాసభకువిచ్చేసియుండెను. మఱియు విరాటశల్యచేకేతానజయద్రథబృహద్రథ భగదత్త పాండకవాసుదేవ శిశుపాలజరాసంధాదు లగునకల దేశాధీశ్వరులును నమ్మహాసభ నలంకరించిరి. ఆసమయమున బ్రాహ్మణవేషధారులయి తిరుగులాడుచున్న పాండవులును దైవవశమున నచ్చటి కేగుదెంచిరి.

ఆ స్వయంవరసభలోనికిఁ ద్రిలోకసుండిరియు, సోదరియు నగు ద్రౌపదిం చోడ్చొని వచ్చి ధృష్టద్యుమ్నుఁడు రాజుల నుపలక్షించి “ఓసభ్యులారా ! యీనృథమగు వింటను బాణములం గూర్చి యాకర్ణాంతముగ నెక్కు-పెట్టి కులబలరూపసంపన్నుఁ డగునెవ్వఁ డైదు బాణములతో నీయంత్రమత్స్యరూపమగు

లక్ష్యమును దెగవేయునో, యాతని నాసహోదరి వరింపఁగలదు” అని పలికెను.*

ఆసమయమున ననేక రాజు లాధనువుం జూచి నిరాశులైతామున్నచోటినుండి లేవకయె యుండిరి. కొందఱు పేరాస చే ధనువునరిఁ జేరి కదలింపనై న శక్తి లేక సిగ్గుతో మరలిరి. శిశు పాలజరాసంధశల్కులు వింటినెత్తి యెక్కిడఁ బోయి తూలి మోకాలఁ బడిరి.

అప్పుడు మహాబలియు ధనుర్విద్యావిశారదుఁడును సగు కర్ణుఁడావించితో బాణమును గూర్చి యాకర్ణాంతముగ నెక్కు పెట్టెను; కాని ♦ “అధమకులుఁ డగుసూతుని నేను వరింపను” అని ద్రౌపది పలికినందున నాతఁడు లజ్జించిసూర్యునివైపు సాభ్య సూయముగఁ జూచుచు వింటిని విడిచి మరలిపోయెను.

* “ఏత స్మహత్కర్మ కగోతి యో వై, కులేన మాపేణ బలేన యుక్తః, తస్యాద్య భార్యా భగినీ మమేయం, కృష్ణా భవిత్రీ న మృషాబ్రవీమి”

(భార. ఆది. స్వయంవరపర్వము. 186 అధ్యాయ. 37 శ్లోకము.)

♦ “సర్వాన్ సృపాంస్తాన్ ప్రసమీక్ష్య కర్ణో ధనుర్ధరాణాం ప్రవసో జగామ, ఉద్ధృత్య తూర్ణం ధను రుద్యతం తత్, సజ్యం చకా రాశు యుయోజ బాణాన్; దృష్ట్వా సూతం మేనిరే పాండుపుత్రం, చిత్వానీతం లక్ష్యవరం ధరాయాం, ధనుర్ధరా రాగకృతప్రతిజ్ఞం, అత్యగ్నిసోమార్క మథార్క పుత్రం, దృష్ట్వా తు తం ద్రౌపది, వాక్య ముచ్చై, ర్జగాద నాహం వరయామి సూతం, సామర్థ భాసం ప్రసమీక్ష్య సూర్యం, తత్యాజ కర్ణ స్ఫురీతం ధను స్తత్.” (భా. ఆది. స్వయంవర. 186 అధ్యాయ 21 శ్లోకము మొదలు).

పిదప రాజు లెల్లరును నిరుత్సాహులై యూరకుండఁ బ్రాహ్మణవేషముతో నున్నయర్జునుఁడు లేచి సభారంగమున నిలిచి యావింటిని మోపెట్టి యాటక్ష్యమును దెగవేసెను. తోడనే పాంచాలరాజకుమారిక పూలమాలికతో నాతని కంఠము నలంకరించెను.

ఆసమయమున రాజులందఱును క్షత్త్రియునకుఁ గన్య నీయక విప్రునకిచ్చి క్షత్త్రియకులమునంతను నవమానించెనని ణోపగించి ద్రుపదునిపైఁ గవియఁగా భీమార్జును లారాజలోక మునోడించి పాఱఁద్రోలిరి. ఆయుధమునఁ గర్ణునిపై నర్జునుఁడు కవిసెను. గాని యాతఁడు బ్రాహ్మణుఁడనియు బ్రహ్మ తేజము జయింపరాదనియు నెంచి యాకర్ణుఁడు యుధమునుండి మరలి దుర్యోధనునిఁ దోడ్కొని వెడలిపోయెను.*

పిదపఁ బాండవులు తల్లికడ కేఁగి విలాసార్థముగ మే మొకభిక్షుఁ దెచ్చితి మనఁగా నామె యెప్పటియట్లే మధుకరాన్న ముందెచ్చి రనుకొని యన్నదమ్ము లగుమీరందఱును బంచు కొని యుపయోగింపుఁ డని పలికెను. మాతృవాక్యపరిపాలకు లగుపాండవులు మ్రపదు నెట్టకేలకు నియ్యకొలిపి యైదుగు రును నాద్రాపదిని బెండ్లియాడిరి.

ద్రాపది కై దుగురు భర్త లగుటకుఁ గారణము కుంతివా క్యమెకాక కారణాంతరమును గలదు. పూర్వకాలమునం దాలా

* ఏవముక్తస్తు రాధేయో యుద్ధా త్కణ్ఠో వన్యవర్తతః,

బ్రాహ్మం తేజ స్తథాఽజయ్యం మన్యమానో మహారథః.

(భారత. ఆది. స్వయంవర. 190 అధ్య. 22-23, శ్లోకములు).

యని యైన యింద్రసేన యను పరమపతివ్రత కర్మవశమునఁ
గుప్తరోగి యగు మౌన్యల్యునకు భార్యయి జన్మాంతరము
నందుఁ గాళి రాజునకుఁ బుట్టి చిరకాలము వివాహములేక గొప్ప
తపస్సు చేసి యీశ్వరుని మెప్పించి వరమును గోరుటలోఁ బతి
శబ్దము నై దుమాటులు పలికెను. ఈశ్వరుఁడును నామె కోరిన
కోర్కీ సిద్ధియగునట్లు వర మొసఁగెను. ఆకారణమున నామె
ద్రౌపదియై జన్మించి పాండవు లై దుగురను భర్తలనుగాఁ బడ
సెను.

అట్లామె వరము కోరుటలోఁ బతి యనియైదుమాటులు
పలుకునపు డుచ్చారణస్వభావమున నై దుపర్యాయములు పతి
శబ్దమును* నొకపకారమును నామెనోటనుండి వచ్చెననియు నా
కారణముననె యామెకు శుల్క మగుమత్యయంత్రపుమధన
విషయమున సమర్థుడై కుంతికిఁ బుత్రుడై కర్ణుఁడును శుల్కా
ర్థమును నెఱవేర్చెననియు, నీకారణముననె ద్రౌపదికిని గర్భ
నందును నభిప్రాయముండెననియు గాధలు గలవు. ఈగాధలఁ
బండుపాట యనునొక పాట బలపఱచుచున్నది.

“అర్జునుఁ డొకనాఁ డొకచెట్టున నాటుయోజనముల
మీఁదను నేలుచున్నయొకపండును దునిమెను. ఆసమయ
మున శ్రీకృష్ణుఁడువచ్చి “అయ్యో యెంతపనిచేసితివి? ఈచెట్టున
దినదినమును నొకపండు పండుచుండును. అది యొకఋషి
కాహారము. దానిని నీవెఱుఁగక తెగనేసితివి. కాన నాఋషి

*ఆత్రిముతోఁ ద్వరగాఁ బతిశబ్ద మైదుమాటులువచ్చునట్లుచ్చరించు
నపుడైమపతిశబ్దములునొకపకారమురాకమానదు. “ప,తిప,తిప,తిప,తిప,తిప,తిప,తిప”

శపింపఁగలఁడు. అయినను నే నొకయుపాయమును జెప్పెదను. మీరాఱుగురును, మీమనసులలోనున్న సత్యమైనయుద్దేశములను నాయెదుట వెల్లడింపుఁడు. అట్లయిన నీపండు మరలనెప్పటి యట్ల వృక్షము నంటుకొనును” అని పలికెను. అప్పుడు వారు తమతమయుద్దేశములను వెల్లడించుటలో ద్రౌపది యిట్లనెను.

“పంచ మే పతయ స్సంతి మహ్యం షష్ఠోఽపి రోచతే”
“నా కయిదుగురు భర్తలు గలరు. ఆఱవవానియం దభిరుచి గలదు” అను మొదలగునంశము లాపాటలో నున్నవి. మన వారు ప్రసూనములుగా గ్రహించుచున్నపురాణములందె పెక్కువిషయములు యుక్తిశూన్యములయి యుండఁగా నీపాట సయుక్తికముగా లేకుండుట యొకవింతకాదు; కాని యిందలి య శములలోఁ బయి నుదాహరించిన ద్రౌపదీవాక్యములకు.

“షష్ఠీత్వాం చ తథాకాలే ద్రౌప ద్యుపగమిష్యతి”
అను మహాభారతములోని శ్రీకృష్ణవాక్యము (భా. ఉద్యో. భగవద్ధ్యానపర్వ, 139 అధ్యాయ 15 శ్లో) సంవాదముగా నగపడుచు న్నది. దీనిని దిక్కయజ్ఞ యిట్లు భాషాంతరీకరించి యున్నాఁడు.

క. “పాంచాలరాజపుత్రియ, సంచితముగనిన్నుబొందు నార్హవరున౯
సంచితపుణ్యాడ పీవొక, యించుకయును వేలునేయ కేతెమైలమి౯.”
(భారతము-ఉద్యోగపర్వము.)

పై నుదాహరించినపండుపాటలోఁ జెప్పఁబడినట్లు శ్రీకృష్ణుఁడు ద్రౌపదివల్ల నామెయభిప్రాయమును వినియే యుండ కున్న నిట్లు పలుక సాహించునా యని యందురు.

పాండవు లట్లు ద్రౌపదిని బెండ్లియాడి పాంచాలురకుఁ బరమాప్తులయి యున్నయపుడు ప్రబలులగు పాంచాలురసంబంధము నాలోచించి నీతివిశారదులగు భీష్మవిదురులయనుమతిని ననురోధించి యంతవఱకుఁ దానె పాండవులను లక్కయిండ్లఁ గాల్పించె నని వ్యాపించియున్నలోకాపవాదమును బాపికొనుటకుఁ గావలయు ధృతరాష్ట్రుఁడు వారిని రావించి ధర్మరాజున కర్ధరాజ్యము నిచ్చి విశ్వకర్మనిర్మిత మగునింద్రప్రస్థపురమును రాజధానిగాఁ జేసి పట్టాభిషేక మొనరించెను.

అట్టి పాండవు లింద్రప్రస్థముననున్న కాలమున నొకనాఁడగ్ని దేవునిప్రార్థనమును మన్నించి యర్జునుఁ డిందుఁనిఖాండవ మనువనమును దహించునగ్నికి సహాయుఁ డయి యుండెను. అందగ్ని దేవునిప్రార్థనమున వరుణుఁ డర్జునునకు గంధర్వజము లగు శ్వేతహయములను బూన్చినదివ్యమగు రథమును నక్షయతూణీరములును గాండీవమును దివ్యమగువిల్లును బ్రసాదించెను. ఆన హనమున నర్జునునిచేవిడువఁబడిన మయుఁ డను రాక్షసుఁ డొక యద్భుతమైన సభను గానుకగా నిచ్చెను. ఇంద్రుఁడు తనవనమును దహించునగ్నిని రక్షించుచున్న యర్జునునితోఁ బోరి యాతనిశక్తికి మెచ్చి యాతనికి నాగ్నేయవారుణాదిదివ్యాస్త్రముల నొసంగెను.

ఆహా! దైవానుకూల్యము నేమని చెప్పవచ్చును? దైవ మనుకూలించునపుడు విషమును నమృత మగుచుండు ననుటకు సందియ మున్నదా? తనయుద్యానవనమును దగులఁబెట్టిచిం

యనేకప్రాణికోటిమరణమునకు మూలకండమై తండ్రి యని
 చూలోచింపక తన్నెదుర్కొన్నయర్జునునకు నిందుఁడనేక
 దివ్యాస్త్రముల నిచ్చెను. ఈ ఘోరకార్య మర్జునున కనేకశ్రేయ
 స్సుల నొసంగుట యాతనియదృష్ట మహిమనుగాక వేఱొకదాన
 నగునా? కావుననే కదా విద్వాంసు లదృష్టచరంబైనను సదృ
 ష్టము గలదని యంగీకరించుచున్నారు.

ఆఖాండవదాహసమయమునఁ దక్ష కతనయుఁడగునశ్వసే
 నుఁడు తనతల్లిం దోడ్కొని పాటిపోవుచుండఁగా వారి నర్జు
 నుఁడు గాండీవముతో మోది యాయగ్ని కాహుతి చేసెను.
 అపుడాయశ్వసేనునియూర్ధ్వకాయము మాత్రము పైకిఁదూలి
 పోయెను. ఆసర్పము పగఁబట్టి యర్జునవిరోధియగు కర్ణుని
 యొద్దకుఁ బోయి యుద్ధసమయమునఁ దన్ను నాగాస్త్రమంత్రా
 విష్టుఁ జేసి ప్రయోగించిన నర్జునుం దునిమెద నని చెప్పి యాత
 నిచేఁ బూజింపఁబడుచు నుండెను.

ఐదవ ప్రకరణము.

—♦ కర్ణుని పరాజయము. ♦—

కురుపాండవులమనస్పర్థలతోఁ గూడఁ గర్ణార్జునులపర
 స్పరజయాభిలాషయుఁ బెరుగుచుండెను. “స్పర్థయా వర్థతే

విద్యా[॥] అను చొప్పునఁ గర్ణాఙ్గములు పరస్పరస్పర్శచే ధనుర్వి
ద్యాభ్యాసమును దివాప్రసంపాదనమును విసువుతేక జరపు
చునే యుండిరి.

దుర్యోధనునకుఁ గర్ణుఁడు మిత్రుఁడు కాకముందె కురు
పాండవులకుఁ బరస్పర వైరమంకురించెను. కర్ణమైత్రికిఁ బూర్వమె
దుర్యోధనుఁడు తన మేనమామ యగు శకునిప్రేరణమునఁ
బాండవులను జంప యత్నించు చుండెను. భీముని గంగలోఁ
ద్రోయించుట పాములచేతఁగఱపించుట విషాన్నము పెట్టించు
ట మొదలగునవి కర్ణదుర్యోధనులమైత్రికిఁ బూర్వమె జరుపఁబ
డినవి. అంతకంతకుఁబ్రబలుచున్న ధర్మరాజునై శ్వర్యము నాత
ని రాజసూయయాగము మొదలగునవి దుర్యోధనునిమాతృశ్శ
లతకుఁ బ్రాకు లయ్యెను. మఱియు రాజసూయయాగమునకు
ధర్మరాజుచే నాహూతుఁడై వెళ్లిన దుర్యోధనునకుఁ దమకుఁ
మయుఁ డొసంగిన మాయసభను జూపి పాండవు లాతనిఁ బరా
భవించిరి. దుర్యోధనుఁ డాసభలోనిమాయల న తకు ముం
దెఱుఁగనివాఁ డగుట జలములేనిచోటులందును నగపడు
జలముం గని కట్టుబట్ట లెగఁబెట్టియు, జలయుతప్రదేశములును
నిర్జలస్థలంబులరీతి నగపడుటచేఁ గట్టుబట్టలఁ దడుపుకొనియు,
ద్వారములేనిచోటను నగపడుద్వారములం జూచి యందుఁ
బ్రవేశింపఁ బోయి గాయపడియు నిట్లనేకవిధములుగాఁ బరి
హసనీయుఁ డయ్యెను. ఇంతియకాక ద్రౌపదియు నపుడు శలువు
ను జూచుచుండఁగా నాతనిం జూచి నవ్వి యాతనిమనసు నొ

స్పించెను. మానవంతులలో మొదటివాఁడును, నంతకుముందె
పాండవుల వైభవమునకు ముత్సరించువాఁడును మహాబలసంపన్నుఁ
డునునగు మహారాజపుత్రుఁ డట్టితిరస్కారమును సహించునా!

దుర్యోధనుఁ డట్లు తిరస్కరింపఁబడి యింటి కేఁగి తన
మనోదుఃఖమును దండ్రితోడను మేనమామతోడను మిత్రుఁ
డగు కర్ణునితోడను జెప్పి పరితపించెను. ఎట్లయినను పాండవుల
సిరిని దొలఁగించినఁగాని జీవింపఁ జాల నని పట్టుపట్టియుండెను.
ధృతరాష్ట్రుఁడు పెక్కువిధముల మరలింపఁజూచియు విఫలమనో
రథుఁడయ్యెను. క్షత్రియోచిత మగు బాహుబలమున వారి
నోడించి యేకచ్ఛత్రముగ రాజ్యమునుభవింపుమనియు నే నొక్క
రుండనె పాండవుల ననాయాసముగ జయించెద ననియుఁ గర్ణుఁ
డు మహావీరపురుషోచితముగఁ బలికెను గాని యది తక్కినవా
రికి రుచింపదయ్యె. అపుడు దుర్యోధనునకు మేనమామయు
సోదరలనాడుటలో నసమానుఁడును నగు శకుని తనయక్షవి
ద్యానైపుణ్యమునఁ బాచికలాటయం దత్యాసక్తి గల ధర్మరాజు
నోడించి యాతని వైభవము నెల్ల నీకొనంగెద ననిచెప్పఁగా నాస
భికు లాయాలోచనమునె స్థిరపఱిచిరి.

ఆయాలోచనముచొప్పున జరుపఁబడిన యాపాచికల
యాటలో శకుని ధర్మరాజు వైభవమునె గాక యాతనిని సోదర
భార్యాసహితముగా గెలుచుకొనెను. శకుని యాడుటలో
వచ్చులాభనష్టముల నెల్లను దుర్యోధనుఁడె వహించుటకు నిర్ణ
యించుకొని యుండుటచేఁ బాండవులు దుర్యోధనునకు ద్యూత

దాసులయిరి. అట్లు గెలుచుకొని యూరకుండక దుర్యోధనుడు తన పగదీర్చుకొనుటకుఁ దలఁచి చ్రాపదిని సభకు రావించి పాండవులు చూచుచుండఁగ నామె కట్టు పట్టముల నొలు దుశ్శాసనుని నియోగించి యామెను దనతొడపైఁ గూర్చుండు మని సంజ్ఞ చేసెను. ఎట్టికార్యములు చేసినను లోకము సహించును గాని స్త్రీల నవమానించుటకు మాత్ర మించుకంతయు సహింపదు. అందును మహారాజపుత్రికయు మహారాజపత్నియు నగు చ్రాపదిని ద్యూతములో గెలుచుకొన్నమాత్రమున నట్లు పరాభవించుట దుర్యోధనునకు గొప్పతప్పిద మనుటకు సందేహము లేదు. దాస్య నెనను నట్లుచేయుటయందుఁ బ్రభువునకు హక్కు లేదు. కావుననే యాకార్య మప్పటికిని నిప్పటికిని నెల్ల వారికి దుశ్శ్రవమై దుస్సహమై యున్నది. మానాంధుఁడును గ్రోధాంధుఁడును నయి దుర్యోధనుఁ డిట్టికార్యమును జేయుటం బట్టియే రాజ్యస్వత్వవిషయమున నించుకేనియు హక్కు లేని పాండవులపక్షమున లోకము చేరియున్నది. ఇట్టిపొరపాటు దుర్యోధనుఁడు చేయుటచేతనే ధృతరాష్ట్రుఁడు పాండవుల కర్ధ రాజ్య మిచ్చినసౌమ్యతయంతయు బూడిదలోఁ బోసినపన్నీ రయ్యెను.

స్వామిభక్తులకుఁ దమయధీశులవ్యాపారములోని మంచి చెడ్డలను విమర్శించుట లక్షణము కాకుండుటచేతఁ గావలయును గర్హుఁ డిట్టివిషయమున నమ్మహాసభలో దుర్యోధనుని వ్యాపారమున కేవగింపక యాతని కనుకూలముగాఁ బ్రసంగించి మహా

విపద్దశలో నున్నయాచ్రాపది నుల్లసము లాడెను. అప్పుడు సభ వారుచ్రాపది నట్లుచేయుట యనుచితమని యేవగింపఁగా నైదు గురకు భార్యయగుటచే నామె బంధకియనియు నట్టిదాని నట్లు చేయుట యనుచితము కానేరదనియు నాతఁడు ప్రసంగించెను. మఱియు ధర్మరాజు తన్నోడినపిదప చ్రాపది నోడెను గాన చ్రాపదిగెలుపు చెల్ల నేరదను ప్రశ్నమురాఁగాధర్మరాజుమలందఱును దానులైనపుడు వారిసాత్తగు చ్రాపదియు దాసియగుట వింత కానేర దని సమాధానమును జెప్పెను. ఈసమాధానము మాత్రము కొంతవఱకు సయుక్తికముగానున్నను నీశ్వరప్రసాదవశమున నైదుగురుభర్తల నందినట్టియు, ననేకజన్మముల నుండియు మహాపతివ్రతయై యున్నట్టియు చ్రాపదిని బంధకియనుట యుచితముగా నుండలేదు.

కర్ణుఁడు నిజమైనస్వామిభక్తుఁడై యైనను, దా నాడిన మాటలలోఁ గొంత యుక్తి యున్నను, గురుపాండవుల వివాదమునకు మూలమగు రాజ్యాంశమునందలిహక్కు పాండవులకు లేకుండుటయే నిశ్చయమైనను, బాండవులచేతను చ్రాపదిచేతను దనప్రభువగు దుర్యోధనుఁ డక్రమముగాఁ బరాభూతుఁడగుట దుస్సహమై యైనను, వేఱువిధముగఁ బాండవులఁ బరిభవింప నగునుగాని మహావిపద్దశలోనున్న పతివ్రతయగు చ్రాపది నట్లుల్లసములాడుట మాత్రము తప్పు గాకపోదు. మహాదాతయు నిత్యసత్యవ్రతుఁడును ధర్మాత్ముఁడును దపశ్శాలియు నౌచిత్యసంపన్నుఁడును నగుకర్ణుఁ డిట్టియనుచితకార్య

మును జేయుట యద్భుతముగా నున్నది. అద్భుతమన నేల ? ఈశ్వరప్రపంచములో నెవ్వనిచరిత్రమును నిష్కళంకమయి యుండఁజాల దనుట నిర్వివాదాంశము. పాండవులసిరి నపహరించుటకుఁ జేసిన యాలోచనములలో వీరపురుషోచితముగ బాహుబలమునఁ బాండవుల నొడుచుటయే యుక్తమని పలు మాటుబోధించినను గర్జుఁడు కొన్నిసమయములందుఁ గపటోపాయములను బన్నుశకునిప్రభృతులతో నేకీభవించుచుండుటయుఁ గలదుగదా!

దుర్యోధనుఁడు చేసినయిట్టిఘోరకార్యమునకు లోకమంతయునేవగింపఁగా నట్టినిండనుదొలఁగించుకొనుటకుద్భుత రాష్ట్రుఁడు పాండవులకు వారిరాజ్యమునిచ్చి వేసెను. పిమ్మటధర్మరాజు మరల ననుద్యుతమున నోడి యందునొడ్డుగా మరల నిర్ణయించుకొన్న “పండ్లెండేండ్లరణ్యావాసమును నొకయేఁ డజ్ఞాతవాసమును నిర్విఘ్నముగఁజేయుట” అను సమయమును నెఱవేర్చుటకయి సపరివారముగనడవికిఁబోయెను. ఆసమయమునవారియా పదలకు మిక్కిలిగవగచితత్పితామహుఁడగు వేదవ్యాసుఁడచటికి వచ్చి కర్ణాదులనుజయింపఁజాలుప్రాభవముగల్గుటకై యర్జునున కొకదివ్యమంత్రము నుపదేశించి దానితోఁ దప మాచరింపుమని చెప్పెను. అర్జునుఁడును నాతనియాజ్ఞ చొప్పుననింద్రకీలపర్వతము నకుఁబోయి యామంత్రముతో ఘోరమగుతప మొనరించి యీ శ్వరునిమెప్పించి యమోఘమగుపాశుపతమను దివ్యాస్త్రమును

సంపాదించెను మఱియు నాతనితపమునకు మెచ్చి యింద్రుఁడు దేవగణములతోఁ బ్రత్యక్షమయి యనేకదివ్యాస్త్రముల నొసంగెను.

పాండవులు దుష్కరమగు నాసమయమును నెఱవేర్చు లేక యడవులలో నుండి మరల రాజాల రని నమ్ముకొనియు భీష్మద్రోణకర్ణాదులయజయ్యపరాక్రమమును దలఁచియు దుర్యోధనుఁడు నిశ్చింతముగను బ్రజారంజకముగను రాజ్యమునే లుకొనుచు సుఖముగా నుండెను. ఎప్పుడైనను సంపూర్ణాభివృద్ధి నొంది నిరంకుశముగ తాజ్యము నేలుకొనువా రేమఱియుఁ దమ్మెవ్వరెదిరింపఁగలుగుదు రని గర్వించియు నుండుటసహజమె గదా! అట్లే రాజ్యము కోలుపోయినవారును రాజ్యమును విరివి నొందింపఁ దలఁచువారును నిరంతరప్రయత్నములను జేయు చుండుటయు స్వభావసిద్ధమే. అట్టివారియుత్సాహశక్తియె వారికిఁ గార్యసిద్ధి నొడఁగూర్చుచుండును.

ఒకానొకప్పుడు “అరణ్యావాసముఁ జేయుచున్న పాండవులకును ద్రౌపదికిని స్త్రీనైభవమురు జూపి మయసభాదర్శనము నాఁటియవమానమునకుఁ బ్రతికారముఁజేసి విష్టవీఁగుట కంటె నీకుఁ గృతార్థత వేఱుగలేదు” అని కర్ణుఁడు దుర్యోధనున కుపదేశించెను. ఇదియునుబయినుదాహరించిన రాజభక్తిమొదలగు కారణములచేతనే కర్ణునిచేఁ జేయఁబడియుండును; కాని కర్ణునివంటి మహాపురుషుఁ డిట్లుపదేశించుట యనుచితముగా నున్నది. ఈపాపము కట్టి కుడుపుటచేతనే కావలయు నీసందర్భ

ములోఁ గర్జునకుఁ దగనియోటమి సంభవించి యాచంద్రతార
ముగ నాతనికి రిశరీరమునకుఁ భాయనికళంకమైయున్నది.

దుర్యోధనుఁడును గర్జాదులు చెప్పిన యిట్టియాలోచన
మునకు మిక్కిలి సంతోషించి ద్వైతవనములో మేత కైయుం
పఁబడిన తమపసులను గొల్లపల్లెలను (ఘోషములు) జూచు
నెపము కల్పించుకొని ధృతరాష్ట్రునిసెలవు గైకొని యంతః
పురస్త్రీలతోడను శకునికర్ణప్రభృతిబంధుమిత్రులతోడను గలసి
మహావైభవముతో ద్వైతవనమునకు విజయము చేసెను.
అప్పు డర్జునునితండ్రియుఁ బాండవపక్షపాతియు నగు నింద్రుఁడు
కోపించి దుర్యోధను నంతఃపురస్త్రీలతోఁ గట్టి తెండని నియో
గించి మహాబలసంపన్నులగు చిత్రసేనాదిగంధర్వుల నంపెను.

ఆయరణ్యమున జలక్రీడ చేయుఁగోరి యొకకొలనికివచ్చు
దుర్యోధను నడ్డి యాగంధర్వులు వివాదమును గల్పించుకొని
కారవులతో యుద్ధము చేయుదొడఁగిరి. అమ్మహాయుద్ధమునఁ
గర్జుఁడు వేలకొలదిగంధర్వులకు నధించి యామహాసైన్య
మును జించి చెండాడఁగా నాసేనలవారు తమయధిపతియగు
చిత్రసేనునిమఱువుఁ జొచ్చిరి. చిత్రసేనుఁడును బ్రత్యక్షము
గాఁ గర్జునెదుట నిలువజాలక యంతర్ధానము నొంది మాయా
యుద్ధమునుజేయఁ దొడఁగెను. ఆమాయాయుద్ధమున దొమ్మిగ
గంధర్వు లొక్కపెట్టున మీఁదఁబడి యుద్ధముచేసినందునఁ
గాలకర్మవశమునఁ గర్జుఁడు విరఘ్నే యోడి పాటిపోవుచున్న
చికర్ణునిరథముపై నెక్కి యుద్ధభూమి పండ్రి తొలఁగిపోయెను.

అట్టిసమయమున గంధర్వులు దుర్యోధనునిబట్టి కట్టి యింద్రుని యొద్దకుఁ దీసికొని పోవుచుండిరి. అపుడీవృత్తాంతమును దుర్యోధనానుచరులవలన విని ధర్మరాజు దుర్యోధనుని విడిపింపఁదన సోదరుల నంపెను.

ఈసందర్భమున భీమ సేనుఁడు “కాఁగలకార్యము గంధర్వులుచేసిరి. కాన నాతని విడిపింపకేల?” అని వాఁపఁగా లోకజ్ఞాన సంపన్నుఁడగు ధర్మరాజుతని నివారించెను. అట్లు ధర్మరాజుచే నియోగింపఁబడి భీమాదులు నలుగురును బోయి గంధర్వుల నెదిరించి యోశించిరి. కర్ణాదిమహావీరులను జయించుటకయి యింద్రునిచేఁ బంపఁబడినగంధర్వులు మహాబలశాలు లయియే యుందు రనుటకు సందేహములేదు. ఈసందర్భమునఁ గర్ణునిజయించిన గంధర్వుల నర్జునుఁడు జయించుటచేఁ గర్ణునకంటె నర్జునుఁ డధికుఁ డని చెప్పవలసియున్నను నింద్రుఁడు గంధర్వుల సంపునపు *డర్జునుఁడు రక్షింపఁదగినవాఁ డని వారికిఁ జెప్పియున్నందున గంధర్వు లర్జునవిషయమున సరిగాఁ దమబలమునుజూపి యుద్ధమునుజేసి రని చెప్పుటకు సందేహింప వలసియున్నది.

పైరీతిని బాండవులకోడుటచేగంధర్వులు దుర్యోధనుని దెచ్చిధర్మరాజునకర్పించిరి. అర్పించి “మిమ్ముఁబరాభవించుటకై

* “గచ్ఛ దుర్యోధనం బధ్వా సహమాత్య మిహానయ,

ధనంజయశ్చ తే రక్ష్యః సహభ్రాతృభి రాహవే.

స నః ప్రియః సఖా తుభ్యం శిష్య శ్చ తవ పాండవః.”

(వనపర్వము, ఘోషయాత్రాపర్వము, 247-అధ్యాయము.)

వచ్చిన యాదుష్టునిగర్వ మడఁచుట కింద్రుఁడు నియోగించినం దున మేము వీని నిట్లు పట్టి బంధించితిమి” అని విన్నవించి వెడలిపోయిరి.

ధర్మరాజును దుర్యోధనునకు బుద్ధిచెప్పి యింటికిఁ బొమ్మ నెనుగాని యాతఁ డచ్చటఁకంటే దైత్యముతోఁబోయి యింటికిఁ బోవనొల్లక దురంతముగు విషాదముతోఁ బరితపించుచుఁబరాభవదూషితముగు జీవితమున కేవగించి యాయురణ్యమందే ప్రాయోపవేశమున శరీరమును విడువ నిశ్చయించుకొనెను.

ఆటవప్రకరణము.

—♦కర్ణునిదిగ్విజయము♦—

పాండవులను బరాభవించి తననైభవమును జూపఁ బోయిన దుర్యోధనునకు గంధర్వులతోనోడుటకంటెఁ బాండవులు తన్నాగంధర్వుల బారినుండి రక్షించుటయెదుర్చరమగుపరాభవమయ్యెను. ధర్మరాజు దుర్యోధనునకుఁ జేసినది మహాపకారమే యనఁ దగియున్నను నది మానవంతలులలో సగ్రగణ్యుఁడగు దుర్యోధనునకు మహాపకారమయ్యెను. గంధర్వుల బారినుండితప్పించి యుపకారముచేసిన ధర్మరాజునకుఁ దోడనే రాజ్యభాగమిచ్చి దుర్యోధనుఁడు కృతజ్ఞతను జూపుట యుచితమని సామాన్యముగఁ దోచును గాని తొక్కికుండగు ధర్మరాజు చేసిన యీసందర్భములోని యుపకారము మహాపరానియగు

దుర్యోధనునకు దురంతమగు వైరమును గలిగించుటయు వింతకాదు. మానవంతుఁడగు పురుషునకు దైవవశమున దైన్యస్థితిగలిగినప్పుడు విరోధిచేయురుపకార మపకారశతము కన్న నధికమచుట యనుభవవిరుద్ధము కానేరదు. కావుననే లోకజ్ఞుఁ డగుధర్మజుఁడు చేసినయుపకారము దుర్యోధనున కాత్మహత్యచేసికొనవలసినంత యావశ్యకతను సంఘటించెను.

ఇట్టి గొప్పయాపద దుర్యోధనునకు సంభవించుటలోఁ గర్ణుఁడె మూలకారణమై యుండెను గదా. నిజమైన స్వామిభక్తి గలవానికింతకంటె దురంతమగు దుఃఖము వేఱొకటియుండునా? తనచే జయింపఁదగినవా రనుకొనుచున్న పాండవులు, తన్ను జయించినగంధర్వుల నోడించుటకంటె నవమానము వేఱొకటి లేదని చెప్పవచ్చును. ఎన్నెన్నో మాయోపాయములను బన్ని యెన్నెన్నో యనుచితకార్యముల నెందఱెందఱోచేసినఁ గాని జయింపరానికర్ణుఁ డిట్లు పాండవులచే జయింపఁబడిన గంధర్వుల కోడుట నరయఁగా యుద్ధమునందలి జయపరాజయములు కాకతాళీయములని స్ఫురింపకపోదు. అర్జునుఁడును నొకప్పుడు కర్ణుని తేజమున కోహటించి “జీవన్ భద్రాణి పశ్యతి” అని పలుకుచు యుద్ధభూమినుండి తొలఁగిపోయెను గాదె? (చూడుఁ డు- 10 ప్రకరణము)

ఇట్టియవమానమున కోర్చి తమగర్వభంగమానకు సంత సించు కురువృద్ధులమోములు చూచుచు జీవించుటకంటెఁ గర్ణ దుర్యోధనులకుఁ బ్రాణత్యాగమే యుచితమని చెప్పవచ్చును;

కాని యాకల్పమును జీవించక తీరని వారికీ ర్తిశరీరములకు సంభవించిన యామాలిన్యమును దేజఃప్రదర్శనమున సాధ్యమగు సంతవత్సరమున దుడిచి ప్రకాశింపఁ జేయుటయు నావత్సరము నిష్క్రమించునపుడు శత్రువులకీ ర్తిశరీరమునకు సాధ్యమగు సంతవత్సరమున గూర్చుటయు వారికిఁ గర్తవ్యములు కాక పోవు.

కావుననే ధైర్యశాలియగు కర్ణుడును దనంతనె యూజిడిల్లి తనప్రభునగు దుర్యోధను ననేకవిధముల నూటడింపఁ బోయెను; గాని మహామానియగు దుర్యోధనునిపట్ల నాతని ప్రయత్నములు సఫలములు కాజాల వయ్యెను. ఇట్లు ప్రాణత్యాగమునకుఁ గృతనిశ్చయుఁడై ప్రాయోపవిష్టుఁడై దుర్యోధనుఁడుండఁగాఁ బాండవపక్ష పాతియగు దేవేంద్రునిపై మత్సరించి దుర్యోధనున కుపకృతి చేయఁగోరి రాక్షసు లాతనిం బాతాళమునకుఁ గొనిపోయిరి. కొనిపోయి యచ్చట నతని నూరార్చి “మేమందఱమును నీపక్షపువీరులయం దావేశించి పాండవుల వధించి నీమనశ్శల్యమూడఁబెట్టికెడము. కర్ణునందు నరకాసురు సంశముప్రవేశించి యర్జును నోడింపఁగలదు” అనిచెప్పి యాతని మరల నెప్పటిచోట నుంచిరి. దుర్యోధనుఁడు నిద్రలేచి కలవలెభాసిల్లునీవృత్తాంతమునఁ గొంత యూరడిల్లియుండఁగాఁ గర్ణుడు “దైవనశమునవచ్చినయీనాపరాజయమునుగణింపవలదు. పదుమూడవయేడుగడపి పాండవులు వచ్చినతోడ నెయ్యరునునోడించెడను” అనిచెప్పి విల్లుముట్టిప్రమాణము చేసి యోదార్చెను.

“మిత్రరత్న చూ! యుద్ధములందు జయపరాజయములనియ
తములు కావా? యుద్ధసంప్రదాయములెఱుఁగక యీముదుసలి
ప్రేలుట కింత వగవనేల? కాలకర్మవశమున నల్పులును నధికులను
దప్పి దరిగెలుచుట సంభవించును. అంత మాత్రమున నది యొక
సందుచేసికొని యీముదుసలి కేవలమాత్సర్యముతో నిట్లు
ప్రేలుట యుచితమా? ఈముదుకఁడు పలుమాఱు పొండవు
లను బొగఁడుచు మనల నిరసించుచుండును. ధర్మరాజుతమ్ములు

నలుగురును గలిసి యెంతో ప్రయత్నముచేసి శ్రీకృష్ణునిసాహాయ్యమునఁ జేసినదిగ్విజయము నే నొక్కరుఁడనె యొనర్చి మత్సరులగు నీభీష్మాదులనోరు మూసి నీమనశ్శల్యమును బెకలించి పాండవులహృదయములందు విషాదశల్యముల నెలకొల్పెదను. నీవును నిస్సపత్నముగ నీధరావలయము నెల్లను బరిపాలింపుము.” అనిన విని దుర్యోధనుఁడు మిగుల సంతసించి “మిత్ర శేఖరా! నేను ధన్యుఁడ నయితి. నీవంటి మహాపురుషుఁ డిట్లు మిత్రుఁడు ననురక్తుఁడు నయియుండ నాకేమి లభింపకుండును?” అని పలికి మన్నించి కర్ణునిదిగ్విజయయాత్ర కనుమతించెను.

కర్ణుఁ డట్లు రారాజుచే బహూకరింపఁబడి దిగ్విజయము నకు బయలువెడలి యప్పటికిఁ గురుదేశములకు ‘పక్కలోని బల్లె’ మయి యున్నట్టియుఁ బాండవులకుఁ బరమాప్తుఁడయినట్టియు గురుదక్షిణాసమయమునఁ దనకజయుఁ డయి వాసిగాంచి నట్టియు ద్రుపదునిపురమును మొట్టమొదటముట్టడించెను. మహాబలసంపన్నుఁ డగుద్రుపదుఁడును నెదిరించి కర్ణుని తేజమున కోహటించియోడి ధనకనకరత్నవస్తువాహనాదులను బన్నులు గాఁజెల్లించెను. ఇట్లు ద్రుపదుఁడునునతనిసామంతరాజులునువశపడినపిదప నింద్రమిత్రుఁడగు భగదత్తునిప్రాగ్జ్యోతిషపురము నరికట్టెను. భగదత్తుఁడును గొప్పయుద్ధముఁజేసి యోటువడి పన్నులు చెల్లించెను.

పిమ్మటహిమవత్సర్వతమునెక్కియచ్చటిదేశముల నెల్లజయించి యారాజులనుండి పెక్కుధనములు కాన్కగా నందు

కొని తూర్పుదిక్కును జయింపనేగి వంగమగధాదిదేశములనెల్ల జయించి యారాజుల నరిగావుల నొనరించెను.*పిమ్మటదక్షిణ

*కర్ణుని దిగ్విజయవృత్తాంత మరణ్యపర్వములోని ఘోషయాత్రాపర్వ మునందు చెందువందలయేబదిమూడవయధ్యాయమెల్లను వర్ణించుచున్నది. గ్రంథవిస్తరభీతిచే నదియెల్లనుదాహరింపనైతిని; కాని కొన్ని ముఖ్యములగుశ్లోకముల నుదాహరించుచున్నాను. “ఏవం సప్రథివీం సర్వాంవ శేకృత్వామహారథః, విజిత్య పురుషవ్యాఘ్రా నాగసాహ్వయ మాగమత్. ఏవం విజిత్య రాజేంద్ర కర్ణశ్శస్త్రభృతాం వరః, సపర్వతవనాకాశాంసముద్రాంసనిష్కుటాం. దేవైశ్చైర్చాపవైః పూర్ణాం పతనై ర్నగనై రపి, ద్వీపై శ్చానూపస్వ పూర్ణైః పృథివీం పృథివీపతే, కాలేన నాతిచ్ఛిరేణ వశేకృత్వాతు పార్థివాన్ అక్షయం ధన మాదాయ సూతజో సృప మభ్యయాత్.”

ఈయధ్యాయము కొన్నిప్రతులలో లేదని ముద్రణకర్తలచేవ్రాయఁబడియున్నది. కాని యన్నిప్రతులయందును బైయంశములను ననువదించు శ్లోకములు కర్ణపర్వమునందును భీష్మద్రోణపర్వములందునునగపడుచున్నవి. (చూ-ఉపోద్ఘాతము.7-8 పుట) కర్ణునిమరణమును వినిధృతరాష్ట్రుఁడుశోకించుచుఁ గర్ణునిచరిత్రములను స్మరించుసందర్భములోనిశ్లోకములీక్రింద నుదాహరింపఁబడుచున్నవి. “యోఽజయ త్సర్వకాంభోజాన్ అవంత్యాన్ కేకయై సుహ, గాంధారాన్ మద్రకాన్ మాతస్యాన్ త్రిగర్తాం స్తగ్ధకాన్ శకాన్ పాంచాలాంశ్చ విదేహం శృమవిందాన్ కాశికోసలాన్, సుహృదాంశ్చ వంగాం శ్చ నిషధాన్ పుండ్రకీకటాన్. వత్సాన్ కళింగాన్ దరధాన్ అశ్మకాన్ ఋషికానపి, శబరాన్ హరహూణాంశ్చ ప్రఘాణాన్ సరళానపి. మేచ్ఛరాష్ట్రాధిపాం శ్చైవ దుర్గా నాటవికాం స్తథా జిత్యైతాన్ సమరే వీరః ప్రసిష్టైః కంకపత్రిభిః కరిమాహరయామాసజిత్యాసర్వానరీంస్తథా...

దివ్యాస్త్రవిన్మహాతేజాఃకర్ణో వైకర్తనోవృషః, దుర్యోధనస్య వృద్ధ్యర్థం కృత్వా ముర్వ మథాజయత్. యం లబ్ధ్వా మాగధోరాజా సాన్త్యమానోఽథ

దేశములపై దాడివెడలి విదర్భచేదిపాలకులగు శుక్కిశిశుపాల
తనయులను జయించి పాండ్య కేరళాది దేశాధిపతుల నెల్ల నశపఱ
చుకొని యవంతినాథు నోడించి వారివారినుండి కరములను గై
కొనెను. తరువాత దుర్యోధనునకు గురువగు బలరాముని సం
బంధమున మిత్రులగు వృష్ణివరులను సామోపాయమున వశ
పఱచుకొని పశ్చిమదిగ్విజయయాత్రకు నారంభించెను. ఆరంభించి

సౌహృదైః, అరౌత్సీత్ పార్థివంక్షత్రంబు తేయాదవకౌరవాన్” (కర్ణపర్వ
5 అధ్య. 28 శ్లో మొ)

ఈరీతిగానన్ని ప్రతులందును నుండుటచేత నరణ్యపర్వములోని కర్ణనిగ్ని
జయూధ్యాయ మెవ్వరో యర్జునపక్షపాతులు కొన్నిప్రతులలోఁ దీసివేసి
యందురని తోచుచున్నది.

అంధ్రభారతమునందు నరణ్యపర్వములోఁ గర్ణనిగ్నిజయవిషయ నుగ
పడదు. ఒకపక్షమున నెత్తాప్రెగడకు దొరకినసంస్కృతమాతృకలయందును
బయ్యుధ్యాయము పయి నుదాహరించినచొప్పున లేకుండియుండునని చెప్ప
వచ్చును. కాని కర్ణపర్వములో నన్నిప్రతులయందును గల పైశ్లోకములను
దిక్కయజ్ఞ పూర్తిగాఁ దెనిగింపకుండుటకుఁ గారణము తెలియకున్నది.

తిక్కయజ్ఞుడు దొరకినసంస్కృతమాతృకలయందును బయిపద్యములు
లేవేమో యని సందేహించుటకును నవకాశములేదు. “వై దేహపౌత్రాదివసు
ధేశులెవ్వనికడిమిసొంపున నరిగాఁపులైరి” (భార. కర్ణ. ఆ 2 పద్య) అని
యొకసీసచరణము కర్ణుని దలచుకొని ధృతరాష్ట్రుడు దుఃశింశుసందర్భము
న నగపడుచున్నది. ఇట్లే కర్ణపర్వమునందును భీష్మద్రోణపర్వములందును సమ
స్త సంస్కృతమాతృకలయందును నగపడుచున్న కర్ణపరాక్రమ సూచకము
లగు పెక్కుశ్లోకములు తిక్కయజ్ఞ యాంధ్రీకరించి ప్రకాశపఱుపఁడయ్యె.
అయ్యవి యాయాసందర్భములందుఁ జూపుచున్నాను.

యచట నున్న రాజలోకమునెల్ల జయించి మాళవ యవన శక
ముల నోడించి నగ్నజిత్ప్రముఖు లగుమహారథులను నిర్జించి
వారివారినుండి కప్పములు గైకొనెను. ఇట్లు నలుదిక్కులనుండు
రాజులను నారణ్యకులను జయించి యసంఖ్యమగు ధనమును
సంగ్రహించి హస్తినాపురిని సమీపింపఁగా దుర్యోధనుఁడు
చారులవలన నింతయుఁ దెలిసికొని యెదురేఁగి సంభ్రమకారవ
వినయములుముప్పిరిగొననాతనిఁ గౌఁగిలించుకొని సన్మానించెను.
“అసహాయ శూరుఁడవగునోమిత్రరత్నమా! నీవుచేసినమహాకా
ర్య మెవ్వరును జేసియుండలేదు. పాండవులు నీకుఁ బదునాటవ
వాసికయిన రాజులరు. నీవల్లనాకుఁగలుగునుపకారము భీష్ముని
వలనఁగానిద్రోణునివలనఁగానికృప బాహ్నికులవలనఁగాని గలుగఁ
జాలదు. వేయేల ! మహావీరుఁడ వగునీవలన నేను సనాథుఁడ
నైతి” అని యత్యాదరముతో రారాజు బహుళాకరించి ధృత
రాష్ట్రగాంధారులను దర్శింపు మని యాతనితో విన్నవించెను.
కర్ణుఁడును దనచే జయింపఁబడిన సకలపర్వతారణ్యపట్టణగ్రామ
ద్వీపజలధిసహిత మగు నబ్ధిమేఖల నెల్ల దుర్యోధనునకు సమ
ర్పించి పరార్థోత్తర మగు ధనము నుపాయనముగఁ జేసి ధృత
రాష్ట్రగాంధారుల పాదములకుఁ బుత్తునివలె నమస్కరించెను.
ధృతరాష్ట్రుఁడు సప్రేమబహుమానముగఁ బుత్రవాత్సల్యము
తో నాతని నాలింగనము చేసికొని యానందించెను.

అదిమొదలుగదుర్యోధనుఁడునునాతనిబంధుమిత్రులును
గర్జనచేఁ బాండవు లనాయాసముగ జయింపఁబడుదు రని విశ్వ

సించియుండిరి. అప్పుడు పాండవపక్షపాతుఁ సమూహమున హాహాకార ముప్పత్తిలైనఁ.

దుర్యోధనుఁడును గర్జనమర్పితమైనయనంతమగు ద్రవ్యముతో ధర్మరాజుచేసిన రాజసూయము ధిక్కరించునట్టివైష్ణవమును మహాయజ్ఞమునుజేసి దిగంతవిశ్రాంతమగు కీర్తిని బడసి మహావైభవముతో భూవలయమును బరిపాలించుచుండెను. మఱియుఁ గర్జునిమూలమున బండవులను జయించి రాజసూయయాగమును జేయుటకై బరీక్షించుచుండెను.

ఏడవ ప్రకరణము.

—♦కర్జునియకాదార్యము♦—

కర్ణుఁడు దిగ్విజయము చేసి మిత్రుఁడగు దుర్యోధనునకు మనశ్శల్యమయి యున్న ఘోషయాత్రాపరిభవమును మఱపించి నిత్యసత్యవ్రతుఁడై మహాదాతయై సూర్యోపాసకుఁడై పవిత్రమును శ్లాఘ్యమును నగు చరిత్రముతోఁ గాలమును గడపుచుండెను.

కర్ణుఁడు మహాదాతయని నిర్ణయించుటకు నిప్పటికినిబ్రసిద్ధమయియున్న “దానకర్ణుఁడు” అనులోకోక్తియేచాలియున్నది. మఱియు సమస్తకవిలోకమును దాతలను వర్ణించునపుడు కర్ణునుపమానవస్తువుగ గ్రహించుచుండుటయు సుప్రసిద్ధమే. కర్ణు

దాతృత్వమునుగుఱించి యొకకథ కలదు. దాని నిచ్చటవ్రాయుచున్నాను. కర్ణుడు మహాదాతయై దానఘంటనొకటిని దనయింటిముంగిటను గట్టించెను. యాచకుఁడెవ్వఁడేనివచ్చి యాఘంటనువాయిచినతోడనే తానెట్టి యవసరమున నున్నను వచ్చియా తనిమనోరథమును బూరించుచుండెను. దుర్యోధనుఁ డదిచూచి తనసామంతరాజే యట్లు సేయుచుండఁ దానేల చేయరాదని తలంచి తాను నొకఘంటను గట్టించి కర్ణునట్లే జరపుచుండెను.

తనపుత్రుఁడగు నర్జునునకుఁ బ్రతిద్వంద్వియగు కర్ణుని యొక్కయు శత్రువుగు దుర్యోధనునియొక్కయు నాదార్యమునకు మత్సరించియో, లేక కర్ణునిదాతృత్వగుణమును లోకమున శాశ్వతముగ వెలయునట్లు వెల్లడింపనెంచియో దేవేంద్రుఁడొక బ్రాహ్మణునివేషమును వేసికొని వచ్చి తానొకయజ్ఞమునుజేసెననియు దానికి వలసినంత వంటచెఱకులు దయచేయవలయుననియు యజ్ఞ మారంభించుసమయమునఁ దానువచ్చి యాకలపను బట్టించుకొని పోయెద ననియుఁ గర్ణదుర్యోధనులతో వేర్వేఱ విన్నవించెను. వారును నీకాపట్యము నెఱుఁగిమిం జేసి యథా పూర్వముగ నట్లే యొసంగెదమని వాగ్దానము చేసిరి. పిమ్మట నింద్రుఁడింటికిఁబోయి తనవాహనములగు పుష్కలావర్తకమేఘములను బురికొల్పి యెడతెఱపిలేని జడిముసురులు పెట్టునటులఁ జేసెను.

అట్టిముసురులలోఁ బొయిక్రిందికి లేక జనులుపలువిధములగు బాధలుపడుచుండిరి. ఎల్లయెడలనున్న యెండుకఱ్ఱలేఱుకొ

నిపోవుటచే నంటచెఱకులేక జనులు తైలసిక్తము లగువస్త్రాదులను బ్రజ్వలింపఁ జేసి నంటలను జేసికొనుచుండిరి.

అట్టియదనునం దిందుఁ డెప్పటి బ్రాహ్మణవేషముతో బయలుదేటి మొట్టమొదట దుర్యోధనునకుఁ బ్రత్యక్షమయి యాతఁడు చేసిన వాగ్దానమును నెఱవేర్పవలయునని యాతని వేఁడెను. దుర్యోధనుఁ డప్పుడు తనప్రతిజ్ఞను నెఱవేర్పఁజాలక యిది యదనుగాదని కసరి యా బ్రాహ్మణుని బంపినేసెను. పిదప నాకపటబ్రాహ్మణుఁడు తనయజ్ఞభంగమునకు వగచుచున్నవాని వలె నటించుచు నచ్చటినుండి కర్ణునియొద్దకుఁ బోయి యాతనితోఁ దనవృత్తాంతమునుజెప్పి యాతని వాగ్దానమునైన నెఱవేర్పవలెనని యాతనిఁ బ్రార్థించెను. రారాజునకే సాధ్యము గానికార్య మాతనిక్రిందిసామంతరాజున కెట్లు సాధ్యమగును ? కాఁబట్టి కర్ణున కేకకాలమున దానవ్రతమునకును, సత్యవ్రతమునకును భంగము సమకూడెను; కాని నిండుమనముతో జరపుకొనుచున్న యావ్రతద్వయమును నీయల్పవిషయమున వీడఁజాలక మిక్కిలి సరితపించి యెట్టకేల కొకవిధమునమనసుననిశ్చయించుకొని ధనుర్పాణములచు సంధించెను. సంధించి తనదివ్య భవసముల కాధారములగు దూలములకును వాసములకును బతిగా బాణములను నెలకొల్పి యాకలపను దీయించి బండ్ల క్కించి యవి తడియకుండ మైనపు జిడ్డిని గప్పించి యా బ్రాహ్మణున కప్పగించెను.

అర్జునుఁడు ఖాండవవనదహనకాలమందు రచించిన శర
పంజరమును ధిక్కరించునటుల నాతఁడనేకము లగునంతస్తులు
గల మేడలకును మాడుగులకును బాణముల నాధారముగాఁ
జేసిన నాతనినేర్పును సామర్థ్యమును గని యింద్రుఁ డాశ్చర్య
భీతివిషాదములు ముప్పిరిగొన లజ్జావనతవదనుఁడై యాబండ్లను
దోలించుకొని పోవసాగెను.

ఆబండ్లసందడిని మేఘమింద విహరించు దుర్యోధనుఁడు
చూచి యావృత్తాంతమును దెలిసికొని కర్ణునినై పుణ్యసాహసా
దార్యములకుమెచ్చి దాసఘంట కట్టుటకుఁ గర్ణుఁడై యర్హుఁడని
చెప్పుచు నాతనికి బహుమానముగఁ దనదాసఘంటను దీయించి
వేసెను. (ఈగాథ భారతమునం దగపడదు.)

కర్ణుని దిగ్విజయమును నాతని యభేద్యకవచప్రభావము
ను రా రాజగు దుర్యోధనుని రాజ్యవైభవంబును నాతనిప్రజా
రంజకతను ధర్మరాజు చారులవలన విని మిక్కిలి పరితపించుచు
నిద్రాహారములపై నభిరుచి లేక సదా వందురుచుండెను. *

పాండవపక్ష పాతియగునింద్రుఁడును గర్ణునిశౌర్యాదార్య
సాహసాదులను నాతని దుర్భేద్యకవచమును నమృతమయకుండ
లములను దలఁచి యాతనివలనఁ దనపుత్రుఁడగు నర్జునున కెట్టి

*ఈ. ఆతనియస్త్రవిద్యయు సమంచితకుండలవజ్రవర్మ వి
ఖ్యాతియు నాత్మలోఁ దలఁచి కౌరవనాయక ధర్మసూనుఁడు
భీతమనస్కుఁడై యతఁ డభేద్యబలుండ్లని సంతసంబు పై
ర్యాతిశయంబుడించి హృదయవ్యథఁ బొందుచునుండఁ గానలోక.

యపాయము వాటిల్లునో యనుభీతిని బొగులుచుండెను. కావుననే యుచితానుచితములను గాని తన దేవత్వమును గాని పాటింపక మోసమునఁ గర్ణునికవచకుండలములను హరింప నెంచి యుపాయాంతరమును గానక కపటబ్రాహ్మణవేషమును ధరించి మహాదాతయగునక్కర్ణునిఁగవచకుండలములను భిక్షింప నెంచెను.

అట్టితఱిని దనకుఁ బుత్రుఁడును భక్తుఁడును నగు కర్ణునకు నిందునిమోసమువలని యపాయము కలుగకుండఁ జేయఁ గోరి కర్మసాక్షియగు సూర్యభగవానుఁడు నొకబ్రాహ్మణవేషముతోఁ గర్ణునియొద్దకు వచ్చి యింద్రుఁడు చేయఁబోవు మోసము నెఱిగించెను. అది విని కర్ణుఁ డాతనిఁ జూచి “మహానుభావా! యిట్టిభావివృత్తాంతము నెఱిగిన నీ వొకదైవతమవై యుండ నోపుదువు. దయచేసి నీనిజరూపమును జూపి ప్రసాదింపుము” అని వేడుకొనెను.

అప్పు డాతఁడు తననిజస్థితిని వెల్లడించి, “నీవు నాకు భక్తుడవగుటయే కాక యొకానొక దేవరహస్యమున వాత్సల్యపాత్రమవును నగుటంజేసి నీకీహితమునుపదేశింపవచ్చితిని” అని చెప్పెను. కర్ణుఁ డదివిని సంభ్రమాశ్చర్యానందవిసయములతో లేచి సాష్టాంగదండప్రణామ మాచరించి యాతనిఁ బూజించి యిట్లు విన్నవించెను.

“ఓమహానుభావా! బ్రాహ్మణులువచ్చినన్నఁ బ్రాణములు కోరినను నిచ్చుట నాకు దుర్లభము మగువ్రతమయి యున్నది.

అట్లు నన్ను దేవేంద్రుడై వచ్చి యాచించిన నతనికి మనోరథ పూరణము చేయకుండఁ జాలుదునా? అట్టివిషయమున వినియోగించుట కీకవచకుండలముల కొక లెక్కయగునా? మఱియు లోకప్రసిద్ధమును నాజన్మవ్రతమును నగునీదానవ్రతమును విడువజాలుదునా? నాకు వెఱచి పుత్రభిక్షయనఁదగు నిట్టిభిక్షనిం ద్రుడేకొరినప్పుడాతనిని విఫలమనోరథునిజేసి పంపజాలుదునా? ఈదానమువల్లఁ దుచ్చమగు నాయీశరీరము నశించిన నశించుగాక. ఆచంద్రితారముగ నాచంద్రితారలంబోలి ప్రకాశించు నాకీర్తిశరీర మెల్ల జగములనువెలుగొందినంజాలదా? నాయందుఁ గరుణించి హితముపదేశించిన నీయుపదేశమున కడ్డము చెప్పి నందులకు నన్ను తుమింపుము” అని విన్నవించెను. *

*ఉ. భూసురకోటి వేడుటయుఁ బోడిగఁ బ్రాణములైన నీగి నా బాస దినేశలోకమునఁ బ్రస్ఫుట మింతయు నట్లు గావున న్యాసవుడై నన్నడుగవచ్చుఁ బ్రియంపడి నాకు నొక్క బ్రాతే సురలోకవందిత! మది గవచంబును గుండలంబులున్.

మ. మఱిఁ గుంతీసుతపక్షపాతియగుచు స్మయాస్వరూపంబుతో జితధైర్యుఁడు శతక్రతుఁడు నను భిక్షింపంగ నేతెంచున ట్టితెఱంగైనఁ దక్షియకీర్తియ చుమీ డిందుం ద్రిలోకీసమున్నతమై యొప్పుమక్షియకీర్తి యిది సూ నాపుణ్య మెబ్బంగులన్.

అ. వె. కీర్తి విడువఁ జాలఁ గీర్తితో మెలఁగంగఁ జావు వచ్చెనేనిఁ జత్తుఁ గాని జగములోన నెల్ల సడికంటెఁ జావు మేలనఁగఁ బగఁగుమాట యనఁడు! వినవే?

అట్లు పలికిన కర్ణుని యుచితవాక్యములకు మెచ్చియు
 సూర్యుఁ డాతని హితంబుఁ గోరి మరల నిట్లుపదేశించెను.
 “సీవు శరీరమును నిలిపికొని సత్కార్యములను జేయుము.
 ‘శరీర మాద్యం ఖలు ధర్మసాధనమ్మ’ నిగదా పెద్దలు చెప్పుదురు.
 చనిపోయిన వెనుకఁ గీర్తి మృతక భేదమునకుఁ బెట్టినయలంకా
 రమువంటిదే యగును. జీవించియుండిన నింకను విస్తృతమగు
 కీర్తిని సంపాదింపఁ గలవు. అమృతమయములగు నీకవచకుండల
 ములున్నంతవఱకు నీవెవ్వరికిని వధ్యుండవు కావు. వానిని విడి
 చిన నీకుఁ దప్పక మృత్యువు వాటిల్లును. విశేషించి దివ్యాస్త్రవే
 దియగు నర్జునుఁడు మత్సరించి నీతో యుద్ధము చేయ నున్నా
 డు. కావున వీనిని నీవు విడుచుట కర్తవ్యముగాదు” అని యిట్లు
 పుత్రవాత్సల్యమునఁ జెప్పిన యాసూర్యునిహితోపదేశమును
 గర్జనకు రుచింప దయ్యె. కావుననే “మహాత్మా! నీవతిదయతో
 నాకుపదేశించినయీవిషయమును శిరసావహింపని యీనాప్రా
 తికూల్యమును తుమింపుము. నేను సత్యమును దానశీలతను విడు
 చుటకు వెఱచినట్లు మృత్యువునకు వెఱవను. ఎట్లైనఁ గానిమ్ము.

సీ. విప్రులు గడు నర్థి వేడినఁ గలిమి లోఁ, బొజ్జెంబునేయక యిచ్చుటొకటి
 బలితంపుఁబగతురఁబరిమార్చుటొక్కటి, దండియైయనిజచ్చుటొండెనొకటి
 శరణాగతుని నెట్టిశత్రుని నైనను, గరుణఁ గయ్యంబునఁ గాచుటొకటి
 భామినీద్విజవృద్ధబాలాతురుల కైన, యాపదఁ జెచ్చెరఁ బాపు టొకటి
 ఆ. అనఘ యివివ్రతంబులై చెల్లు నాకు నిం, దొకటి దప్పెనేని వికలకీర్తి
 నగుదుఁ గాని నిత్తు నఖిలభావముల నా, ఖండలునకుఁ గవచకుండలములు.

(భా. ఆర. 7 ఆ, 287-291-292-294 ప.)

మఱియుఁ గవచకుండలముల వీడినను నన్నర్జునుఁడు వధింపఁ గల్గుట కల్గ. పరశురాముని ప్రసాదమున నాకు లభించిన దివ్యాస్త్రము లల్పములు గావు. వానిచే నా కర్జునుఁడు సుజయుఁడు కాఁగలఁడు” అని విన్నవించెను.*

అప్పుడు సూర్యుఁ డాతనిని మళ్ళింపఁజాలక “పోనిమ్ము ఇంద్రుఁడు నిన్నుఁ గవచకుండలములు యాచించునపు డాతని యొద్దనున్న శక్తియను దివ్యాయుధమును గోరుము. ఇంద్రుఁ డాదివ్యశక్తితో ననేక రాక్షసులను వధించెను. అది యున్నచో నీకు యుద్ధములందు జయము కలుగఁగలదు” అని యుపదేశించి యంతర్ధాన మయ్యెను. పీడప దానవీరుఁ డగు కర్జునుని నింద్రునిరాకకు వేచియుండెను.

ఒకానొకనాఁడు కర్జును సూర్యోపాస్త్యనంతరమున మధ్యాహ్న సమయమున బ్రాహ్మణులకుఁగోరినకోరికలనిచ్చుచున్న సమయమునఁ బాండవపక్షపాతి యగు నింద్రుఁడును నొక బ్రాహ్మణునివేషముతో వచ్చి “భిక్షాందేహి” అని పలికెను. కర్జుఁ డావిప్రుని జూచి “అయ్యా! నీ కేమి కావలయునో కోరుకొమ్ము. ధనకసకవస్తువాహనాదు లేవికావలసినను నిచ్చెదను” అని పలికెను “ఓమహాత్మా! నీవు చెప్పిన వేవియు నాకు వాంఛితములు

*క. అన్పతమున కెంత వెఱుగును

విను మంతకునకును నంత వెఱవ మును గ్రహిం

చినవ్రతము విడిచి దుర్గతిఁ

జనఁ బాలుదు నయ్య నన్ను జనునే మాన్పన్?

[భా. ఆర. 7 ఆ. 303 ప]

కావు. నీకవచకుండలములు నాకుఁ బ్రసాదింపవలయును” అని యావిప్రుఁడు వచింపఁగా “ఓహో! ఇట్లు లెవ్వరైన నెన్నఁడైనఁ గోరిరా? బ్రాహ్మణులకు వీనివలన నేమిప్రయోజనము? కాఁబట్టి యీవెట్టికోరికను విడిచి యింకేమైనఁ గోరికొమ్ము. నాకుఁగల సర్వస్వమును గోరినను నిచ్చెదను” అని బోధపఱచెను.

అట్లెన్నివిధములబోధపఱచిననునాతఁడుమరలకుండెను. అది చూచి యాతఁడు దేవేంద్రుఁడె యని కర్ణుఁడు గ్రహించెను. “నేను గ్రహించితిని. నీవుదేవేంద్రుఁడవు. మూఁడులోకములను బరిపాలించు నీవే యారీతిని నన్ను మోసపుచ్చుట యుచితమా? ఇట్లు మోసపుచ్చి నన్ను శత్రులకెరఁజేయుట న్యాయమే?” అని విన్నవించెను. “ఔ నౌను. నీకు సూర్యుఁడుపదేశించిన విషయము నేనెఱుఁగుదును. అట్లయినను నీవు నిత్యసత్యవ్రతుఁడవు, మహాదాతవు, ప్రతిజ్ఞాపాలనతత్పరుఁడవు నగుటచే నన్ను విఫలమనోరథునిజేయవను నమ్మికతో వచ్చితిని. మాబోటుల కిష్టమయిన యక్కార్యమునకు నీవు సందేహింప నేల?” అని యింద్రుఁడు పలుకఁగా “మహాత్మా! నీకెట్లైన వీనినిగ్రహింప వలయుననియే యభిప్రాయ మున్నయెడల నిచ్చి వేసెదను. పుచ్చికొమ్ము; కాని సకలశత్రుఘాతినీ యగు శక్తి యను నీయ మోఘసాధనమును నాకుఁ బ్రసాదింపుము” అని కర్ణుఁడు బదులు చెప్పెను. అపు డందుల కింద్రుఁడొడంబడి యొక్క మాఱుమాత్రము ప్రయోగించుటకు నిర్ణయించి యద్దానిని బ్రసాదించెను. అప్పుడు కర్ణుఁడు “మహాత్మా ! నాకీలోకమున

వధింపఁదగినశత్రుని వొక్కఁడే గలఁడు. కావున నొక్కమాఱు మాత్రమే యువ యోగించినం జాలును” అని పలుకుచుఁ దాని బరిగ్రహించెను. అపుడైందుఁడు చిఱునవ్వు నవ్వుచు “నీయభిప్రాయ మే నెఱుఁగుదును. నీచే నర్జునుఁడు వధ్యుఁడు కానేరఁడు. అతని రక్షించుటకు శ్రీకృష్ణుఁడు గంకణముఁగట్టుకొనియున్నాఁడు” అని బదులు చెప్పెను.

ఆహా ! కర్ణుఁడు తనకీర్తిశరీరమును గాపాడుకొనుటకై శరీరమును గోసి యిచ్చుటకుఁ గాని తనమరణమునకుఁ గాని వెనుదీయకున్నను దానర్జునుని వధించు నని నమ్మియున్నదుర్యోధనుకార్యమునకుఁ గావలయు నిట్లు తనప్రియమగు కీర్తిశరీరమునకుఁ గంశకమును దెచ్చుకొనుటకును సాహసించెను. (చూ 9 ప్రక) ఇట్లు ప్రతిఫలము గోరుటచేత నెకదా “చండాంశుసుతు పోల్కి కుండమార్పులు గాక” అని యాతని నిరసించుటకుఁ గవులకు సందుదొరకెను. నిజమయినస్వామిభక్తులు స్వలాభనష్టములను బాటింపక స్వామికార్యమునకై తమశరీరమును ధారవోయుట వింతకాదు గదా!

ఏడవఁ గర్ణుఁడు నిర్వికారుఁడై యొకకత్తితోఁ దనసహజములగు కవచకుండలముల నొలిచి సుముఖుఁడై యింద్రునకు సమర్పించెను. ఇంద్రుని యనుగ్రహమున నట్లొలిచినను నెవ్విధమయిన వికృతియు, నాతని శరీరమునకుఁ గలుగకుండెను. ఆసమయమున నాతని సాహసాదార్యములకు మెచ్చి గంధర్వయక్ష

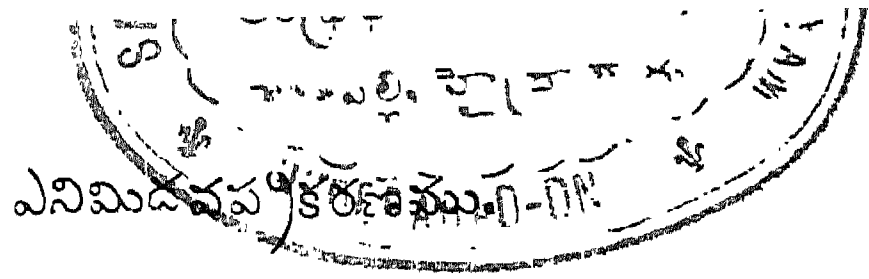
కిన్నరసిద్ధసాధ్యులు దేవదుందుభులు మ్రోయించి యాతనిపైఁ
బుష్పవృష్టిని గురిసిరి.*

పయివృత్తాంతము చారులవలన విని ధర్మరా జూఱిసిరి
కాలముం బుచ్చుచుండెను. తమజయమునకు మూలకందమగు
కర్ణున కిట్టిలోపము సంభవించినందులకుఁ గౌరవులు విషాద
మునఁ బొగులు చుండ్రిరి.

ఔరా! కర్ణుని యాదార్యము నేమని చెప్పవచ్చును ?
దాతృత్వమునందును సత్యవ్రతపాలనమునందును నాతనికి
సమానులు లేరనుటకు సందేహముగలదా? కవచకుండలముల
నిచ్చి వేసినచోఁ దనకు మృత్యువు సంభవించుననియెఱిగియెఱిగి
యట్లు శరీరమును గోసియిచ్చుట యెంత యద్భుతము! ఈవిష
యమున నింద్రుఁ డనుచితముగఁ గర్ణుని మోసపుచ్చి తనపు
త్రిండగునర్జునున కుపకార మొనరించె ననియందురు గాని,
నిజ మారయఁగా నట్లు కాదని చెప్పవచ్చును. ఈ చరిత్రము
చేతనే కర్ణుని యాదార్యము, సాహసము, సత్యవ్రతము,
ధైర్యము, మొదలగునుహాగుణములు లోకమున దృఢముగ
నెలకొల్పఁబడినవని నాయభిప్రాయము. ఇంక నిట్టికర్ణునివధించు
టకును నర్జునుఁడు పడినపాటులు ముందు మా చదువరులు
వినఁగలరు.

* చ. అలఘునితాదేశస్త్రమున సంగము లన్నియు నిష్క్రమింపఁడై
యొలువఁ దొడంగినట్టి యెవ హోయని కిన్నరయత్రసిద్ధసా
ధ్యులు దివినుండి యార్చుచును దూగ్యవంబు నెలంగ నద్భుతం
దెలయఁగఁ బుష్పవృష్టిఁ గురియించిరి కర్ణుపయిం బ్రియంబునకా."

[భా. ఆర. 7. ఆ. 374 ప]

—: ♦ కర్ణాటక వటస్థించిన చిక్కులు ♦ :—

కర్ణాటక డిల్లీ శరీరమును గోసి దానము చేయుటచే జర్నము నబలుత్వము తగ్గెను. కావుననే యుద్ధములందు శత్రుల బాణములను గాయపడినప్పు డోర్చి నిలిచియుండు సామర్థ్యము తగ్గి పోయెను.

పాండవులు తాము నడపవలసినయజ్ఞాతవాసమును మాటువేషములతో విరటునికొల్పున జరపుచున్నారని చారులవలనఁ దెలిసికొని వారిని బయలుపెట్టుటకై దుర్యోధనుఁడు తనసేనలతో విరటునిపైకి దండెత్తి యాతనిపురికి దక్షిణోత్తర భాగముల నున్న యాతనిగోధనముల నాక్రమించెను. మొదట దుర్యోధనమిత్రుఁడగు సుశర్మచే నాక్రమింపఁబడిన దక్షిణ భాగమునకు సర్వసేనలతోను విరాటుఁడు వెడలెను. పిదప దుర్యోధనుఁడు భీష్మద్రోణకర్ణాదియోధులతో వచ్చి యుత్తరపుడెస నాక్రమించెను. ఆ సమయమునకు యువరాజగు నుత్తరుఁడు శాపవశమునఁ బేడిరూపముతో నున్న బృహన్నలయను నర్జునుఁడును దప్ప మఱి యోధు లెవ్వరును బట్టణమున లేకుండిరి. అపు డుత్తరుఁ డాబృహన్నలను సారథిగాఁ జేసికొని శత్రుల నెదిరించుటకుఁ బోయెను గాని యాతఁడు కురువీరుల సైన్యమును జూచి బెగ్గిలి మరలి పాటివ

చుట కేయుంకించెను. అప్పటికి సావనమానముచే నజ్ఞాతవాస
వత్సరముకూడఁ బూర్ణమై గతించుటచే నర్జునుఁడు నిశ్చంకము
గా నుత్తరునకుఁ దనవృత్తాంతమును జెప్పి యాతని సారథిగాఁ
జేసికొని కురువీరుల నెదిరించెను. దీనినే యుత్తరగోగ్రహణ
యుద్ధమందురు. ఈమహాయుద్ధమున, నర్జునుఁ డొక్కరుఁడే
భీష్మచోక్షగణాశ్వత్థామాదియోధులతో దుర్యోధనునోడించి
పశువుల మరలించెను.

ఈయుద్ధమున దుర్యోధనుఁడు గెలిచినచో ముందుసంధి
కుదురనేరదు గాననిందుఁ గౌరవులకు సంపూర్ణ పరాజయముకలు
గుటయో కళ్యాణోదర్కమని భీష్మాదులు తలఁచిన ట్లుహింప
వలసియున్నది. భీష్ముఁడు పరిశుద్ధమగుచరిత్రగలవాఁడే యయ్యు
వంశనాశనమునకు వెఱచియు రాజనీతిని దలఁచియు నీసంధివిష
యమునఁ గొంచెము కాపట్యము నవలభించెనని యంగీక
రింపక తప్పదు. ఈవిషయమంపశయ్యపైఁ బడియున్న భీష్ముని
యొద్దకుఁ గర్ణుఁడు వెళ్ళినప్పుడు వారికి జరిగిన ప్రసంగముచే
సూచితమగుచున్నది. అర్జునునిసమ్మోహనాస్త్రము నుపసం
హరింపఁ జాలియు భీష్ముఁడూరక పడియుండుటసావనమానమునఁ
బదుమూఁడేడులు నిండెనని యెఱింగియుఁ బొండవులను
బయలుపెట్టుటకు బయలుదేఱెడుదుర్యోధనునకుఁ దెలుపకుండు
ట, తుద కర్ణునుఁడు వచ్చుచున్నప్పుడు పదుమూఁడేడులును నిం
డెనని సాక్ష్యము నిచ్చుట, యతిరథశ్రేష్ఠుఁడగుకర్ణునర్ధరథుఁడని
చెప్పుట మొలదగునవియును బయి యభిప్రాయమును బలపఱు

పఁ జాలియున్నవి. పాండవులను బయలుపెట్టుటయే ప్రయోజనమని బయలుపెడలివచ్చినదుర్యోధనునకు హఠాత్తుగాభీష్ముఁడు వారి సమయము పూర్తి యయ్యెనని చెప్పుటచేతను, భీష్మాది యోధులు సరిగఁ దోడ్పడకుండుటచేతను దొట్రువడియున్నట్టియు నప్పు డర్జునునితో యుద్ధము సంభవించు నని తలఁచి యుండనట్టియు విరాటు నోడించుటకు మాత్రము తగిన సన్నాహముతో వచ్చినట్టియు దుర్యోధనునితోఁగూడఁ గర్ణుఁడు పరాజితుఁ డగుట వింతకాదు. ఇంతియకాక పదుమూడేడులు పడరాని కష్టములుపడి మిక్కిలి కినిసియున్న యర్జునుని వాఁడి నారసముల నొడలు కొసికొని యున్నట్టియు నెట్లయిన జీవించి యుండి యర్జునుని వధించి తనప్రతిజ్ఞను నెఱవేర్పఁ గోరి యున్నట్టియుఁ గర్ణుఁడు కొక్కఁడు నిలువరింపఁ జాలకుండుట యద్భుతమెట్లగును?

పిఁకపభీష్మాదులు సావనమానమ నఁబదుమూడేడులును బూర్తియయినవనియు నిఁక నిష్పాడు మనము చేయునది లేదనియు నిష్పాడు మరల యుద్ధము చేయుటకుఁ బ్రసక్తిలేదనియు దుర్యోధనునకు బోధచేసి మళ్ళించి తీసికొని పోయినందున మరల యుద్ధము పొసఁగదయ్యె.

పాండవు లట్లు బయలుపడి విరాటపుత్రిక యగునుత్తర నర్జునపుత్రుఁడగు నభిమన్యునకుఁ బెండ్లిచేసికొని విరాటునితోఁ గూడ బాంధవము నొందిరి. పాంచాలమత్స్యదేశాధీశులును, మాదవులును, బాండవులకుఁ బరమాపులగుటంజేసి వారు కౌర

వుల్పై దండెత్తుటకుఁ దగినసామగ్రిగలవారైరి. కావునఁ బాండవులది మొదలుగయుద్ధప్రయత్నములుచేయుచుఁదమబంధుమిత్రుల సాహాయ్య మందఁగోరి దూతల నంపుచు లోకనిందను మాపి కొనుటకుఁ గౌరవులతో సంధికై రాయబారములు నడుప సాగిరి. ఈవిషయమును జారులవలన విని దుర్యోధనుఁడును దగిన ప్రయత్నములో నుండెను.

ధర్మరాజుచే నాహూతుఁడై నకులసహదేవులమామ యగుశల్యుఁడు ధర్మరాజుసేనాసన్నివేశము కడ కొకయక్షు హిణిసైన్యముతో వచ్చుచుండెను. దుర్యోధనుఁ డారాకను చారులవలనఁ దెలిసికొని యాతఁడు వచ్చుతోవలఁ జదును చేయించియు సత్రశాలలను జలిపందిరులను బజారులను నిలిపి వస్తుసమృద్ధిని గూర్చియు నుపచారము లొనరించుచుఁ దాను బచ్చన్నఁడై యందంద తిరుగుచుండెను. అప్పుడు శల్యుఁడట్టి యనుకూలప్రవృత్తికి సంతసించి. “ఈగీతిని మనకు సదుపాయముల నొనరించుచున్నవారి రావింపుఁడు. వారు నాచే బహూకరింపఁదగియున్నారు” అనిపల్కెను. అదియెసమయమనిదుర్యోధనుఁ డాతనివరికేగి తన్నెఱింగించికొనెను. శల్యుఁ డత్యాదరమున నాతనిఁ గౌగిలించుకొని “నీకుఁ బ్రియముచేయఁదలంపు గల్గియున్నది. కావుననీకుఁ గలవాంఛితము నెఱింగింపు” మని వచియించెను. అందులకు దుర్యోధనుఁడు మిక్కిలిసంతోషించి “నీవు నాకుమంత్రివై యుండి యిప్పుడునాకుఁ దట్టస్థించిన యీ యుద్ధమున నాసేనల నడిపి సాహాయ్యమును జేయవలయును,”

అని ప్రార్థించెను. శల్యుడు దుర్యోధనుని కోర్కి నెఱవేర్చుట కంగీకరించి సత్యప్రతిజ్ఞఁ డయ్యెను.

అయినను గాండవులు తనకుఁ బరమాపులగుటంజేసి వారినొకమాఱు మాచివచ్చెదనని దుర్యోధనునితోఁజెప్పి ధర్మ రాజున్నచోటికిఁ బోయెను. పోయి యాతనిచే సత్కరింపఁబడి తనవృత్తాంతమును సాంతముగాఁ దెలియఁబఱిచెను. తాకికుండగు ధర్మరాజును నందులకుఁజింతింపక తనపక్షమువారువిరోధుల సేన లోఁజేరియుండుటయుఁ దనకుపకారకమె యగునని తలఁచియే కావలయు నాతని నిష్ఠురములాడక యాతనియుదాత్తతకు సంతసమునుజూపుచున్నుతించెను. అపుడు శల్యుడు మిక్కిలి ప్రసన్నుడయి యాతనియరణ్యావాసాది క్లేశములకువగచియునాతని సత్యవ్రతమునకుమెచ్చియు సబహుమానముగఁ బ్రసంగించెను. అదియె సందుఁచేసికొని ధర్మరాజు శల్యునితో నిట్లు విన్నవించెను. “ఒకనిమెచ్చియాతనికోర్కి తీర్చుటమీనంటినుహాపురుషులకు సహజమే. కావున దుర్యోధనుని గృతార్థుని జేసినందుల కెంతయు సంతోషించుచున్నాను. అట్లే నాకును నొక్కవిషయమున సాహాయ్యము చేయవేడుచున్నాను. శ్రీకృష్ణుఁ డర్జునునకు సారథి కాఁగలఁడు. అట్టియర్జునునితో ద్వంద్వయుద్ధము చేయ నున్న కర్ణసారథ్యమునకుదుర్యోధనపక్షమునఁగృష్ణునివలె సశ్వహృదయము నెఱిగినవారు మీకన్న నెవ్వరును లేరు. కాన నవశ్యమును దుర్యోధనుఁడు మిమ్మును గర్ణసారథ్యమునుజేయఁ బ్రార్థింపఁగలఁడు. అందులకుఁ దా మంగీకరించి కర్ణార్జునుల ద్వంద్వయుద్ధకాలమునఁ గర్ణుని నిరసించియు నర్జునుం బొగడి

యుఁ గర్జునిమనసు వికల మగునట్లు ప్రసంగించి వానియు
త్సాహము నడంచి యర్జునున కపాయమురాకుండఁ గాపాడవల
యును. అనుచితంబని తలంపక నాయందు దయఁజూపి యిందుల
కంగీకరింపవలయును” అని ప్రార్థించెను. శల్యుఁడును దుర్యోధ
నుని పక్షమునకుఁ దాఁబోయిన యపచారమును మాపికొనుట
కుఁగావలయు ననుచితమైయైనను ధర్మరాజుప్రార్థనమున కంగీక
రించి యాతనియనుమతిని దుర్యోధను పాలికిఁ బోయెను.*

కురుపాండవుల సంధివిషయమున శ్రీకృష్ణుఁడు కౌరవ
సభ కేఁగి సంధి జరుగ దనువిషయము స్పష్టముగఁ దెలిసికొని
ధర్మజునొద్దకుఁ బోవుచుఁ దనమేనత్తయగు కుంతికి మొనటి
పుత్రుఁ డగుకర్ణుని బాండవపక్షమునకు రాఁదీయఁ దలంచి యా
తని బిలిచి యాతఁడు కుంతీపుత్రుఁ డగుటకు రహస్యముగాఁ
దెలిపి పాండవులపక్షమునకు రావలెననియు నట్లువచ్చినయెడల

* “సమరసమయంబున నిరాకరించి పలికి కర్ణ చిత్తంబునకుఁ గలఁక
పుట్టించి పార్థు రక్షింపవలయు నకృత్యంబని యనుమానింపక మత్స్వార్థనం
బున నెల్లభంగుల నివ్వధం బనుష్ఠింపవలయునని యభ్యర్థించిన (ధర్మరాజు)
సమ్మతించి శల్యుం డిట్లనియె.

క. కర్ణుని సారథి నైనను, నిర్ణయమున కేను బార్థునిం గాచెద నా

దుర్జయపెచారు నెమ్మొయి, గర్జకతోరంబు లాడి కలఁకుం బోరజా.

తే. దర్పమును వేజమును మాయ దలరఁ బలికి

చిక్కువఱచిన నేయంగఁ జేతులాడ

కునికి రాధాతనూజు నర్జునుఁడు వీవ్ర

బహుళ బాణపరంపర పాలుపఱుచు.

జ్యేష్ఠుఁ డగునాతనికే రాజ్యాభిషేకము తనప్రేరణమున జరుగఁ గలదనియు, ద్రాపదికూడనాతనినియథాంశముగఁబరిగ్రహింపఁ గలదనియు బోధపఱచెను. *కాని ధర్మాత్ముఁడును, వైషయిక భోగవిరాగియు నగుకర్ణుఁ డందులకు సమ్మతింపక యిట్లు ప్రసంగించెను.

“ఓయీ శ్రీకృష్ణుడా! నేనీవృత్తాంతము నింతకుముందె కొంచెకొంచెము వినియున్నాను. మూత్రపురీషమాలనెత్తి కన్న కొడుకునువలె నన్ను బెంచుకొని యున్న నాతలిదండు” లగు

*సీ. నీవు వృద్ధజనోపసేవివి ధర్మసం

వేదివి తెలియఁగ వినుచు సిద్ధ

మంత్రబలంబున మార్తాండువరమునఁ

గన్నియతఱి గొంతి కన్ననాడ

వగుటఁ బొందునృపాలునగ్రసుతుండవు

ధర్మమార్గం బది ధర్మతనయుఁ

డాదిగాఁగలతమ్ము లందఱు నాచేత

నెఱిఁగి నీ యడుగుల కెరఁగి సకల

గీ. పుత్రమిత్రబంధుభూరిసేనాసమ

న్వితముగాఁగఁ గొలిచి నిన్ను రాజ్య

భారవహనమునకుఁ బట్టంబుగట్ట ను

జ్వలుండ వగుడు నమ్ము వారికడకు.

క. పాంచాలరాజపుత్రయు

సంచితముగ నిన్నుఁ బొందు నార్జున వరుసన్

సంచితపుణ్యుండ వీవొక

యించుకయును వేటుసేయ శేతెమ్మిలమిన్.

(భా. ఉ. 4 ఆ. 29-31 ప.)

రాధాధిరథులను విఫలమనోరథులచుజేసి, వారిని విడిచిపెట్టి నేనిపుడు కుంతికొడుక నని వచ్చి యెట్లు నల్వరలోఁ దిరుగు వాడను. అట్టి నాతలిదండ్రులను విడుచుట నాకుఁ బాతకము కాదా? మఱియు నే నధమకులుఁడ నని నిరసింపఁబడుచున్న సమయమున నాదరించి నేటికిని సుత్తరోత్తరాభివృద్ధిగ గౌరవించుచుఁ దనసోదరులకంటె నన్నెక్కువగాఁ జూచుకొనుచు నున్నట్టియు నేనర్జునుని జయించెదనను నమ్మికతో నామూలము ననే యుద్ధమునకు సిద్ధపడుచున్నట్టియు దుర్యోధనుని విడిచి యాతని శత్రుపక్షమున నేనెట్లు చేరఁగలను? అంతకంటె ఘోరమగు పాతకము వేఱొకటి యుండునా? ఇంతియ కాక యిట్టియుద్ధసమయములం దితరులగు రాజులును సాయపడు చుండఁ జరకాలమునుండి యాతనివలన నెన్నెన్నో మన్ననలను గాంచి తుడకు న్వామిఋణముఁ దీర్చికొనఁ దగిన సమయము తటస్థించినపు డిట్టిపనిసేయుట యెంతనీచున కయినఁ దగియుండునా? ఇట్టి యకృత్యమును జేయు మని నా కుపదేశించుట సర్వధర్మమర్మజ్ఞుఁడ వగు నీకుచితమా? పాండవులు నాకుఁ దమ్ములెకానిమ్ము. ఇంకెట్టివారు కానిమ్ము. నాకు భూలోకరాజ్యము నకుఁ బట్టాభిషేకము చేయుము. లేక త్రైలోక్యరాజ్యమునకుఁ బట్టాభిషేక మొనరింపుము. నేనందులకు సమ్మతింపఁ జాలను. దుర్యోధనుని సేవకర్త్యమును విడువఁజాలను. మఱియు నేనర్జునుని జయించెదనని దుర్యోధనునకుఁ బ్రీతిగఁ బ్రతిజ్ఞ చేసియున్నాను. అట్టిప్రతిజ్ఞను నెఱవేర్పఁజాలిన నెఱవేర్చెదను. లేకున్న నాప్రాణములను దుర్యోధనుని కార్యమక్రింద వినియోగించి

స్వామిఋణముం దీర్చికొని శుద్ధుడ నయి కృతార్థుడ నయ్యె
దను. నీ వెన్ని చెప్పినను నిదియే నానిశ్చయము. నాయందుఁ
గరుణించి యుపదేశించిన నీయుపదేశమును మన్నింపనందులకై
క్షమింపుము. దయచేసి యనేకములగు ననిష్టములకు మూల
కంద మగు నీనాజన్మరహస్యమును బయలుపెట్టకుము” అని
యిట్లు ప్రసంగింపఁగా శ్రీకృష్ణుడును మరలి పోయెను.

ఇట్లే యొకనాఁడు కుంతి కురుపాండవయుద్ధమాసన్న
మయి యుండఁ గౌరవపక్షపీరు లగుభీష్మద్రోణకర్ణులనుస్మరించి
భీతిల్లి యందుఁ బాండవపక్ష పాతులగుట భీష్మద్రోణులనుగణిం
పక దుర్జయుఁడును దుర్యోధనకార్యనిర్వహణైకమానసుఁడును
నగుకర్ణుని దలఁచి విచారింపసాగెను. తుదకుఁ గర్ణుపాలికిఁబోయి
యాతనిజన్మవృత్తాంతమును జెప్పి పాండవులయందు సహోదర
ప్రేమ మాతనికిఁ గలుగునట్లు చేయుటయే కర్తవ్య మని నిశ్చ
యించుకొని యామె యాతనిపాలికిఁ బోయి పుత్రభిక్షునువేడి
యాతఁడు మొట్టమొదటఁ దనకు సూర్యునివలనఁ గల్గినవిషయ
మును జెప్పి “పాండవపక్షములోనికిఁ జేరి రాజ్యాభిషేకమునొం
దుము” అని బోధపఱచెను. ఆ సమయమున “కుంతీవాక్యము
సత్యమయినది. అట్లేచేసి శ్రేయస్సునందుము” అని కర్ణునకువినఁ
బడునట్లుగ నొకవాక్యము సూర్యమండలమునుండి బయలు వెడ
లెను. అట్లయినను గర్ణుఁడుచలింపక దుర్యోధనునియందలి భక్తిని
విడువక వెనుకఁ దాను శ్రీకృష్ణునకుఁ జెప్పినయుత్తరములనె కుం
తీకిని జెప్పి యామె ప్రార్థనమును మన్నింపకుండెను; కాని ధర్మ

రాజాది పుత్రులకుఁ దనవలన హాని సంభవించు నని భీతిల్లి
 యజ్ఞానదశలోఁ దానుజేసిన యతిగోపనీయ మగురహస్యకృత్య
 మును సయితము వెల్లడించి పరిపరివిధములఁ బ్రార్థించు తల్లి
 యగుకుంతీమహాదేవిని విఫలమనోరథురాలిని జేయఁ జాలక
 తనప్రతినకు భంగములేకుండ నర్జునుని దక్కఁ దక్కిన యామె
 పుత్రుల నలువురను జంపక విడిచి పుచ్చెద నని వరమును బ్రసా
 దించి యర్జునుం గలిపి కాని తన్నుఁ గలిపి కాని యామె కైదు
 గురు పుత్రులు నిలుతురని విన్నవించెను. అట్టిసిరప్రతిజ్ఞఁ దగు
 కర్ణుని పలుకులు విని విచారముతోఁ గుంతి యుధిష్ఠిరాదులను
 నల్వర నైన వధింపకుందు ననిచేసిన వాగ్దానమును మఱువ
 కుండు మని కర్ణునిఁ బ్రార్థించి యింటికిఁ బోయెను.*

*మ. తమవారికి సిరికై వధించు టిదిసద్ధర్మంబె యక్షేశకృ
 త్యమె తాఁ గయ్యము ద్రోణభీష్మకృపకర్ణాల్లోపముల్ మాన్చుట
 ల్పములం దీఱునె యందు నర్కజుని యుల్లం బెప్పుడుం గ్రోధవి
 ప్తము భీమాదులమీఁదఁ దక్కురుల కుత్సాహంబు లేదాజికి.

ఉ. నీపలుకెంతవోలేనను నిర్ణయ మిట్టిదకాని యొండులే
 దీపనిమీఁదిభారమున నీవిట వచ్చితిగానఁ బాండవుల్
 నేపడిరేనిఁ జంప నఱునేయక చెప్పెద సవ్యసాచిపైఁ
 గోపము పెద్ద వాఁడు సమాకూరిన బిట్టఱఁ జంపుదున్ జుమి.

చ. అనుటయు నట్లు కొంతి హృదయంబున శోకము నివ్వటిల్ల ని
 ట్లను నిదిదైవసంఘటన మక్కట యెట్లును దప్ప నేర్చునే
 యనుపమసత్యవిస్ఫురణ నాడినమాట మతాకుమన్న నీ
 యనుజుల నల్వరం గడపు మర్జునసేతకు సమ్మతించితిన్.

అక్కటా! కర్ణున కీవిషయమున నెట్టి యిక్కట్టుసంభవిం
చెనో యరయుడు. తా ననామకుడై నీచకులజుఁ డని
నిరసింపఁబడు సమయమునఁ దన్నాదరించి యుత్తరోత్తరో
త్కర్షముగ మన్నించుచున్న దుర్యోధనునిఁ గార్యము ముట్టి
పచ్చినప్పుడు విడువవలయును. మఱియు నెట్టి దుర్యోధనుఁడు
చేసిన మన్ననలకు మెచ్చి తానర్జునుని వధించెద నని యా
తనికిఁ బ్రీతికరముగఁ జేసినప్రతిజ్ఞను విడువవలయును. లేదా
కడుపారఁ గన్నతల్లియొక్కయు మేనమామ కుమారుఁడును
భగవంతుఁడును నగు శ్రీకృష్ణునియొక్కయు సకలదేవతాగ్ని
గణ్యుఁడును నిష్టదైవతమును దండ్రియు నగు సూర్యభగవా
నునియొక్కయు హితవాక్యముల నుల్లంఘించి చేతిలోఁబడి
యున్న సామ్రాజ్యమును ద్రిలోకసుందరి యగుద్రాపది సాంగ
త్యమును విడుచుకొని, తన్ను నెఱుంగని సహోదరుని దానె
ఱిగి యెఱిగి చేసేతఁ జంపికొనవలయును. మహాధైర్య
శాలియు స్థిరప్రతిజ్ఞుఁడును సత్యసంధుఁడును నగుటచే నిట్టిసమ
యములందుఁ జలింపక కర్ణుఁడు సామ్రాజ్యముకన్నను దుర్యో
ధనుని సేవకర్త్యమునే యున్నతపదవిగ భావించెను. మహా
పురుషుల కనుచిత మగు సామ్రాజ్యమున కంటె నుచితమగు
సేవకర్త్యమయధికతరముగ రుచించుట వింతకాదు. మహాధర్మ
శాలియనిప్రసిద్ధి కెక్కిన ధర్మరాజుసైతము ద్రోణవధాదివిష
యములం దసత్యము ననౌచిత్యమును నవలంబించుటకు సాహ
సింఁచెను గాని కర్ణుఁ డట్లు చేయఁ జాలఁడయ్యె.

అట్లే భీష్మునివంటి మహానుభావుడును గౌరవులవలెనే పాండవులును దనకు నాప్తులగుటంజేసి పాండవపక్షపాతియై సమర్థుడయ్యి స్వామియగు దుర్యోధనునికార్యము నెఱవేర్చు కయు నాతనియందుఁ బక్షపాతమును జూపకయుఁ బ్రవర్తించెను. కర్ణుడన్ననో పాండవులు తనకు సహోదరులని తెలిసినను వారియందణుమాత్రమును పక్షపాతము చూపక యెప్పటియట్లు దుర్యోధనపక్షపాతియై ప్రవర్తించెను.

తొమ్మిదవప్రకరణము

—♦కర్ణనిష్ఠాశ్రయము - నిర్దోషిత♦—

దుర్యోధనుని శ్రేయస్సు గోరునట్టి స్వామిభక్తుఁ డగు కర్ణుడు యుధిష్ఠిరాదులను జంపకుందునని కుంతికి వరమిచ్చుట యుచితమా యని శంకింపఁ బనిలేదు. మహాదార్యశీలుడగు కర్ణుడు పుత్రభిక్షును వేడుచున్న తల్లి నెట్లు విఫలమనోరథురాలిని జేసి యంపఁగలుగును? మఱియు నర్జునుని జంపుట కేతాను బ్రతిజ్ఞను జేసియుండెను. దుర్యోధనుడు కర్ణుని గోరునదియు నయ్యదియే. భీముని జంపుట గదాయుద్ధమున నిరుపమానుడగు

దుర్యోధనున కొకగొప్పకార్యముగఁ గనుపట్టలేదు. *దుర్జయుఁ డగునర్జునుని గర్జుఁడువధించినచో దుర్యోధనునికార్యము సిద్ధ ప్రాయమె యగును. అర్జునుని వధింపఁజాలనప్పుడు భీమాదులను జంపినను దుర్యోధనునికి లాభములేదు. కావున మాతృవాక్య పరిపాలనమునకును స్వామికార్యమునకునుభంగము లేకుండనర్జు నుని దా వధించుటగాని తానర్జునుచేఁ జచ్చుటగాని కర్తవ్యమ నినిశ్చయించుకొనెనని చెప్పవలసియున్నది. అయినను గర్జుఁడు కవచకుండలములను గోలుపోవుటచేతను భూసురభార్గవశాప ములచేతను నర్జునుని జయింపఁ జాలనని యెఱిఁగి యుండలేదా?

*తే. భీమసేనుని నీవెంత పెద్దచేసి

పెక్కుభంగులఁ జెప్పితి వుక్కుగలఁడు

గదకు నేర్చునం చెంతయు బెదఁబెదఁతఁడు

నన్నుఁబోలమి యెఱుఁగవే నరవరేణ్య!

మ. గద నాతో సరి మూడులోకముల సేఁగానం జలం బెత్తియు

నృదుఁ డాభీముఁడు న న్నిని దొడంనన్ వజ్రప్రహారంబు బె
ట్టిదమై తాకినఁ గూలుపర్వతము మాడ్కిం గుంభినిం గూల వే

సెద నాకోర్కి గదా గదారణము వచ్చెం బెద్దకాలంబునన్.

ఆ. అతఁడు వడిన వెండియాసేనఁ గోల్తల

సేయ నొకఁడు లేమి సిద్ధమింత

యెఱిఁగి వెఱచి కాదె యేనూళ్ళు లైనను

దమకుఁ జాలుననియె ధర్మసుతుఁడు.

వ. అర్జునుఁడు గలండని తలంచితి వేని.

తే. కర్ణవడసిన యాశక్తి గలుగఁ బోరఁ

బ్రదుకవచ్చు సెనరునకు నదియుఁ గాక.”

అట్లెఱిగి యెఱిగి యర్జునుని వధింతునని ప్రతిజ్ఞ చేసి దుర్యోధనుని సమ్మింపనగునా? తన శక్తినిజెప్పి సందిచేసికొమ్మని యుపదేశించుటకు మాటుగ నాతని సందిచేసికొనవద్దనియు, నీయుద్ధ భారమును నేనువహింతుననియు, భీతిల్లఁ బనిలేదనియుఁ జెప్పట స్వామిభక్తుఁడగువానికిఁ దగునా? ఒకపక్షమునఁ దానర్జునునిచేఁ బ్రాణములను దుర్యోధనుని కార్యమున విడిచి శుద్ధుఁడగుట తన కుచితముని తలంచినను నట్లుతలఁచుట దుర్యోధనుని నాశనమున కంగీకరించుట కాదా? అని కొందఱు శంకింతురు. * కాని యీ

* ఆంధ్ర భారతమున నీవిషయమున నిట్లెఱిపబడియున్నది. మఱియు నిట్టిమాటలు ధృతరాష్ట్రుఁడు పలికినట్లు వ్రాయఁబడెను.

తే. బవరములుగావె విఱిగినబార సాఁప

వచ్చు నే యొక్కరుండ వివ్వచ్చుఁ డడరి

పసులఁ బెట్టించునపుడు నీబలము విఱుగ

దయ్యెనే నీవుఁ గర్ణుండు నచటలేక.

వ. అని రాధేయుదిక్కు మొగంబై మఱియు నిట్లనియె.

ఆ. నాటికొలఁదిగాదు నారాయణుండు నొగ

లెక్కఁ గెలన భీముఁ డేచినడవ

ననుజ తనుజ సహితుడై వచ్చు వివ్వచ్చు

మూర్ఖునంగ వశమే మనకుఁ గర్ణ!

చ. బలమును దర్పము న్మెఱయ బంటుతనంబున నీవు పాండవే

యుల నని మూర్ఖునంగడఁగు తొప్పెడు తెంపగుఁ జచ్చి శుద్ధుడై

పలుకులు మాన్పు భృశ్యుడను పాటిదలంచెద విట్లు మేలె య

చ్చలమున నీసుయోధనుని చావునకోర్చుటగాదె యెంతయుఁ.

[భార. ఉ. 2 ఆ. 284. ప.]

పైరీతని ధృతరాష్ట్రుఁడు పలికినట్లు సంస్కృత భారతమున నగపడదు.

విషయమునను గర్హనియందు దోష మగపడదు. మహాభిమాని యగు దుర్యోధనుడు తాను శత్రులకు వెఱచి సంధిచేసికొనుట కంగీకరింపలేదు. *కర్ణుడును దనప్రభువగు దుర్యోధనునియట్టి దృఢాభిప్రాయము నెఱిగియే యట్లు పలికియున్నాడు. కావున స్వామియగు దుర్యోధనుడును స్వామిభక్తుడగుకర్ణుడును దమ పై నెత్తివచ్చినశత్రువులకు ద్వేషముగను, జారుషహీనముగను గొంతరాజ్యభాగ మిచ్చి సంధిచేసికొనుట యుక్తముగాదనియు శత్రులను గెలిచి భౌతికశరీరముతో భూలోకసౌఖ్యముల ననుభవించుటగాని, శత్రులచే జచ్చి నిష్కళంక మగుకీర్తి శరీరముతో వెలసి స్వర్గసుఖముల ననుభవించుటగాని యుక్తమనియు, దృఢముగా నిశ్చయించికొని రనిచెప్పవచ్చును. ఒకప్పు డట్టి నిశ్చయమునుండి చలించునట్లు దుర్యోధనుని వెఱపించి సంధి కంగీ

కర్ణుడర్జునుని జయించెదనని పలుకఁగా భీష్ముడు కర్ణుని నిరాకరించినట్లును నందుల కలిగి కర్ణుడు భీష్మయుద్ధకాలమున నస్త్రసన్యాసమును బ్రతిజ్ఞచేసి నట్లును నున్నది. “ఉవాచ కర్ణో ధృతరాష్ట్రపుత్రః...సార్థాన్ హనిష్యామి మమైష భారః, ఏవం బ్రువంతం త మువాచ భీష్మః కిం కత్థసే కాలపరీతబుద్ధః...కర్ణః. అహం యదుక్తం పరుషంచ కించిత్ పితామహ స్తస్య ఫలం శృణోతు, న్యస్యామి శస్త్రాణి సజాతుసంశ్లేష్...త్వయిప్రశాంతేతుమమప్రభావం ద్రక్ష్యంతు సర్వే భువి భూమిపాలాః.”

(భార. ఉద్యో. యానసంధిపర్వము 61 అధ్యాయము.)

*క. ఉక్కిరిసిగపట్టికైనను, మొక్కము నృపధర్మమూఁదిమొనతలఁబడినకా మిక్కిలి పేరును నిట దివి, నక్కజముగఁబెంపుఁబడయనగుట నుపేంద్రా!

[భార. ఉ. 3 ఆ. 36. ప]

అని దుర్యోధనుడు శ్రీకృష్ణునితో జెప్పియున్నాడు.

కరింపఁజేయు ప్రసంగములు వచ్చినపుడు తనస్వామి యందుల కంగీకరించి కీర్తి శరీరమును గళంకితముగఁ జేసికొనునేమోయను భీతి నది యనుచితమని స్వామిహితముగఁ గర్తుఁడు ప్రసంగించి నను బ్రసంగింప వచ్చును. క్షణభంగుర మగు భౌతికశరీరపు సౌఖ్యమునకై యాచంద్రితారముగ నుండవలసిన కీర్తి శరీర మును మాపికొనుట దుర్యోధనునకు హితముకాదని వీరపురు షుఁడగుకర్తుఁడు తలంచుట యాతని స్వామిభక్తికి లోపమును గూర్చుజాలదు గదా.

ఇక నర్జునుఁడు దనకన్నఁ బరాక్రమశాలియని చెప్పకుం డుటయుఁ గర్తున కొకలోపముకాదు. తనకు సంభవించిన భార్గవ శాపాదిలోపములు దుర్యోధనుఁడెఱుఁగకపోలేదు. ఘోషయా త్రయందు నుత్తరగోగ్రహణమునందును గనఁబడిన నర్జునుని ప్రభావాతిశయము దుర్యోధనునకుఁ బరోక్షమున జరిగియుండ లేదు. కర్తుఁడు కవచకుండలములను గోలుపోవుటయు రహస్యకృ త్యముకాదు. కావునఁ దనకును నర్జునునకును గల తారతమ్యవిష యమునఁ దా నెంత యెఱుఁగునో దుర్యోధనుఁడును సంతవట కును నెఱిగియే యున్నాఁడు. తనకు సంభవించిన లోపముల చేతను, నర్జునునకుఁగల శ్రీకృష్ణసహాయముచేతను, నొక పక్షమున నర్జునుఁడు తన్ను మీఱఁజాలినను నమోఘము లగు సర్పముఖిశరమును, నింద్రదత్త శక్తియు నెట్లు వమ్ములగునని యాతఁడు తలంపనగును. ఒకటఁగాకున్నను నొకటనైన నర్జునుని వధింపనగు నని యాతఁడేకాక మానుషశక్తి నిబట్టి యాలోచిం చెడువా రెవ్వరైన నూహింపకతీతిదు గదా ! భూసురశాపము చొప్పునఁ దానర్జునుచే జచ్చుట సంభవించినను దనసర్పముఖ

శరేంద్రనత్త శక్తులతో నొకటనైన నర్జునుఁడును జచ్చునని యూహించుట యసంభవముకానేరదు గదా! ఒండొరులశస్త్రములచే నిర్దాతును నేకకాలమున మృతులయినం గావచ్చును గదా! ఇట్టియభిప్రాయముననే కావలయును, దనప్రతిజ్ఞను మిత్రుఁడును బ్రభువును నగు దుర్యోధనుని మనోరథమును బూరించుటకుఁ బైరెండు సాధనములనే నమ్మకొని యాతఁడు చలింపక యుండెను. కర్ణునివైకల్యమును బూర్తిగ నెఱిగి యున్నను, దుర్యోధనుఁడు కర్ణునకుఁ గల పయిరెండు సాధనములె తనకు జయమునుగూర్చునని నిశ్చయించుకొనియుండెను. * (చూ 10 ప్ర)

ఇంక భీష్మద్రోణులు పక్షపాతులయియాత్మమర్మములను శత్రులకుఁ దెలియపఱతు రనికాని పాండవులు యుద్ధధర్మముల నతిక్రమించి యనుచితకార్యములకు సాహసించి మాయలు చేసి యోధుల నందఱును జంపుదురనికాని యూహించుట మానుషస్వభావమునకు సరికాదు గదా! అయినను బయివిషయములు సయిత మాదుర్యోధనుఁ డాలోచింపకపోలేదు. “నా పక్షమువారు పక్షపాతముచేతను మాయచేతను జెడి పాండవులకు జయముగల్గినఁ గల్గుఁగాక! నేను మాత్ర మెత్తివచ్చిన శత్రులకు వెఱచి సంతి చేసికొనఁజాల” ననికదా దుర్యోధనుఁడు తండ్రికిఁ దన నిశ్చయమును జెప్పియుండెను. ♦

* ప. అర్జునుఁడు గలండని తలంచి తేని.

గీ. కర్ణుపడసిన యాశక్తికలుగఁ బోర, బ్రతుకవచ్చునె నరునకు నదియుఁగాక
యతనిభీష్మదిరథికులయతు లితాప్ర, మేయదివ్య బాణంబులును మ్రింగికొన వె.
అని కదా దుర్యోధనుఁడు పలికియున్నాఁడు.

♦ ఇట్లును గాక మాకు నెవ్వరును లేక చుట్టంబులును జెలులును విడిచి తోడువచ్చినవానును విచ్చిపోయి, భృత్యులును విరక్తులయి, నాచికపోటు

కావునఁ గర్ణుఁడు దుర్యోధనునకు సంది చేసికొమ్మని హితము సెప్పకుండుట యాతని కొక కొఱతయని యూహించుటయసంగతము. పరశురాముఁడు తన్ను శపించినను మరలబ్రసన్నుఁడయి తన కస్త్రములఁ బ్రసాదించెననియుఁ దనకు గురుశాపములేదనియుఁ గర్ణుఁడు బొంకిన ట్లాంధ్రభారతమున నగపడుచున్నది. ఇదియె నిజమయినచోఁ గర్ణున కిది గొప్పలోపమని యంగీకరింపక తప్పదు. *

కాని యట్లాంధ్రభారతమున నేకారణముచే వ్రాయఁబడెనో కాని సంస్కృతభారతమునం దట్లుగ వ్రాయఁబడియుండలేదు. “నేను భృగువంశజుండనగు బ్రాహ్మణుఁడ నను

మానిసులును బంధుమిత్రసహాయులును బ్రజానురాగంబునుంగలిగినట్టిదన నది ప్రాప్తకాలం బింతియ కాని యేమింక వారయమగు లొత్తను బాటిపోవనుంజాలము. ఎల్లభంగుల సమరంబు నేయునుము. తలపెట్టిన నాతలంచినట్లాండె నానుదేవుండు తలంచినట్లాండె నయ్యెను నెట్లైన మే తిత్వట్టు నిగ్రయంబని పలికి మఱియు నిట్లనియె.

తే. కులములోఁదలవంపగుకూడుగుడువఁ, బంపజూచెదవొక శులబలుతునిట్టె
వారుపై నెత్తివచ్చినఁబోరికోప, మనిన భృతి చేటకొక పొందగు నెచెపుమ.

(భారతము-ఉద్యోగపర్వము. 2 అ. 214-215 ప)

*క. గురునలుక నాకు నస్త్రం, స్ఫురణ మెవలెనఁడు బనులు బొంకిది పూజా పరత మెయి నమ్మనీశ్వరు, కరుణఁగెరలిదుగుడఁబడయఁగాంచితిఁబ్రీతిన్.

(భారతము-ఉద్యోగ. 2అ. 266 పద్యము.)

శ్లో. మిథ్యాప్రతిజ్ఞాయ మయా య దస్త్రం రామాత్ కృతంబ్రహ్మ
మయం పురస్తాత్, విజ్ఞాయతే నాస్మి తదైవముక్త స్తేనాంతకాలేప్రతిభా
స్యతీతి. మహాపరాధే హ్యపి యత్ర తేన మహర్షిణాఽహం గురుణాచశః

నసత్యవిషయము పరశురామునకు స్ఫురింపఁ జేసి కపటముగ
బ్రహ్మాస్త్రమును సంగ్రహించినందుల కాతఁడు తెలిసికొని
యాయస్త్ర మంతకాలమున నాకు స్ఫురింపఁబో దని శాప

శక్తి ప్రదగ్గుం హ్యసి తిగ్మ తేజాః ససాగరా మప్యవనిం మహర్షిః. ప్రసా
దితం హ్యవ్యవాయా మనోభూ చ్చుశ్రావయా స్వేన చ పౌరుషేణ, తద
స్తి చాస్త్రం మమ సావశేషం తస్మా త్సమర్థోఽస్మి మమైషభారః.

(ఉద్యోగ -యానసంధిపర్వ, 62 అధ్యాయము. నాగర ప్రతి.)

అంద్రమహాభారతమున నీవిషయమునయితమువిరుద్ధముగ నేయున్నది.
కర్ణునకు మృత్యుకాలమునందే యాయస్త్రంబు స్ఫురించుననియు వాయుఁ
బడెను. పృథ్వీతస్థలమునఁ గల్పనమే మాతీనందున సంస్కృత భారతమున త్తియే
యుండలేదు. వెనుక నుదాహరించిన సంస్కృతశ్లోకములకుసరిగ నిచ్చటియాం
ధ్రీకరణ (గురు నలుగు...అనుమొదలగునది) ముండలేదనుట స్పష్టమే కదా!
కావున వేటా "క-గోటనుండి పృథ్వీవిషయమునకు విరుద్ధమగు నాంధ్రీకరణ
ము నుదాహరించెను. "ఆసంయమి గోపించి కపటంబున బ్రహ్మాస్త్రంబుఁబరి
గ్రహించి తది నీకు పలయుకాలంబునఁ దోపమియు మృత్యు వాసన్నంబ
యినదోఁచుటయు, నాపదముట్టినయెడ భార్గవాస్త్రంబుదోపకుండుటయుం
గలిగెడు మని శపించె" (భార. కర్ణ. 2. ఆ 89 పద్యము పయినదాహరి
చిన సంస్కృతశ్లోకమునుండి యిట్టియర్థమురా నేరదుగదా! మతీయుమృ
కాలమందు మాత్రమే భాసిల్లు నస్త్రమున్నమాత్రమున నీయుద్ధభారమున
నియు, నేనే నిర్వహించెదననియుఁ గర్ణుఁడు పలికియుండఁడుగదా! కర్ణ
మృత్యుకాలమునందే కాకయితర కాలమునందును బ్రహ్మాస్త్రమునుబ్రయోగి
యున్నాఁడు. కాబట్టి మృత్యుకాలమునందు మాత్రమే స్ఫురించునని యా
ధ్రీకరించుట సరిగాలేదు. పయినాంధ్రీకరణమునకు మూలమగుసంస్కృతము
నందును సంతకాలమువఱకు మాత్రమే స్ఫురించుననియె యున్నది. "సూత్రో

మిచ్చియున్నాడు. నేనీవిషయమున గొప్ప యపరాధము చేసి
యున్నను నాగురువగు నమ్మహర్షి సాగరసహితమగుభూమినెల్ల
ను దహింపజాలిన తేజస్సు గలవాఁడయినను నాశుశ్రూష
చేతను నాపౌరుషముచేతను నాయందుఁ బ్రసన్నుడయి యుం
డుటచేఁ గావలయు నంతస్వల్పమగు శాపము నిచ్చియుండెను.

పథావాప్తమిదంతవాస్త్రంనకర్మకాలేప్రతిభాస్యతిత్వాం అన్యత్రతుస్యాత్తప
మృత్యుకాలాచబ్రాహ్మణే బ్రహ్మ సహి ధ్రువం స్యాత్. తదద్యపగ్యాత్తమతీ
వచాస్త్రం అస్మిన్ సంగ్రామేతుములేఽతీవభీమే.....ధనంజయః మృత్యుము
ఖం నయిష్యే” అనియున్నది. (కర్ణ. 37 అధ్యాయము. నాగరప్రతి) ఇచ్చట
సయితము మృత్యుకాలేతరసమయములనుండుననియెచెప్పబడినది. కావుననే
“ఆయస్త్రమిష్పాదు సమర్థమయియున్నది. దాని చే నర్జునుని వధించెద” అను
వాక్యముసంగతి నొందుచున్నది. శాంతిపర్వమునందును నిట్లే సంస్కృతమున
నున్నది. “యస్మాన్నిధ్యోపచరితో హ్యస్త్రాభానిహ త్వయా, ప్రస్తాదేత
న్నతే మూఢబ్రహ్మస్త్రం ప్రతిభాస్యతి అన్యత్ర వధకాలాత్తే సదృశేనసమే
యుషః, అబ్రాహ్మణేన హి బ్రహ్మధ్రువంతిష్ఠే త్కదాచన గచ్ఛేదానీంన తేష్ఠా
నం అన్యత్రస్యేహవిద్యతే, న త్వయాసదృశో యద్ధేక్షత్రయో భవితా భువః”
అనియున్నది. (భార. శాంతి. 13 అధ్యాయము. నాగరప్రతి) వ్యాఖ్య--“యస్త్రాత్
స్తాదితి. హేమూఢ, తే, ఏతత్ బ్రహ్మస్త్రం వధకాలాదన్యత్రనప్రతిభాస్యతీ
తిన, కింతు వధ కాలనివనప్రతిభాస్యతి, కాలాంతరేషుప్రతిభాస్యత్యే వేత్త్యర్థః.
తేకథం భూతస్యః సదృశేఅర్జునాదౌ మూలే పునస్థితే సమేయుషః యుధ్య
మానస్య, సమిత్యాజి సమిద్యుధఇతి సంపూర్వస్యఇణో, ముద్ధాన్ధకతాదర్శనా
నితి; ధ్రువంమనఃజావధిసంతిష్ఠేత్, బ్రహ్మబ్రహ్మస్త్రమ్” అనియున్నది. కావున
విషయమునఁ దిక్కయజ్ఞయాంధ్రీకరణము మూలమునకు సరిగ్గా లేదని
చెప్పక తప్పుదు.

కావున నాకుఁ దన్నహార్తి ప్రసాదించిన బ్రహ్మాస్త్రము సావశేషముగఁ గలదు గాన నేను బాండవుల జయింపఁ జాలుదును. ఈ యుద్ధభారము నాది. అని నిజమును స్పష్టముగాఁ జెప్పిప్రసంగించినట్లు సంస్కృతభారతమునఁగలదు. దీనిని బట్టి పరశురాముని శౌపమువలనఁ దనకుఁ గొఱతలేదనియు, బ్రహ్మాస్త్రము బ్రదికి యుండవలసినంతకాలమును స్ఫురించునపు డీక నెట్లును జచ్చునమయమున స్ఫురింపకున్న నేమిలోపమనియు, నాతఁడు ప్రసంగించినట్లు తేలుచున్నది.

అట్లుప్రసంగించినకర్ణుని ప్రసంగములపై నలిగి భీష్ముఁడు సంధి కుదురకుండుటకుఁ గర్ణుఁడే మూలకారణ మని తలఁచి యాతనిని మిక్కిలిగఁ దూలనాడి యాతని సర్పముఖశరేంద్రియతత్త శక్తులు శ్రీకృష్ణునిచే భగ్నములు కాఁగలవని చెప్పుచు నిరసించెను.* పిదపఁ గర్ణుఁడు కోపించి యట్లు కేవలముఁ దన్నపై ద్వేషించుచున్న భీష్ముని నిరాకరించి యాతఁడు యుద్ధభారమును వహించి యున్నంతవఱకుఁ దాను యుద్ధముచేయ నని ప్రతిజ్ఞపట్టి యస్త్రసన్న్యాసము చేసెను. పరస్పరవిరోధముగల యోధు లొకపక్షమున నుండి యుద్ధము చేయుట దుర్ఘటమగదా!

* ఈ సందర్భమున భీష్ముఁ డట్లు నిరసించిన పైని ధృతరాష్ట్రుఁడున గర్ణుని దూలనాడఁగా నాతఁడస్త్రసన్న్యాసమును జేసెననియాంధ్ర భారతమున నున్నది గాని యదిసంస్కృత భారతమునకు సమ్మతముగాదు. ఈవిషయమింపఁ జకు వ్రాసియే యున్నందున నిచట మరల వివరింపలేదు.

ఒకానొకప్పుడు దుర్యోధనుని ప్రార్థనము పైని గురు
పాండవయోధులలో నర్థరథమహారథాతిరథాది విభాగముచే
యుచు భీష్ముడు గర్జనర్థరథుఁజేసి తూలనాడినపుడు కర్ణుడు
కోపించి భీష్ముని యనుచితప్రసంగము నుద్ఘాటించి శత్రుల
నుబొగడుచు స్వపక్షమును నిరసించుచున్న పిఱికి వగునీవే యర్థ
రథుఁడ వనఁదగియున్నా వని నిందించుచుండఁగా దుర్యోధనుఁ
డుభయులను బ్రార్థించి శాంతిపఁ జేసెను. నిజము నారయఁగాఁ
గర్జుఁ డిట్లసమర్థుఁడని చెప్పినచో దుర్యోధనుఁడు సంతి కంగీ
కరించునని తలఁచి లోకోత్తరచరిత్రగలవాఁ డయ్యు, భీష్ముఁ
డిట్టిరీతిని బ్రసంగించె నని తోచుచున్నది. ఈవిషయమును
భీష్ముఁడంపశయ్యపైఁ బడిన పిదపఁ గర్ణుఁ డాతనిజూడఁ బోయి
నపుడు వెల్లడించి యున్నాఁడు. * వేయేల ? పిఱికిపందయగు

* క. నీదెసఁ గోపింతునె కుల

భేదముగాఁ బలుకుటయును బిడ్డలఁ జెఱుపఁ

గాదని కినియుదు లేదన

రాఁదలఁతును నిన్ను నిష్ఠురంపుఁ బలుకులఁ.

అది శిక్షగాని గోషంబు గాదు.

క. నీయుదయము దైవికగ

రాభయత్తము నీకు మర్త్యు లసదృక్షులు గౌం

లేయుఁడవు గాని విను రా

ధేయుండవు గావు నీవు ధీరవిచారా!

(భార. భీష్మ. 3 ఆ. 441 మొ 443 పద్యంతము.)

కుత్తుని మహారథుఁడనిఁజెప్పినభీష్ముఁడు కర్ణుఁడర్ధరథుఁడని తలం
చునా? ఈవీషయమునం దనేకులు భీష్ముని సమ్మతింపకున్నారు*

పదియవప్రకరణము.

—* కర్ణునివిజయములు, పాండవపరాజయము, శల్యునియనాచిత్యము —

కురుపాండవయుద్ధమునందు మొదట భీష్ముఁడును,
దిరువాత ద్రోణుఁడును గౌరవసైన్యమునకు సేనాధిపతులయిరి.
వారు పక్షపాతమునఁ బాండవులకు నిజవధోపాయము నెఱి
గింపఁగాఁ బాండవులు తదుపదేశానుసారముగఁ గపటోపాయ
ములతో వారిని వధించిరి. వారికిఁ బిదపఁ గర్ణుఁడు సబహు
మానముగ రాఁరాజుచే సైన్యాధిపత్యము న నియోగింపఁబడెను.

* అ. కర్ణు సర్ధరథుఁడుగఁ బలుకుటయు నాజి

ధర్మమునునితోడఁ జూచు

తెఱుగుఁ జెప్పటయును గుఱితింప గాంగేయు

పక్షపాతమున బయలు పడె.

ఉ. ఉత్త స్రగల్భముల్ వలుకుచుత్తరుకంఠెను భారతముల్

నెత్తెఱి బంద గానఁబడఁ డెవ్వఁడు వీనిని నిండుకొల్వుల్

నెత్తి మహారథుం డనియె నీకురువృద్ధుఁడు నానికంఠె ల్

తోత్తగుండైనకర్ణు డనవో తన సర్ధరథుండ టంటుకె.

(రామకృష్ణకవులు. సాహిత్యపరిషత్పత్రిక. ప్రమాదీచ సంవత్సరము,

ఆషాఢమాసము, కౌరవగౌరవము) - (చూ. ఉపోద్ఘాతము, 9-10 పుటలు)

భీష్మసైన్యాధిపత్యకాలముతోఁ గర్జుని యస్త్రసన్యాస ప్రతిజ్ఞ ముగియుటచే నాతఁడు, భీష్ముఁడు పడినతోడనే యుద్ధమునకుఁ బోదలఁచి యొకసారి భీష్ముని జూడఁబోయెను. అట్లు భీష్మునిదరి కేఁగి నమస్కరించి “అత్యా! నాపైఁగోపమునువిడువుము. నన్ను యుద్ధమునకుఁ బోవ నియోగింపుము” అనివిన్నవించెను. అపుడు భీష్మఁ డచ్చటి సేవకుల నావలకుఁబో నియోగించి కర్జు నాదరించి యిట్లు రహస్యముగఁ బ్రసంగించెను. “ఓయీ కర్ణుడా ! నీవు రాధాపుత్రుఁడవుగావు. కుంతికిఁ గన్యాత్వమున సూర్యుని ప్రసాదమున జన్మించినవాఁడ వగుటచే నీవుచు బాండుపుత్రుఁడవే యనఁదగుదువు. ఈదేవరహస్యము నాకు వ్యాసమహాముని చెప్పియున్నాఁడు. కావున నీయందు నాకు వాత్సల్యమెగాని కోపమేమియు లేదు. కురుపాండవులకు సంతి కాకుండుటకు నీవే మూలకారణ మగుటచే నేను నిన్నుఁ బలుమాట నిరసించుచు వచ్చితిని గాని వేఱుకారణములేదు. నీకు సమానుఁ డగు పురుషుఁ డీలోకమున లేడు. నీవు నాబుద్ధి విని పాండవులలోనికిఁ బోము. వారు నావలన నెఱిఁగి నిన్ను గొలిచెదరు. నీవే యీసామ్రాజ్యము ననుభవింపఁ గలవు.” అని యిట్లు ప్రసంగించిన భీష్మునిప్రసంగములు విని కర్ణుఁడు తాను బాండవులలోఁ గలియరాకుండుటకుఁ దగినకారణములను మున్ను శ్రీకృష్ణునితోడను గుంతితోడను విన్నవించినట్లే విన్నవించి యాతనియనుమతి నొంది యుద్ధభూమికిఁ బోయెను. కర్ణుఁ డిప్పు డైనఁ బాండవులలోనికిఁ బోయిన దుర్యోధనుఁడు సంతికఁగీరరించునని గదా పాపము! భీష్మఁ డిట్లుపదేశించెను. ద్రోణాచార్యుని సైన్యాధిపత్యకాలము మొదలుగఁ గర్ణుఁడు

తనపరివారముతో యుద్ధమునకు బయలు వెడలి పాండవసేన
 లలో ననేకయోధులను నురుమాడెను; కాని యీ యుద్ధము
 లందుఁ గర్ణుఁడు పరాజయములను గూడ నొందకపోలేదు.
 కవచకుండలములను గోసి యిచ్చుటయే యిందులకుఁ బ్రబల
 మగు కారణ మని తోచుచున్నది. ఒకానొకప్పు డర్జున
 శిష్యుఁ డగు సాత్యకితోడను, వేటొకపుడు భీమసేనునితో
 డను, యుద్ధముచేసి యోడిపోయెను. మఱియొకప్పు డభి
 మన్యుని శౌర్యమున కోహటించుటయే కాక ప్రచ్ఛన్నముగ
 నుండి యాతనివింటిని విఱుగఁగొట్టెను. ఇంతియ కాక యనే
 కులగు బంధుమిత్రులను మహావీరులగు సత్యసేన వృషసేనాది
 పుత్తులను శత్తువులు వధించునపుడు చేయునది లేక యూర
 కుండెను. వేయేల? యువరాజగు దుశ్శాసనుని భీముఁడు ఘోర
 ముగఁ జంపుచున్నపుడును, నర్జునరక్షితుఁడగు నాభీముని నేమి
 యుఁ జేయలేక పోయెను. అట్టిసమయమున నర్జునునిం దల
 పడుతనపుత్తుండగు వృషసేను నర్జునుఁడు వధించుచుండ నిశ్చే
 ష్టుఁడయి యూరకుండెను. ఇట్టియవసరములందు శూరశిఖా
 మణి యగు కర్ణుఁడు వెనుదీయుట కాతనిశరీరమెల్లఁ గవచపరి
 త్యాగమున క్షతమగుటయే కారణమని దృఢముగాఁ జెప్ప
 వచ్చును. మఱియు యుద్ధములలో నెట్టివారును జయపరాజ
 యంబులను బర్యాయంబునఁ బొందుచుండుట వింతకాదు.
 ఇంతియ కాక యోధులు కొందఱు మహావీరులతో యుద్ధము
 చేసి యలసియుండునపుడు వాని నితరుఁ డశ్రమమున జయిం
 చుట సంభవించుచుండును. ఇంతయేల? అక్షయతూణీరము
 లును, నకుంఠధనువును, నవధ్యరధ్యములును, దివ్యరథంబును,

నారాయణసారథియుఁ గల యర్జునుఁడే భీష్మద్రోణకర్ణులు తన బంధుమిత్రులను నురుమాడుచుండునమయములందు వెనుదీసి చేయునదిలేక యూరకుండెను.

అట్లే కర్ణుఁడును గొన్ని సమయములందుఁ బరాజయముల నందినను బలుమాఱు పలువిధంబు లగు జయముల నందుచు వచ్చెను. ద్రోణాచార్యసైన్యాధిపత్యకాలమున నొకనాఁడు భీముని జయించి యాతనిచా వాసన్నమగునపుడు కుంతికిఁ దానొసఁగిన వరమును స్మరించి యాతని వధింపకవిడిచి “తిండి పోతా! నీకును నాతో యుద్ధమునకుఁ దలపడనగునా?” అని పరుషోక్తులాడి పరాభవించెను.*

*క. వనమునఁ గుంతీవాక్యం, బును నొలసిన నేయుటుడిగి పోయి కదిసి న

వృన మోమొప్ప నతని కి, ట్లగు వింటం గడుపులీల నల్లఁ బొడుచుచున్.

ఆ. తిండిపోత నీకు భండనం జేటికి, గడవఁజేసి వనము కాంక్షనీట

నోపుకొలఁది మ్రింగి యూరక నీ వింటి, కడన యుండుమింక నడిచిపడక.

వ. అని మఱియును.

క. వనమున ఫలమూలంబులు, నీని మున్నెవై యుండుగాక ధీరోద్ధతి మై

నని నేయ నీకు వచ్చునె, చను మచటికి నుడిగి మడిగిశాంతుఁడపోలేన్.

వ. అట్లు నీయొడ లుండదేని.

క. చేయలఁతొంగిని సమరము

నేయుము ననుబోఁటికోడఁ జెనయకు నగనా

రాయణులు వానె యిచటికి

బోయెదవే బోయి బ్రదుకు పొంక ముడుగుమి.

(భార. ద్రోణ. 4 ఆ. 238 మొ. 243 వఱకు)

వేటొకసమయమున సహదేవు నోడించి చావమోది
యాతఁడు చావనున్నప్పుడు కుంతివరముం దలంచి యాతనిని
భీమునల్లె యనమానించి విడిచి పుచ్చెను.*

ఒకప్పుడు ఘటోత్కచుండు మాయాయుద్ధమున విజృం
భించి కురుసేనలను మర్దించుచుండ వానిబారిసుండి తప్పించు
కొనుటకు నుపాయాంతరము లేక దుర్యోధనాదు తెల్లబ్రాధ్రి
పఁగాఁ గర్ణుఁ డింద్రదత్తశక్తిని బ్రయోగించి వానిని సంహ
రించెను.

*“వ. ఇట్లు సహదేవుం బొదివి రాధేయుండు.

చ. రయమున విల్లుద్రుంచినఁ బరాక్రమ మొండొకవింటఁ జేయఁగా
హయముల నూకుఁ జంపుటయు నాతఁడు ఖడ్గముఘేటకంబు ని
ర్భయముగఁ బుచ్చుకొన్న బహుబాణములం దునుమాడె నన్యదు
ర్జయ మగు లావునం గడునెసకఁ గదనైవ నడంచె నవ్వచుక.

వ. దానం బెందు వడక యస్పాండవనందనుండు.

ఆ. శక్తివై వ నిశితచక్రంబు నిగిడింప, వరుస నదియునదియు వ్రయ్య లయ్య
దునియలయ్యు నేలదొరుగంగఁజేసి పెల్లెసి తెరలుటయును నెయ్యె నతఁడు.

ఇతైఱంగునఁ గర్ణుండు గదిసి నిశ్చేష్టితుం డగుసహదేవు నాలోకించి
కుంతిమాటలు దలంచి యొందు నేయనొల్లక యల్లన విఁటికోపునం గడుపు
వొడిచి నవ్వచు నెక్కుండన పగఱ నుక్కునందలపడకు మల్లవాఁడె నరుండు
గురుసేనతోడ బిరుదై పెనంగెడు నతనికడకుం బొమ్మని పలికి పోయె నక్కు
మారుండును నట్లు కర్ణునేటులను మాటలను గడునొచ్చి తనబ్రతుకునకు గో
యుచుఁ బోయి వేటొక్కరథం బెక్కె.”

(భార. ద్వి. 5. ఆ. 158. మొ. 161. వఱకు.)

ఈయమోఘశక్తి నర్జునునిపైఁ బ్రయోగింపు మని ప్రతిరాత్రియు దుర్యోధనాదులు కర్ణునితోఁ జెప్పుచుండుటయు నాతఁ డట్లచేసెదనని పల్కుచుండుటయు జరుగుచుండెను; కాని యుద్ధసమయములందు శ్రీకృష్ణునిమాయచే దానిం బ్రయోగింత మనుబుద్ధి కర్ణునకును, బ్రయోగింపఁ బ్రేరించు బుద్ధి కౌరవులకును సంకురింపకుండెను. పరాత్పరుఁ డగు శ్రీకృష్ణుఁడు సహాయుఁడై యుండఁ బాండవుల కెట్లాపదలు సంభవించును? దేనిని నమ్మకొని యర్జును వధించెదనని కర్ణుఁడుదుర్యోధనునకు వాగ్దానముచేసియుండెనో యమ్మహాశక్తినిట్లువినియోగింపఁజేసి యర్జునుఁడపుడు బ్రదికినట్లుగఁదలంచి శ్రీకృష్ణుఁడానందించెను.*

*అచ్యుతం డతని కిట్లను నిండ్రుండు గుండలంబులు గొనుచుండి కర్ణున కిచ్చినశక్తి యతనికడ నున్నంతకాలంబును నిన్ను బ్రదికించుట చుష్కరంబని తలంచుచుండుదు. నేఁడు హిడింబానందనుమీఁద నది వోయినం బ్రమోదంబు నొందితి. నాసూతనందనుం డదిసేతనుండే నేనిఁ జక్రగాండీవధనులమై మనమిరువురముం గదిసితి మేనియు జయించు నతండు దేవసన్నిభుఁడు దివిజ పతి వేడినఁ గవచకుండలంబులు వికృతంబులు సేసియిచ్చుట నైకర్థమండనం బరఁగె.నీకై మీతండ్రి యిట్లు సేయఁడయ్యెనేని వాని కెదు రెవ్వరు. కవచ కుండలవిహీనుండై మానవసామాన్యంబునొందుటను శక్రదత్త సాధనంబులేమిం జేసియు నిక నీకు గెలువవచ్చు.....అప్పుడు సాత్యకి శౌరితో నాసూత సుశుం డీశక్తి యన్నిదినంబులు ధనంజయుమీఁదఁ బ్రయోగింపమికిఁ గారణం బేమి యని యడిగిన నతండు.

తే.వానివారెల్లనీపనివానికెపుడు, గఱపుదురువాఁడుబూన్చి మైఁగడగివచ్చుఁ దాకుదల నేను వారందఱును మాఱిచు, నట్లు సేయుదు నరునకు నైదుమార.

ద్రోణాచార్యుడు గతించినవెనుక సైన్యాధిపత్యముం
బడసి ద్విగుణితో తాహుండ్లై కర్ణుండు పాండవులను బలుమా
టుఁ బరాభవించి విజృంభించుచు వచ్చెను.

ఒకప్పుడు నకులుఁ డెదిరించిన నాతని నశ్రమంబున నో
డించి యాతఁడు సిగ్గువిడిచి పాటుచుండ నాతనిమెడకు వింటిని
దగిలించి వెనుకకు లాగి యవమానించి కుంతికిఁ దానిచ్చినవర
ముం దలంచి విడిచిపుచ్చెను.*

పయ్యితిని నిరుపమానపరాక్రమంబున నష్టనేతరు లగు
పాండవుల జయించి పరాభవించియుఁ దనివి నందక యర్జును
నమోఘరథరథ్యధనుస్తూణీరసారథులం దలంచి తనకుఁ దగిన
సారథియైన లేక యాతని గెల్వరి జాల నని యెంచి యవ్విష
యము దుర్యోధనున కెఱింగించెను. దుర్యోధనుఁడును గర్జుని
యనుమతంబున శల్యునిఁ గర్ణసారథ్యమున కంగీకరింపుమనిప్ర
ార్థించెను. శల్యుఁడును దాను ధర్మరాజున కిచ్చినవరమును నెఱ
ధి

*వ. పలుకయు వాలునుం గొనియెఁ బాండుకుమారుడు పెక్కుచెక్కలై

యిల దొరుగంగ నేసి గద యెత్తినఁ ద్రొంచె రథంబు డిగ్గి యు

జ్వలపఁఘాభిరాముఁ డయివచ్చిన నప్పరిఘంబు రూపుమా

పి లసితలాఘవస్ఫురణపెంపునఁ గర్ణుండు నొంచె నాతనిన్.

ఆ. మగ్మధేదు లయినమార్గణంబుల కోహ,టించి సిగ్గుఁ జలము డిగ్గ ద్రావి

యెల్ల జనులుఁజూడఁబొల్లదనంబున, కోర్చి యక్కుమారుఁడోడిపాటె.

క. వెనుకొని రాధేయుఁడు నిజ, ధనువాతనికంధరమునఁ దగిలిచి నవి బ

ట్టిన నింద్రవాపరిగత, ఘనాకృతిని బొలిచె నతఁడు కౌరవనాథా.

(భారతము కర్ణ. 132 మొ. 134 వఱకు)

వేర్చు నవసరము దటస్థించినందులకు సంశయించియు వెలిపుచ్చక
తొలుదొల్త నక్కార్యమున కిష్టములేనివానివలె నటించి
తుదకుఁ దా నెన్ని పరుషోక్తు లాడినను గర్హుఁడు సహించున
ట్లొడంబటిచి సమ్మతించెను.

అది మొదలుగఁ గర్హుఁడు తాహాతిరేకముతోఁడలపడు
సమయములం దెల్ల నర్జునుభుజావిక్రమముం బొగడియు ఘోష
యాత్ర యుత్తరగోగ్రహణముః మొదలగు సమయములందుఁ
గర్హునకుఁ గల్గిన యపజయంబుల నుగ్గడించియు, హంసకాకీయో
పాఖ్యానము చెప్పి తదుపమానమున నిరసించియు, నాతని నిరు
త్సాహునిగాఁ జేసి శల్యుఁడు పాండవులను గాపాడుచుండెను*

*క. కొలఁది యెటుంగక కృష్ణులఁ

గలనఁ గెలుతు ననియో వీవు గంటిమె సింగం

బుల నెత్తటి నైనను నే

పాలమున నేనియును నక్క పోరి గెలువఁగన్.

తే. గొంతికొడుకును దేవకికొడుకు మనము

గనియెదము దినకరనిశాకరులుఁ బోలె

వెలుగ నయ్యెడ ఖిద్యోతవిలసితంబు

తోడి దగుఁగాక నీపెంపు తోఁపఁ గలనె. ౧

చ. విరటుని గోవులన్ మరల జెల్చి మతంబున నీదుతమ్మునిం

బొరిగొనఁ బార్థుఁ డాడ కెటుపోయితి నాఁ డలఘోషయాత్రలొ

గురుపతి డించి క్రీడి కృపకుం దగు పాత్రము నేసి యుక్కడన్

సురిగితి చెప్పమా నిజము సూతతనూభవ; నాకు నేర్పడన్.

౩. అడిగితి నే నిను నా క

వృడి భుజబల మెట్టిదని యవారణ నీ వి

చదువరులారా! కలదా యెచ్చటనై నసారథి రథికు నట్లు
 ప్రిలుట? “ప్రాయ స్సమాపన్నవిపత్తి కాలే ధియోఽపిపుంసాం
 మలిసీభవన్తి” అను చొప్పున నీతివిదగ్రగణ్యులయ్యుఁ గాల
 వశంవదులయి కర్ణదుర్యోధనులు శత్రుపక్షమువాఁ డగుశల్యుని
 స్వపక్షమునఁ జేర్చికొని హృదయమునఁ జేసేత శల్యము నాటికొ
 నిరి. అరయనరయ నీసందర్భములోని శల్యధర్మజుల నడవడి
 కర్ణునకు యశఃపతాకిక కాకపోదు.

ఒకప్పుడు కర్ణుఁ డొడఁ లెఱుంగనితమకంబునఁ గుంతీవర
 మును సైతము మఱచి ధర్మజనకులసహదేవులు ముగ్ధురపై నొ
 క్కపెట్టునఁ దలపడి వారిని సమయింప నున్నప్పుడు శల్యుఁడు
 సమయోచితముగఁ బ్రసంగించి కర్ణునరదమును వేఱొక్కచో

ప్పుడు నృపులెల్లను విన నా

విడిచి పొగడె దిట్లు వందివిధమున నతనిన్.

క. దృష్టాంతము నెప్పెద నని, కష్టాత్మా! నీవు నన్ను గాకము నరు ను

తక్కువమరాశముఁగాఁగ ని, కృష్టపుఁగఁజెప్పితిని సఖిత్వము తెఱఁగే?

తే. విల్లువట్టెడువారికి నెల్ల నెక్కుఁ

డనఁగ నెగడిన గాండీవి నాహనమున

దొడరఁ బ్రాణంబులను నాసపడు లఘుపరి

కారులను వచ్చునే నానుఁ గాక శల్య!

వ. అన విని యమ్మద్రాపతి పీని యంతరంగంబు కలంగె.....ఇక్కడ

యే నీరజ్జాలానికి నర్జునగుణవిశేషంబు లెఱింగించి మదం బడంచిన కితఁ

బునఁ గలిగెఁ గౌంతేయగ్రాజునకు నాయుచ్చిన వరంబు సఫలం బయ్యె

నని మనంబునఁ దలంచె.

(భార. కర్ణ. 2. ఆ. 96 ప.)

టికిఁ గొనిపోయి ధర్మరాజాదుల పలాయనమునకు సందుచేసి
వారి నమ్మహావిపత్తునుండి యుద్ధరించెను. *

*ఆ. వలుద నారసంబు వత్సంబు దూఱంగ

నేయుటయును బాండవేయుఁ డార్తిఁ
గూరి నిలువలేక కూర్చుండఁ బడి సూతు
నరద మెగపు తొలఁగ ననియె నధిప!.

వ. అనుటయు నాఁ డట్లచేయుం గౌరవులు గడంగి పోనీక పొదువుండను నె
లుంగులతో నక్కొంతేయాగ్రజు వెన్నాడి కవిసిన.....

క. ఇరుదేశల నున్నకవల, స్మరిపతి దురవస్థనూచి నారాచసం
పరలు వరగించుచును జె, చెప్పరఁ గర్ణునివాకి రతఁడు చిటునవ్వొలయన్.

తే. వారలిరువుర నుగ్రంపునారసములఁ

గప్పి దంతవర్ణములును గాలవాల
సుందరంబులు నగు ధర్మనందనుని ను
రంగమంబులఁ బడనేసి రయము మెరయ.

క. అతని శిరస్త్రాణంబును

శితవిశిఖినిపాతితంబు నేసి యుదాగో
ద్రతి నకులు కార్ముకము హయ
తతియుం దునుమాడుటయు నతండును నతఁడున్.

క. సహదేవుని తేఱెక్కిన, నహితాంతకుఁ డైనకర్ణుఁ డమ్మవ్వర సం
పహితశరీరులఁ జేసెను, బహువిధ బాణములఁబలము బలమును మెరయన్.

చ. కనుగొని శల్యుఁ డిట్లనియెఁ గర్ణునితో నిదియేల ధర్మనం
దనుపయి నాగ్రహించెదు హితంబగు కార్యమె యిమ్ముహిషు నీ
వనిఁ దెగటార్చినట్లయిన నర్జునుఁ డెక్కట శోకగోషముల్
పెనఁగొన నిన్నుఁ గౌరవులఁ బీనుఁగుపెంటలు నేయకుండునే?

కర్ణుని యుత్సాహసమయముల నెల్ల నిట్లు వృథచేయు
చుఁ బరుషభాషణముల నాతని నిస్తేజునిగా నొనరించుచు నను
చితమని తలంపక శల్యుఁ డీరీతిని గర్జనకు హృదయశల్యమై పీ
డించుచుండెను. అయినను వానిని గణింపక ధీరోదాత్తుఁ డగు
కర్ణుడు మహాత్సాహముతో శత్రుసేనలను జెల్లొచ్చెదరుగఁ
గొట్టి రథగజతురగపదాతులఁ బీనుంగుపెంటలఁ జేయుచు
యుద్ధభూమిని విహరించుచుండెను.

ఇట్లు పాండవులకుఁ దేత్రిచూడరాక శత్రుదుర్నిరీక్షం
బగు తేజంబున మండుచునొకప్పుడు భార్గవాస్త్రమునుబ్రయోగిం
చిపాండవబలంబులను మలమలమాడ్చసాగెను. అమృతాస్త్రము

తే. ఇతఁడు దెగటాఁతె నేనియు నేమిఫలము

గలదు నరుఁ బొలియించుట యలఘుశౌర్య

మది కురుక్షితిపాలున కభిలగాజ్య

సిద్ధియును జేయు నింక నాబుద్ధి వినుము.

ప. అదియునుం గాక.

క. వాఁడె కురుక్షితిపాలుఁడు, పోడిమి నెడి భీముచేతఁ బొదువఁబడియె న

న్వాడిమగనికడ్డము నీ, వేడిమి దక్కంగఁ గలదె వేటొకఁ డరయన్.

క. పవనశుతుచేత నాభూ, ధవుఁ డీలైనయేని నీవు ధర్మతనయునిన్

గవలన్ సమయించుట దలఁ, ప వృథాస్ఫురణంబు గాదె పరబలభేదీ!

క. అన విని యత్తైత్తి భవ, త్తనయుని దెసఁజూచి వాయుతనయునిచే నా

తని పొదువఁబడుటయేర్పడఁగని రాధాతనయుఁడతనిగావఁగఁ జనియెన్.

క. చనుటయు నజాతశత్రుఁడు, తనశిబిరంబునకుఁ బిన్నతమ్ముని యరదం

బున నతని నతనియన్నను, గొనిచనియెను సత్వరముగఁ గురుకులముఖ్యా.

(భార. కర్ణ. 2. ఆ 38 మొ)

పెక్కునూపములతోఁ బాండవసేనలను దహించుచుండఁ గాపాడు దిక్కు లేక నిలువఁజాలక ధైర్యంబును మానముతోడ విడనాడి పాండవపాంచాలయాదవబలంబులు పలాయితంబులయ్యెను. అట్టియెడ వానిని విడువక కౌరవబలంబు వెన్నాడిన హాహాకారంబుఁ జేయుచుఁ గృష్ణార్జునుల నుపలక్షించి “రక్షింపుఁడు రక్షింపుఁడు” అని మొఱవెట్టసాగెను.

అట్టి సమయమున నర్జునుఁడును గర్జునెదిరింప నోడి “ఓ యీ ! శ్రీకృష్ణుడా! చూచితివా కర్ణునిపరాక్రమము ? పొగ లేని నిప్పువలె మండుచు రాద్రావేశమునఁ దెంపుచేసి విక్రమించుచు నన్ను వెదకుచు నత్తెత్తి నలుగెలంకులు పరికించుచున్నవాఁడు. ఈసమయమున నోసరించి నేర్పుతో మరలుట మేలు గాని యీను వహించి యెదిరించినయెడ మానప్రాణములు దక్కించుకొననగునా? ఇట్టియెడఁ దెంపుచేసి తలపడి చచ్చి సాధించున దేమి? ఓసరించి బ్రతికియుండిన సమయముచూచుకొని శత్రుజయము గాంచ నగును. జయార్థుల కిది కర్తవ్యము కాదా? మట్టమధ్యాహ్నపు సూర్యునిరీతిని మండుచున్న యిక్కర్ణు నిప్పు డెదిరింపఁజాలను. ‘జీవన్ భద్రాణి పశ్యతి’ అను నార్యోక్తి విందుముకదా? కావున నిప్పటి కీయుద్ధభూమినుండి రథమును మరలింపుము?” అని పలికెను. శ్రీకృష్ణుఁడును నర్జునరక్షాపరుఁ డగుటచే నప్పటి కోసరించి యట్లాడ లెఱుంగక విక్రమించి యలసి యలసియుండు కర్ణుని, విశ్రాంతినొందినయర్జునుఁ డెదిరించునట్లు చేయఁదలఁచి రణభూమినుండి రథమును

మరలించెను. మఱియు నట్లు పలుకునర్జునునిన్నదనమును గప్పి పుచ్చుటకై “అర్జునా! ఇప్పు డిట్టికర్ణుని బారిని బడిమిగులనొచ్చి యుధిష్ఠిరుఁ డింటికిఁ బాటినజాడ యగపడుచున్నది. అతనిసేమ మారసి వచ్చుట యావశ్యకము” అని యొక నెపమును గల్పించి ధర్మరాజుశిబిరమునొద్దకు రథముం దోలుకొనిపోయెను.

అహా ! కర్ణసారథియగు శల్యుఁ డారీతిని గర్జు నుత్సాహసమయముల వ్యయపఱిచి యసంగతము లగు పరుషభాషణముల నాతనిఁ గలంచుచుండ నర్జునసారథియగు శ్రీకృష్ణుఁ డీరీతి ననుకూలప్రవృత్తితో మెలంగుచు నాతనికి మనసుకంటెను బరమాప్తుఁడై మానప్రాణములం గాపాడుచు వచ్చెను. ఇట్టిస్థితిలోఁ గర్జున కెట్లు జయము గల్గును?

అర్జునున కెట్లు పరాజయము సంభవించును?*

*చ. కనుఁగొను మిప్పు డేను మురఘస్మరుఁ బార్థుని భీమసేనుని
దునిమెద నస్త్రసంపదయు దోర్విభవంబును శౌర్యసారమున్
జనులకు నెల్లఁ దెల్లముగ నాదగుపూనిక పారమెయి మే
దినిఁ గురునాథుఁ డొక్కఁడ యతిస్థిరసౌఖ్యత నేలునట్లుగన్.

వ. అని పలికి విజయంబు వీక్షించి గుణంబు సారించి గాండివంబు నీకెదురే
యని యగ్గించి యప్పుడు పయిపయి నురవడించు పరసైనికులం జేయెత్తి
యదల్చి భార్గవాస్త్రంబుఁ బ్రయోగించిన నమ్మహనీయసాధనంబు.

శా. ఘోరానేకశరాకృతిం బరఁగి సంక్షోభంబు గావించుచున్
దేరుల్ గ్రుంగఁగ వారణంబులు ధరం ద్రెళ్ళంగ నశ్వాలి ను
గై రక్తంబునఁ దేలఁగా భటచయం బత్యంతచూర్ణీకృతా
కారత్వంబు భజింపఁ గేళి సలిపెం గాంతేయసైన్యంబునన్.

వ. ఇప్పురుసున భార్గవాస్త్రబాధితంబయి యప్పొండవబలంబు వెఱచఱచి
మరలి పఱచిన మనమూఁకలు వెన్నాడి దఱుమనాసూతనందనుండట్లేచి
యార్చి యంటం దాకి విశిఖశిఖలు నిగిడించుచుఁ బొగలేనిమంటపగిదిఁ
బ్రహ్మపుండయినఁ దదుత్సాహంబున కోటువడి యాసైన్యంబు జనంబులు
హాహాకారంబు లెసంగ చీనదశం బొంది ముకుందపురందరనందనులం
బేర్కొని యాక్రందించి రట్టియెడ.

ఉ. గాండివి శౌరి కిట్టులనుఁ గర్ణుని జూచితె యేకవిక్రమో
ద్దండతఁ దెంపునేసి బలుదర్పము సూపుచుఁ దేటిచూడ రా
కుండెడు నట్లుగా నలుక నుగ్రతమండెడు నిష్ఠు నేర్పుమై
నుండక యీసునం దొడరి యోటమి దెచ్చికోనంగ నేటికిన్.

క. చచ్చిన మఱిగెల్పు గొనన్, వచ్చునె తనయొడలుగలుగ వైరుల గెలువన్
వచ్చున్ దఱివచ్చిన నది, మెచ్చు జయార్థులకు మరుదమిత్రధ్వంసీ!

తే. పట్టపగలింటిసూర్యుని పగిదిఁ గర్ణుఁ
డుగ్రమూర్తియై వెలుగుచు నున్నవాఁడు
మనరథం బిట్ట మాధవ! మరలనిమ్ము
బ్రతికియుండిన శుభములు పడయవచ్చు.

(భాగ. కర్ణ. 3. ఆ. 12 మొ. 18 ప.)

శ్లో. పశ్య కృష్ణ మహాబాహూ భార్గవాస్త్రస్య విక్రమం,
నై తదస్త్రం హి సమరే శక్యం హంతుం కథంచన.
సూతపుత్రం చ సంరబ్ధం పశ్య కృష్ణ మహారణే,
అంతకప్రతిమం వీర్యే కుర్వాణం కర్మదారుణం.
అభీక్ష్యం చోదయ న్నశ్వాన్ ప్రేక్షతే మాం ముహుర్ముహుః.

(భాగ. కర్ణ. 65 అధ్యాయము.)

పయిశ్లోకములూఁ జెప్పఁబడినరీతిని గర్ణుఁడు తన్ను వెదకుచున్నాఁ
డని యర్జునుఁ డెఱిగియుఁ బాటిపోయినవిధ మాంధ్రభారతమున వర్ణింపఁ
బడలేదు.

పదునొకొండవ ప్రకరణము

—కర్ణునిపరాక్రమము—

కర్ణుని వాడి నారసములచే మిగుల నొచ్చి ధర్మజుడు కవలతో శిబిరమునకుఁ బాటిపోయె ననియు, నట్టి యుధిష్ఠిరు సేమముం దెలియునెపమునఁ గృష్ణార్జునులును ధర్మరాజుశిబిరమునకే తెంచి రనియు నీవఱకు విదితమైయున్నది గదా? అట్లు వచ్చిన యర్జునునిం గని ప్రాణావశిష్టుడై యున్న ధర్మజుడు శోకక్రోధపశ్చాత్తాపములు ముప్పిరి గొనుచుండ నీరీతిని బ్రసంగించెను. “ఓయీ! యర్జునుడా! నేనొక్కరుడనెకర్ణుంజయించెద ననిప్రగల్భంబులంబలికితివి. అట్టిసీవాక్యములనునమ్మి తెలివిమోదుర్యోధనునితో విరోధమును దెచ్చికొంటిని. నిజముగా నీఁ ట్టివాడ వని తెలిసిన ద్వైతవనంబు దాటివత్తునా? నీశూలము నఁ బాంచాలమాత్యబలంబు లెల్ల మడిసిపోయెను. కర్ణునకు నేనోడి శత్రులు చూచి నవ్వుచుండ సిగ్గుమాలి రణభూమినుండి పాటివచ్చి యిట్లు చులుక్కనెతిని. నేనొక్కరుడ నోడితినన నేల? భీముండును నోడెను. కవ లోడిరి. నీవుచు నోడి యిటు లఁ బాటివచ్చితివి. మనతోడ నీనారాయణుడును నోడెను. మారిమసఁగినట్లు కర్ణుఁ డుద్దండపరాక్రమముతోడ సేనల సమయించుచుండఁగాఁ జేతిలోఁజేవగలయభిమానధనుడగు ట్తత్త్రియవీరున కిపు డిట్లు శిబిరము చేరుట యర్హమా? పాపము! భీమసేనుండొక్కరుండె ప్రాణములం దాశవిడిచి బలంబునోదా

ర్పుచు రణభూమినుండి మరలఁజాలక నిలిచియున్నవాఁడు.
దివ్యములు నకుంతములునగు నీరథరథ్యసారథిధనుస్తూణీరములు
గాల్పనా? ఇంక నెన నాబుద్ధివిని నీవు సారథివై కృష్ణునకు గాండివ
మర్పింపుము. అతండు కర్ణుని వధించి మనలఁ గాపాడఁ గలఁడు.*

*క. విను కర్ణున కేనోడితి

నన నేటికి నీవు నోడి తనిలజమాడీ

తనయులు మున్నే యోసి

మనతోఁ గూడంగఁ గంసమర్దియు నోడెన్.

క. కావున మన మిఁక ననికిం

బోవం బనిలేదు విపినభూమికెఁ జనియ

చోచ్చ వెఱపుదక్కి తపసుల

మై విచ్చలవిడిఁ జరింత మందఱము దగన్.

క. కాడేని బిరుదులాడక

సాదులమై వినయ మొప్పఁ జని కురునాథుం

డేని వనిచినను జేసి ద

యాదృష్టి నతండు సూచన ట్లుండఁ దగున్.

ఉ. నీతెఱఁ గిట్టిదేని రణనిష్ఠకుఁ బూనక కార్యవాదినై

ద్వైతవనంబునందు సముదగ్రభుజాబలదుర్జయుండు రా

ధాతనయుండు వాని ననిఁ దాఁక నశక్యము నాకు నన్న నే

నీతెరు వేలవత్తు మహి నేల నశక్తుండు కాంక్ష నేయునే?

తే. అని వధించెదఁ గర్ణ నేనని ప్రతిజ్ఞ

నేసి యిటు దెచ్చి నన్నిట్లు నేసి తింత

కెట్లు నేర్చితి పొడవుగా నెత్తి నేల

జైవ నోర్చితి ననుఁ బగవారినదుమ.

గాండివ మొరుల కిమ్మని పలికిన వానిందెగనేయుటకర్జు
నుఁడు ప్రతినవట్టియుండుటంజేసి యట్లు వలికిన ధర్మజుని వధించి
యతఁడు సత్యప్రతిజ్ఞఁ డగుట కుంకించెను. అయినను సమ
యోచితముగ ధర్మశాస్త్రము నుపన్యసించి కాపాడఁగలిగిన
కృష్ణుఁడు పాండవపక్షమున నుండఁగా వారి కెట్లు లట్టియాపద
వాటిల్లును?

క. విను మప్పలుకులు పాటిగఁ

గొని దుర్యోధనునితోడఁ గొంటిని బగ ము

న్ను నిజంబుగ నెఱుంగను వీఁ

డని రాధేయునకు వెఱచు ననియే నిన్నున్.

చ. హరిగలుగంగ నేటికి భయంబున వచ్చితి నీదు గాండివం

బెరవుగ నిచ్చి నీవు నొగలెక్కి హరిన్ రథిఁ జేయఁగన్న ని

ష్ఠురభుజవిక్రమోగుడగు సూతతనూభవుఁ దత్సహాయులం

బొడఁగొనఁడే సుయోధనుని బోడిమి చూలఁగ నొక్కమాత్రహిన్.

ఆ. గొంతి కడుపునఁదుఁ గొడుకుఁ జూలై నీవు

దోపకుండ వైతి తోచినట్టి

పిండమెడలి యొనఁ బదప దిగంబడ

దయ్యె నింతపుట్ట దట్టులెన.

(భార. కర్ణ. ప. ఆ. పే. మొ.)

*శ్లో. రక్తోత్ఫుల్లవిశాలహాలనయనః కంపోత్తరాంగో ముహు

ర్ముక్త్యా కర్ణమపేక్షిర్ధృతధనుర్బాహోహరేః పశ్యతః,

అధ్మాతః కటుకోక్తిభిః స్వమనకృద్దోష్వక్రమం కీర్తయ

న్నంసాస్ఫోటపటు ర్యుధిష్ఠిర మసౌ హంతుం ప్రవిష్టోఽర్జునః.

(కర్ణపరాక్రమము)

“ఓయీయర్జునుఁడా! నీవాప్రతిజ్ఞ యజ్ఞానదశలోఁ బట్టి యుండుటచే నది నెఱవేర్చుకుండుట తప్పుకాదు. మఱియు ధర్మ సూక్ష్మము నరయఁగాఁ గొన్ని చేయవలసినట్ల యుండి యకార్యము లగును. కొన్ని యకార్యములట్లగపడి చేయఁదగినవయి యుండును. నీవిపుడు సత్యమును బాలించి యహింసను బాలింప నక్కఱలేదా? అందును జ్యేష్ఠభ్రాతయు రాజును ధర్మాత్ముఁడును నగునిమ్మహాత్ముని వధించుట యెట్టి యధర్మమో యాలోచింపు ము. ప్రాణహాని సర్వస్వహాని మొదలగునాపదలు సంభవించు నపుడు సత్యపరిత్యాగము దుష్టముకానేరదు. కావున ధర్మేతర మును, క్రూరమును నగునీహింసనుండి మరలుము. నీప్రతిజ్ఞకు భంగము లేకుండ ధర్మజు నిట్టివాఁడ వనిపలుకుము. అయ్యది యాతనిఁ జంపుటతో సమానమేకాఁగలదు.” అని యిట్లు కృష్ణుఁ డర్జునునకు బోధఁజేసి ధర్మజుని గాపాడెను. *

*క. సత్యంబు నహింసయు నను, నత్యుత్తమధర్మయుగళ మందు నహింసక సత్యముగాఁచుట ధర్మమ, సత్యమున నహింసఁగావఁ జను నంద్రుబుధుల్.

ఆ. కర్మసూక్ష్మభంగి గానక యిమ్మొయి, సత్యగత్తుణంబు నలుపుపొంటె భ్రాత ధర్మపరుఁడురాజిమ్మహాత్ముఁజం, పఁగదలఁచుటధర్మపథముగాదు.

క. విను పిన్నవాఁడు నీవీ, యనుచిత మగు వ్రతము పట్టి తదిగాకయు బెట్టనృతము సూన్యతమును నీ, కనియెడుచందఁబుబుధులుగయికో నరందుక.

వ. అది యెట్లంటేని.

ఆ. ప్రాణహానిపచ్చుపట్టున సర్వధ, నాపహారవేళయందు నడపు సత్య మనృతమఁ డ్రసత్యంబుసూన్యత, మని పరిగ్రహింతు రార్యజనులు.

అర్జునుఁ డందులకు సమ్మతించి “ఓయీ! జూదరీ! నీవల్లనే కదా మాకందఱకు నిట్టియాపదలు సంభవించినవి. నీద్యూతవ్య సనమే కదా యిమ్మహాయుద్ధమునకు మూల మయ్యెను. పలు మాఱు రణభూమినుండి పాతిన పిఱికిపందనగు నీవీరీతిని నన్ను నిరసింపవలయునా” అని యీరీతిని ధర్మరాజు నెత్తిపూడిచి యవ మానించెను.

పిదపఁబూజ్యుఁడగుజ్యేష్ఠభ్రాతనట్లవమానించినందులకుఁ బ్రాయశ్చిత్తము దనతలనఱికికొనుటయే యని నిశ్చయించుకొని యట్టి పని కుద్యమించుచుండ శ్రీకృష్ణుఁడు వారించి “ఓయీ! యాత్మస్తుతిచేసికొనుట మరణమువంటిదే కాన నిన్ను నీవు పొగడికొనుము. అదియె నీచేసిన దోషమునకుఁ బ్రాయశ్చిత్తము కాఁగలదు” అని యుపదేశించెను. అర్జునుఁడును నందులకుసమ్మతించి తానుజేసిన దిగ్విజయము కాలకేయాదివిజయము మొదలగు మహాకార్యములను జెప్పి పొగడికొనెను.

అర్జునుఁడట్లుతన్నునిరాకరించియాతనింబొగడికొనుటను జూచి యతఁ డుగ్గడించిన తన లోపములకు లజ్జించి ధర్మరాజు “అర్జునా! నీవుపలికినట్లే నేను నిజముగా దుష్టుఁడను, జూదరిని, పిఱికిపందను. నన్ను నీవు వధించుటయె లెస్స. నీవు దయఁదలచి విడిచినను నేనిక నిట నిలిచి యుండనోపను. నీవు చెప్పినయట్టి

క. నీవిట్టివాఁడవని ధర, ణీవిభునిం బలుకు మదియ నీచంపుట సం

భావించి పిదపఁ బ్రణతుడ, వై వినయము నేయు చి త్త మలర నతనికి॥

(భార. కర్ణ. 3. ఆ. 73. ప. మొ.)

దుర్గుణములు గలనేను రాజ్యార్హుఁడను గాను. యుద్ధమునందు జయముగల్గెనేని భీమునకుఁ బట్టాభిషేకముచేయుము. ఇదే నే నడవికిం బోవుచున్నాఁడ.” అని పలికి యరణ్యగమనమున కుద్యుక్తుఁ డాయెను.

అట్టిసమయమున శ్రీకృష్ణుఁడు ధర్మజునిపాదములపైఁ బడి యర్జునునకుఁ బ్రతిజ్ఞాభంగము గలుగకుండుటకై తానట్లు నియోగించుటచే నతఁ డట్లు పలికెననియు తమింపవలెననియుఁ బార్థింఁచి యాతని కలంకను దేర్చెను.

ఈకర్ణాటకలహమువలనఁ బాండవులకు మతేమియు నష్టము లేకపోయెను. సరేకదా! యిది యర్జునునకుఁ గన్నుల నిండఁ గోపము వచ్చుటకును, దెంపుచేసి యుద్ధములోఁ దల పడు మహోత్సాహము గల్గుటకును బీజమయ్యెను. ఈ రీతిని బరిభవమందిన వెనుకఁ బారుషశాలియగు నర్జునుఁడు కర్ణునిజం పక యుద్ధభూమినుండి మరలి వచ్చి ధర్మరాజుమోము నెట్లు చూడఁగల్గును? చేతనయినఁ గర్ణుని జంపవలయు లేకున్న దాఁ జావవలయు.

పయిరీతిని గర్ణవధకు మహోత్సాహముతో సిద్ధపడి సేద దేఱియున్న యర్జునుని నంతవఱకు నొడలెఱుంగక పాండవపక్ష యోధుల నందఱ నోర్చి శత్రుసైన్యముల మాడ్చి యలసి యలసి యున్నకర్ణునిమీఁదికి శ్రీకృష్ణుఁడు తోడ్కొనిపోయెను.

అట్లు మిక్కిలి చొరవచేసి వచ్చుచున్న యర్జును నుత్సాహముం గనుపెట్టి భీముఁడు దుశ్శాసనుపైఁ దలపడి వానినో

డించి రాక్షసావేశమున గుండెలపైఁ గూరుచుండి వానిరక్తమును ద్రావ నారంభించెను. అట్టి క్రూరకృత్యము నొనరించుచున్న భీమునిమీఁది కెవ్వరును రాకుండ నర్జునుఁడు కాపాడఁజొచ్చెను. ఆవఱ కతిఘోరముగా విక్రమించి పరిశ్రాంతుఁడయి యుండుటచేఁ గర్ణుఁడు, నర్జునరక్షితుఁడును, శ్రాద్రావేశదుర్జిగ్రీతుండును నగు భీమసేనుని జెనక గాఁజాలక నిశ్చేష్టితుఁ డయి యూరకుండెను.

అట్టిసమయమున మహావీరుఁ డగుకర్ణుని కుమారుఁడు వృషసేనుఁడు తెంపుచేసి భీమునిపై కురవడింపఁగా నాతనిపై కర్జునప్రభృతియోధవరులెల్లఁ దలపడిరి. అయినను జలింపకవృషసేనుఁడు మహాత్సాహముతో మిన్నను మన్నంగానక వానెల్లఁ దానొకరుఁడె యెదిరించి బాణపరంపరలచే నొప్పించెన అందు నకులుఁడు తన్నెదుర్కొన నతని విరధునిజేసి పీడింపఁ నాతఁడు భీమునిరథముపైకిఁ బాటిపోయెను. అయిన విడువృషసేనుఁడు భీమనకులుల నిద్దఱును దలపడి నొప్పించుచుండఁగా వారు చలించి వృషసేనుని దాడి కోడి యర్జును నుపలక్షించి “అర్జునా! వీని ను పేక్షించెదవేల! మమ్మునెట్లు పీడించుచున్న వాఁడో చూడుము” అని పలికిరి. తనకన్నుల యెదుట నవారణవిక్రమంబున భీమనకులులనుజయించి*విజృంభించుచున్న వృషసేనుని

*శ్లో. అథా బ్రవీ న్మాయతిః ఘాల్మనం చ, పశ్య స్వేనం నకులంపీడ్యమానం,
అయం చ నో బాధతేకర్ణపుత్రః, తస్మాద్భవాన్ ప్రత్యపయాతుకార్ణిం)
(భా. కర్ణ. 82. అధ్య. 42. శ్లో.)

సహింపజాలక క్రోధముతో నర్జునుఁ డాతని నెమర్కొనెను. వృషసేనుఁడును జూపరు లత్యాశ్చర్యము నొందునట్లుగ నర్జును నితో ఘోరయుద్ధము చేసి వీరస్వర్గము నొందెను.

యువరాజగు దుశ్శాననుఁడు తనకన్నులయెదుటభీమునిచే నారీతి నతిఘోరమగు దుర్మరణమునందుటయు మహావీరుఁడగు తనపుత్రుఁ డట్లునునిచే జచ్చుటయుం జూచి తానలసియున్నను నట్టిపరాభవమును సహింపజాలక శోకాతిరేకమున ద్విగుణిత మగు కౌద్రావేశముతో నొడలు తెలియని తమకమునఁ గర్ణుఁ డర్జునుం దలపడెను.

అప్పుడు కల్పాంతప్రచండమార్తాండులవలెఁ బ్రకాశించు నయ్యిరువుర ద్వంద్వయుద్ధమును జూచుటకు నచ్చిన సురగణ ములవిమానము లాకాశమున సాంద్రము లయ్యెను. కర్ణార్జునులలో నెవ్వరికే జయము గలుగఁగలదో యని సందేహ మా దేవసభ కంకురించెను. అర్జునపక్షపాతియగు నింద్రుఁ డట్టి సమ యమున నీశ్వరుని దేవతలను నుపసర్పించి వారందఱచే నేక వాక్యముగ నర్జునునకు జయముగలుగునట్లుగ దీవింపించెను.

కర్ణార్జునులు ద్వంద్వయుద్ధమున కారంభించి శరలాఘవ మేర్పడునట్లుగ సన్యోన్యప్రహారార్థము ప్రయోగించుకొనిన బాణపరంపరలచే రోదోంతరమును గప్పుచు నాగ్నేయవారుణ

శ్లో. నకులమథ విదిత్వా భిన్న బాణాసనాసిం,

విరథ మరిశరాగ్తం కర్ణపుత్రాస్త్రమగ్నమ్.

(భార. కర్ణ 36 అధ్యాయము. శ్లో.)

పర్జన్యవాయవ్యాదిదివ్యాస్త్రముల నొండొండఁ బ్రయోగించు
కొనుచు నాకాశమున సురగణంబులును భూమిపయిని యోధ
వరులును నత్యాశ్చర్యమున నిర్భీమముగాఁ జూచుచుండ
లోకములు చలించునట్లుగ నభూతపూర్వముగ ద్వంద్వయు
ద్ధముచు జరపిరి. అందఱునుఁ డైంద్రాస్త్రప్రయోగమునఁ గర్ణుని
నొప్పింపఁగా దానికిఁ బ్రతిగా నాతఁ డమోఘముగ భార్గవా
స్త్రమును బ్రయోగించెను. అయ్యదియైంద్రాస్త్రము నడంచుట
యే కాక యర్జునుని బొండవబలంబును మర్దించుచుండఁగా నర్జు
నుఁడు చేయునదిలేక నిశ్చేష్టితుఁడయ్యెను. అట్టియెడఁ గౌరవు
లతిహర్షముతోఁ గృష్ణార్జునులకు మృతప్రాములకుగాఁ దలంచి
సింహనాదములను జేసిరి. భీముఁడు చేయి విదిర్చుకొనుచు
నర్జును ననేకనిధములఁ బ్రశంసించి యుత్సాహముచు బుట్టించ
చు “ఓయీ యర్జునా! దివ్యాస్త్రవేదివగు నీవిట్లూరకుండఁ జర
నా? ఇది వెనుదీయు కాలమా? కౌరవు లతిహర్షముతోఁ సింహ
నాదములను జేయుచున్నారు. దురాత్ముఁడగు కర్ణుఁడు మనబలం
బుల నెల్ల మర్దించుచున్నవాఁడు. దేవతలకు నసాధ్యులగు కాల
కేయాదుల జయించిన నీకు వీడన నెంతవాఁడు. అమ్ము. ఉత్స
హింపుము. వీని వధింపుము” అని తెలివొందించెను. శ్రీకృష్ణుఁ
డును నల్లె యర్జునుని కుత్సాహకరముగాఁ బ్రసంగించి యేర్పూర్వ
ముతో నాఁడు నీవు మాయాకిరాతుండగు రుద్రుని సంతోషిం,
పఁజేసితివో యాధృతి నవలంబించి కర్ణు నెదిరించి బ్రహ్మాస్త్ర
ప్రయోగమున వీనియస్త్రమును శాంతి నొందింపుమనియుపదేశిం

చెను. అర్జునుఁ డిపు డాయుపదేశము చొప్పున బ్రహ్మస్త్రమును
బ్రయోగించి కర్ణనిభార్గవాస్త్రము నుపశమింపఁజేసెను.*

*శ్లో. “ధృఢజ్యమానమ్యసముద్రఘోషంప్రపాదు శ్చక్రే భార్గవాస్త్రం
మహాత్మా, మహేంద్రశస్త్రాభిముఖాన్ పిముక్తాన్ చిత్వా కర్ణః పాండవ
స్యేషుసంఘాన్. తస్యాస్త్ర మస్త్రేజ నిహత్యసోఽథజఘానసంఖ్యే రథశాగ
పత్తిన్ .....పాంచాలానాం ప్రవరాన్ సన్నిపాత్య ప్రసహ్య యోధానభి
లాన్, ...తతస్సరాజన్ విరరాజ కర్ణో యథాంబరేభాస్కరఉగ్రరశ్మిః,
కర్ణస్య మత్వాతు జయం త్వషీమాః పరాముదం సింహనాదాం శ్చ చక్రుః,
సర్వే హ్యమన్యంతభృశాహతౌ చ కర్ణేన కృష్ణా వితి కౌరవేంద్ర....త
త్తాదృశం ప్రేక్ష్య మహారథస్య కర్ణస్య వీర్యం.....వాతాత్మజః పాణినా
పాణిమార్చత్ భీతోఽబ్రవీ దర్జునం సత్యసంధం, అమర్షి నో నిశ్వస్య జాత
మన్యః కథం ను పాపోయమపేతధగ్మః, సూతాత్మజః సమరేఽద్యప్రసహ్య
పాంచాలానాం యోధముఖ్యా ననేకాన్, నిజఘ్నవాం స్తవ జిహ్వోస్సమక్షం
పూర్వం దేవై రజితం కాలకేయైః, సాక్షాత్ స్థాణోర్భాహుసంస్పర్శ మేత్య,
కథం సత్వాం సూతపుత్రః కిరీటిన్, రథేషుభిర్దశభిః ప్రాగవిధ్యత్, త్వయా
క్షిప్తాం శ్చాగ్రసద్బాణసంఘాన్, ఆశ్చర్య మేత త్ప్రతిభాతి మేఽద్య, కృష్ణా
పరిక్లేశ మనుస్మరత్వం, యథాఽబ్రవీత్ మండలిలాన్ స్మనానః, యాక్షాన్
సుతీక్షాం, శ్చ హి పాపబుద్ధిః, సూతాత్మజోఽయం గతభిర్దురాత్మాసంస్మృత్యై
సర్వం తదిహాద్య పాపం, జహ్యేషు కర్ణం యథి సవ్యసాచిన్, కస్మాదుపే
క్షాం కురుషే కిరీటిన్, ఉపేక్షితుం నాయ మిహాద్య కాలః, యయాభృత్యా
సర్వభూతా నజైషీత్, గ్రాసం దేదత్ ఖాండవే పావకాయ, తయా ధృ
త్యా సూతపుత్రం బహి త్వం, అహం ధైర్యం గదయా యోధయిష్యే, అథా
బ్రవీ ద్వాసుదేవోఽపిపార్థం, దృష్ట్వా రథేషూన్ ప్రతిహన్యమా నాన్...
...సవీరహా ముహ్యసి నావధ త్సే, నదం త్యేతే కురవ స్సంప్రహృష్టాః...
కిరాతయావీ భగవాన్ సుధృత్యా యయా మహాత్మా పరితోషిణోఽశూత్.

పయిరీతి ననేకదివ్యాస్త్రము లొండొరులబ్రయోగించు
కొనుచు నొక్కరును వెనుదీయక పోరుసమయమున ఖాండవద
హనకాలమున నర్జునునిపైఁ బగఁబట్టి సర్పముఖాకారశరకూ
పమునఁ గర్ణు నాశ్రయించి యున్న యశ్వసేనుఁడను నాగకు
మారుని దీసి కర్ణుఁ డర్జునునిపైఁ బ్రయోగించుటకు గుఱిపట్టెను.
అప్పుడు శల్యుఁడు గ్రహించి యర్జునసంరక్షణార్థియై లక్ష్యచల
నము గలుగునట్లుగ “కర్ణుఁడా! కంతమునకు సరిగా గుఱిపట్టలేదు.
మరలించినరిగాఁ బట్టుము” అనిపల్కెను. “కర్ణుఁడు రెండుమాఱు
లొక శరమును గుఱిపట్టునా? కర్ణునకును గుఱిపట్టుట నుపదేశిం
చునంతటివాఁడవా నీవు”? అనిపలికి కర్ణుఁడహంకారముతోఁబ్ర
యోగించెను. అప్పటి కాగుఱి యర్జునుని ఫాలమునకు సరిగా
నుండెను. మంటలను గ్రక్కుచువచ్చుచున్న యమోఘమగు
నాసర్పముఖశరముంగని దానిచే నర్జునుఁడు చచ్చునని తలచి
లోకేశ్వరుఁడగు శ్రీకృష్ణుఁడు రథము భూమిలోఁ గూరుకొని
పోవునట్లుగఁ బాదములతో నడంచెను. అక్కరణంబున నాసర్ప
ముఖశర మర్జునుశరమునకు మీఁదయి యాతనిం దెగటార్పఁ
జాలక యాతని కిరీటము మాత్ర మూడఁగొట్టెను. అయినను
నాయశ్వసేనుఁడు మరలఁ గర్ణునొద్దకు వచ్చి “ఓయీ కర్ణుఁడా!

తాం త్వం పున ద్వీరధృతిం గృహీత్వా, మహానుబంధం జహి సూతపుత్రమ్”
అని యిట్లత్యధికముగ సఁస్కృత భారతమున నగపడుచున్నది. విస్తరభీతి నుదా
హరింపలేదు. ఈవిషయ మాంధ్రభారతమున సరిగా లేదు. ఈసందర్భమునఁ
బంకమగ్నమగు వృషభమును లేవఁదీసినట్లుగ నర్జునుని భీమజనార్దనులు లేవఁ
దీసినట్లున్నది.

నీవు సరిగా గుఱిపట్టక నన్ను బ్రయోగించినందున నే నర్జునుం
దెగటార్చు జాలనయితిని. కావున మరల జాగ్రత్తతో నన్ను
బ్రయోగింపుము. వజ్రధనుఁడగు నింద్రుఁడు వచ్చి కాపాడినను
విడువకయర్జును వధించెదను.” అని పలికెనుగాని కర్ణుఁడందులకు
సమ్మతింపక “కర్ణుఁ డొక బాణమును రెండుమాటు లుపయో
గించునా? మఱియుఁ గర్ణుఁడు పరులబలము నాధారముగాఁ
జేసికొని యర్జును జయింపఁ గోరునా? పొమ్ము” అనిపలికెను.
కాల మాసన్నమయియుండుటచేఁ గావలయుఁ గర్ణుఁ డర్జునుని
వలె జయార్థులు చేయఁదగినవ్యాపారములను జేయక కేవలము
దనకీర్తి శరీరక్షణమునకే యత్నించుచు వచ్చెను.*

పయిరీతిని బెద్దయుంబ్రొద్దుమహాద్భుతమగువ్వంద్వయు
దము జరుపఁబడెను. తుదకుఁ గర్ణునకుఁ గాల మాసన్నమగు

*“తంప్రేక్ష్య చిప్తం యథి మాధవస్తు

త్వరాన్విత స్సత్వరయైవ లీలయా,

పదాతి నిష్పిష్య రథోత్తమంస

ప్రపావేశయ త్పృథివీం కించి జేవ....

సంధీయమానం భుజగం దృష్ట్వా కర్ణేవ మాధవః,

ఆక్రమత్ స్యందనం పద్భ్యాం బలేన బలినాం వరః.

అవగాథే రథే భూమా జానుభ్యా మగమన్ హయాః.....

ననాగకర్ణోఽద్య రణే పరస్య బలం సమాస్థాయ జయంబుభూషేత్,

న సందధ్యాం ద్విశ్కరంచైవ నాగయ ద్యర్జునానాం శత మేవహన్యాం.”

(భార. కర్ణ. 91. అధ్యాయము.)

ఈవిషయ మాంధ్రభారతమున నగపడదు.

టచే బరశురామభూసురశాపంబులు సఫలంబులు కాదొడంగెను. అట్టియెడఁ గర్ణుఁడు, నిత్యసత్యవ్రతుఁడుచు, ధర్మాత్ముఁడునునగు తనకట్టియాపదసంభవించుట కాశ్చర్యపడుచు ధర్మమును దూఱసాగెను.

తే. ధర్మవాదులు ధర్మతత్త్వప్రధాన
చిత్తు లగువాఁల బూని రక్షించు ధర్మ
మందు రది బొంకు గావించె నతులధర్మ
శీలుఁ డగునన్ను ధర్మవు నెలవులేదని.

అర్జునువధించెద ననితానుజేసిన ప్రతిజ్ఞను నెఱవేర్చుజాలుసర్పముఖశరంబును, నింద్రదత్తశక్తియుఁ బయిరీతిని వ్యయపడుటయుఁ దానర్జునుపయిఁ బ్రయోగించిన బ్రహ్మాస్త్రమునర్జునుండును దానిచేతనయుపశమింపఁజేయుటయుఁ దనయంత్యకాలమునుసూచించు భార్గవభూసురశాపములు పయిరీతిని దొడరుటయుఁదలఁచి మిక్కిలికోపించి యుడికినమనంబునధైర్యముచిక్కబట్టి యుత్సాహమును దెచ్చికొని శరలాఘవ మేర్పడ నర్జును వింటినారిని వరుస నెన్నోమాటులు ఖండించి విజృంభించెను. కర్ణుఁడు నారుల నెన్నిటిం దునిమినను నతివేగమున ధనువుః

*“తతః కర్ణః శితై ర్బాణై ర్జ్వాలించిచ్ఛేదసుతే జనైః,
ద్వితీయాం చ తృతీయాం చ చతుర్థీం పంచమీం తథా.
షష్ఠీమథాస్య చిచ్ఛేద సప్తమీం చ తథాష్టమీం,
నవమీం దశమీం చాస్య తథైవై కాదశీం పృషః.
జ్యౌశతం శతసంఘానః సకర్ణో నావబుధ్యతే.”

[భార. కర్ణ. 91. అధ్యాయము.]

సజ్యముగఁ జేసికొనుచు నర్జునుఁడు మాతేయఁ బోవుచుండెను గాని కర్ణుఁ డట్లెడ లేకుండునట్లుగ నారిని భేదించుచువచ్చెను. తుదకెట్లెటో నారిని దగిలించి మహారోషమున నర్జునుఁడు కర్ణునిపై బాణవర్షమును గురిపించెను. అందులకుఁ గర్ణుఁడు మిగులఁ గోపించి విషము గ్రక్కుచున్న యొకకూరమగు నారసమును సంధించి దానిని రాద్రమంత్రసహితంబుసేసి ప్రయోగింపఁ బోవునపు డంతకుముందె కొంచెము కుంగియున్న రథముచక్రముబొత్తిగాఁ గుంగి బాణప్రయోగము చేయుటకు వీలుపడకుండునట్లుగ రథము ఘూర్ణిలెను. సమయము చూచుకొని రథముదిగి కర్ణుఁడు భుజమున నూని రథచక్రమును లేవనెత్తఁగా సప్తద్వీపములు గలభూమియంతయు సముద్రపర్వతాటపులతో నాలుగంగుళములు మీఁదికి లేచి పోయెను గాని రథచక్రమును మాత్రము కఱచిపట్టియే యుండెను.* అట్టియెడఁగర్ణుఁడు యుద్ధసంరంభముతో నున్నయర్జును వీక్షించి “ఓయీ! అర్జునుడా! క్షణమాత్రము యుద్ధము నిలుపుము. దైవవశమున భూగ్రస్తమగునారథచక్రమును భూమినుండి పెల్లగించుటకు రథమును దిగియెదను. నేనును మరలసన్నద్ధుఁడనగువఱకు నీవేయకుండుట యుచితము. యుద్ధధర్మమును వెల్లడించితిని గాని నీకును గృష్ణు

*“సత్యోఽవతీర్యగాధేయో గథా దాశు సముద్యతః,

చక్రం భుజాభ్యా మాలంబ్య సముక్షేప్తు మియేషసః.

సప్తద్వీపా వసుమతీ సశైలవనకాననా,

గీర్ణచక్రా సముక్షిప్తా కర్ణేన చతుగంగుళమ్.”

(భార. కర్ణ. 91 అధ్యాయము.)

నకును వెఱచి యిట్లు పలికినవాడను గాను. భూమిపై నుండు నన్ను రథస్థుడనై కొట్టట యనర్హము. కావున నిన్ను క్షణ మాత్రము నిలుమని కోరితిని. ఈపరాభవము నాకు మాతృ గురుప్రభృతులచే జేయఁబడెను గాని నీచేతఁ గాదు. కావున నీవు వృథాభిమానము నొందకుము” అని యిట్లు పలికెను.* అపుడు శ్రీకృష్ణుడు “కర్ణుడా! నీ కిప్పుడు నీతియు ధర్మమును గావలసివచ్చినవా? పాండవులను లక్కయిండ్లలో దింపి కాల్పిం చునపుడును, బ్రహ్మపదిని సభలో నావిధముగ భంగపఱచినపు డును, నడవిలో దైన్యముతోనున్న పాండవుల నుడికించుటకై దుర్యోధనునిచే ఘోషయాత్ర చేయించునపుడును, బాలుఁ డగు నభిమన్యు నొక్కరు ననేకులు గలసి వంచనచేసి చంపున పుడును నీశ్రీరంగనీతు లెటకేగినవో తెలియరాకున్నది.” అని యిట్లుఘాటించి యర్జునునకు రోషమును గెరలించి “అర్జునా! సంశయింపక వీనితలఁ దెగవేయుము” అనిపలికెను. కృష్ణునిమా

*“భోభో పార్థ మహేష్వాస మహూర్తం పరిపాలయ,
యావచ్చక్రమిదం గ్రస్త ముద్ధరామి ధరాతలాత్.
పార్థ కాపురుషాచీర్ణ మభిసంధిం విసర్జయ...
న మాం రథస్థో భూమిస్థం వికలం హంతు మర్హసి,
న నానుదేవా త్వత్తో వా పాండవేయ భిభే మ్యహం.
పరాభవో మాతృగురుద్విజేభ్యః
సముద్రపర్యంకధరామహేంద్రైః,
కృతో మమాయం న హి న స్త్వయాకృతో
న తేభిమానం భవితా చ నోద్రువమ్.

టలచొప్పున యుద్ధమునుండి మరలకయున్న యర్జునునిపైఁ
గోపించి కర్ణుఁడు రథస్థుఁడై యమదండమువంటి యొక ఘోర
మగు బాణమును బ్రయోగించెను. అద్దానిచే హృదయమున
వేధింపఁబడి యర్జునుఁడు మిగుల నొచ్చి రథముపై మూర్ఛిలైనఁ.
అది సందుచేసికొని కర్ణుఁడు రథమునుండి దిగి చక్రము నెత్తఁ
బోయెను గాని యయ్యది లేవకుండెను. అంతలో నర్జునుఁడు
తెలివొంది కాలదండమువంటి బాణమును సంధించి సన్నద్ధుఁడై
యుండఁగా శ్రీకృష్ణుఁడు “ఓయీ! యర్జునుఁడా! సందేహించె
దవేల? ఈదుష్టుఁడు రథారోహణముచేయకముందే యీవాఁడి
నారసమున వీనిని వధింపుము” అని పలికెను. అర్జునుఁడును
గృష్ణుని వాక్యమును శిరసావహించి యా బాణమును బ్రయో
గింపఁగా నక్కర్ణుఁడు దానిచే హతుఁ డయ్యెను.*

---

* ఏవముక్త స్తత్కర్ణో వాసుదేవేన భారత,
క్రోధా త్ప్రస్ఫురమాణోష్ఠో ధనురుద్యమ్య భారత!
యోధయామాస వై పార్థం మహావేగపరాక్రమః,
తత శ్శరం మహాఘోరం జ్వలంత మివ పావకమ్,
ఆదదే పాండుపుత్రస్య సూతపుత్రోఽ జిఘాంసయా.

ససాయకః కర్ణభుజప్రయుక్తః
శక్రాశనిప్రఖ్యరుచిశ్శితాగ్రః,
భుజాంతరం ప్రాప్య ధనంజయస్య
వివేశ వల్మీక మివోరగోత్తమః.
సగాఢ విద్ధ స్సమరే మహాత్మా
విఘ్నార్థమానః శ్లథమాస్తగాండివః,

చచాల భీభత్సు రమిత్రమర్దనః
క్షితేః ప్రకంపే చ యథాఽచలః త్తమః.
తదంతరం ప్రాప్య వృషామహారథో
రథాంగ ముర్వీగత ముజ్జహిర్షుః,
రథాదవప్లుత్య నిగ్రహ్య దోర్భ్యాం
శశాకదైవాన్న మహాబలోఽపి.
తతః కిరీటీ ప్రతిలభ్యసంజ్ఞాం
జగ్రాహ బాణం యమదండకల్పం,
భయంకరం ప్రాంజలికం మహాత్మా
తతోఽబ్రవీ ద్వాసుదేవోఽపి శార్థం.
ఛింద్యస్య మూర్ధాన మరే శ్శరేణ
నయావదారోహతివై రథం వృష్ణః,
తథైవ సంపూజ్య సతద్వచః ప్రభోః.....
తతోఽర్జున స్తస్య శిరో జహర
వృత్రిస్య వజ్రేణ యథామహేంద్రః.

(భారత. కర్ణపర్వ. 92. అధ్యాయము. ,

పైవిషయము లాంధ్రభారతమున సరిగా వ్రాయబడలేదు. భూమి
మృదైనకర్ణు నర్జునుడు వధించినట్లు చెప్పలేదు.

పంచదేవప్రకరణము.

ఉపసంహరము-హృదయభేదకరమగు సాండవులదుఃఖాతిశయము.

కర్ణః డజయ్యవిక్రముః డనియు, దైవదుర్విపాకంబు
నను సర్జననకుఁ గల శ్రీకృష్ణభగవానుల సాహాయ్యమునను
నాతఁ డర్జననకు వధ్యుఁ డయ్యె ననియుఁ జెప్పుట సాహసము
కాదు. *

*క. భువనము లన్నియు నొక్కటఁ

గవిసియుఁ గర్ణఁ బరిమార్చుగా నోపునె భూ

ధవ! భవసీయత్రోఛా

గ్నివిహతుడై క్రూరగౌ గాక నిక్కం బరయన్.

(భార. కర్ణ. ౩. ఆ. ౩౮౭ ప.)

చ. వినుము నరేంద్ర! విపుఁ డలివెన్ జమదగ్నిసుతుండు శాసమి

చ్చె నమరభర్త వంచనము చేసె వరం బని కోరి కుంతి మా

స్సైనలుక భీష్ముఁ డర్ధరథుఁ జేసి యడంచె గలంచె మద్రా

జనుచితమాడి శౌరి విధియయ్యె నరుం డనిఁ జంపె గర్జునిన్.

(భార. శాంతి. ఆ. ౩౮. ప.)

క. గురుకర్ణులయస్త్రాగ్నుల

నెరిసినయది మున్ను పీని నిటు గాకుండన్

భరపడి రక్షించితి సం

గరము తెగిన దొలగి యిపుడు గాల విడిచితిన్.

(కర్ణ. ౩. ఆ. ౩౮౭.)

ఘోరయుద్ధమునందు బంధుమిత్రులను జంపితి మని మన
మునఁ బరితపించుచున్న ధర్మరాజాదులకుఁ గౌరవవిజయానంత
రమున బంధుల కుదకదానము చేయునపుడు కర్ణుఁడు తనకు
జ్యేష్ఠపుత్రుఁ డనియు నాతని కుదకదానము చేయ వలయు
ననియుఁ గుంతి తెలియఁజెప్పెను. పిడుగువలె వినఁబడినకఠోర
మగు నావృత్తాంతమును విని ధర్మరాజు దుఃఖసముద్రమున
మునిగి పరిపరివిధములఁ బరితపించుచు నెంద తెన్నివిధముల
చూరార్చినను నూఱడిల్లక తల్లిం దూఱుచు స్త్రీలకు రహస్య
రక్షణసామర్థ్యము లేకుండునట్లు శపించి తాఁజేసిన యకార్య
మునకుఁ బశ్చాత్తాపపడి రాజ్యాభిషేకమున కియ్యకొనక
కగలంబొగులసాగెను. *

ప. అక్కొంటేయులు వారు ధర్మంబు దొరంగి గాంగేయద్రోణకర్ణదుర్యోధ
నాదుల వధించుట యత్తఱి గ్రొత్తయై తోచినఁ జిత్తంబుల వగయు లజ్జ
యు మిగులం బొడమి మొగంబులం దోప విన్ననై యన్నం జూచి
పెన్నుండు తత్సమిహంబునకుఁ జని వారలతో నిట్లనియె.

1. గాంగేయగురుకర్ణకౌరవపతులఁ జ

క్కటి ననిఁ బరిమార్పఁ గానమైతి

మని మీరు వగవకుఁ డద్దొర లుగ్రస్త్ర

వేదులు ప్రస్ఫుటవికృమమున

నడరి వారలగెల్పు టరిచి గావున నేను

బహువిధోపాయముల్ పన్ని యిట్లు

తీర్చితఁ గాక యత్రీవ్రపరాక్రము

లలతులఁ బోదురె యట్లుగాక...

(శల్య. 7. ఆ. 330.331 ప.)

జ్యేష్ఠభ్రాతయు సత్యసంధుఁడును దల్లిచే నన్యాయముగ నిట్టియాపదలనందినవాఁడునువాత్సల్యమునఁదమ్ముఁ జంపక విడిచినవాఁడును నగుపుణ్యపూరుషుని వైరి యనుకొని వంచనచేసి వధించినపిదప నాతఁడు సోదరుఁ డని తెలిసినపు డెట్టికఠినులకైన హృదయము భేదిల్లకుండునా?

శత్రులను జయించి ధర్మరాజు రాజ్యము ననుభవించె ననుకొనుటయెకాని యేమనుభవించెను? అఖండమగుదుఃఖము ననుభవించెను! భీష్మాదికురువృద్ధులను ద్రోణాదిగురుజనంబులను సభిమన్యుప్రభృతికుమారవర్గమును విరాటద్రుపదాదిబంధుబృందంబును దక్కుంగల మిత్రరాజమండలిని బుతనిర్విశేషులగు ప్రజలను దనరాజ్యభోగప్రాప్తికిఁ గదా బలివేసెను. వారిని వీరిని బలివేసె నననేల? రక్తము పంచుకొని పుట్టినసహోదరుఁ డగు కర్ణుని బలివేసెను. మఱియుఁ దనతనయులను బలివేసెను. అనుజులను దనుజులను బలివేసి సంపాదించిన రక్తపుఁ గూటి కన్న నడవిలోని దుంపఘాళియు నుత్కృష్టములుగదా. ఆహా! నాఁడు సంధికాలమున నీతికుశలుఁడును దూరదృష్టియు నగుసంజయుఁడు చెప్పినవాక్యములె వేదవాక్యము లయ్యెను గదా! *

*“చ. అఖిలజనక్షయం బయి జయాపజయంబులు గెందునుం దుదికొనుఖములు గానియాపనికిఁ జొత్తురె యుత్తము లట్లుగాక యా నిఖిలసుఖంబు లేమిటికి నీవని వృద్ధజనంబు బాలురకొనఁగలను బంధులకొ గురులఁ జంపితయేని దయాపయోనిధీ!.

[భార. ఉద్యో. 1 ఆ. 296 ప.]

రహస్యభూత మగు కర్ణుని జన్మప్రకారమునుగాని యా
తనికి సంభవించిన నీచకులజుడను నపయశస్సును గాని వీను
లార వినినపు డానహోదరుల కెట్లు నలుగురలో మొగమెత్తు
కొనితిరుగ నగును ! మఱియు నాతఁడు నీచకులజుడని దో
ణుఁడుబ్రహ్మస్త్రిమునుప దేశింపకుండుటయుఁబరశు రాముఁడుప
దేశించిశపించుటయు వినినపుడును, నట్టిచిక్కులలోని కర్ణునిదై
న్యమునుభావించినపుడును దత్సహోదరుల గుండియ లెట్లువీల
కుండును ! కుంతి కోరినప్రకారము తమ్ములనువధింపకుండుటకు
వరమునొసంగి యట్లే చేపడిననుజంపకవిడిచినయన్న నునైరియను
కొని చేసేతఁ జంపికొనిన యాసోదరులెట్లు జీవింపనోపుదురు !
తమజయమునకై యిందుఁగఁ డాతని వంచింపఁగా నొడలొలిచి
యాతనికిఁ గవచకుండలములనొసంగిన యాతని దైత్యదార్య
ములను, సత్యవ్రతమును, దానశీలమును స్మరించినపుడునురా
జ్యాభిషేకమును జేయించెదమని కుంతీకృష్ణులు బోధనచేసినను
నట్టియచుచితకార్యమునకుఁ జొరకరాజ్యాధిపత్యమును దృణము
నకై నఁ దలఁపక విడిచివేసినయాతనిధీరోదాత్త తనునొచిత్యము

క. పాలిక కౌరవులు దు, శీలతఁ జెడఁదలఁచి రేనిఁ జెప్పెద రుధిరా

భీలాన్నంబునకంటెను, మే లగు భిక్షాన్న మైన మీనడవడికిఁ.

[భార. ఉద్యో. 1. ఆ. 329]

క. తునిఁబోయి క్రూరకర్మా, స్పద మగు తెఱఁగునకుఁజొచ్చిబంధులగురులఁ

వెదకి వధియించు సౌఖ్యం, బనియేటికి నార్యనింద్య మస్థిర మరయఁ.

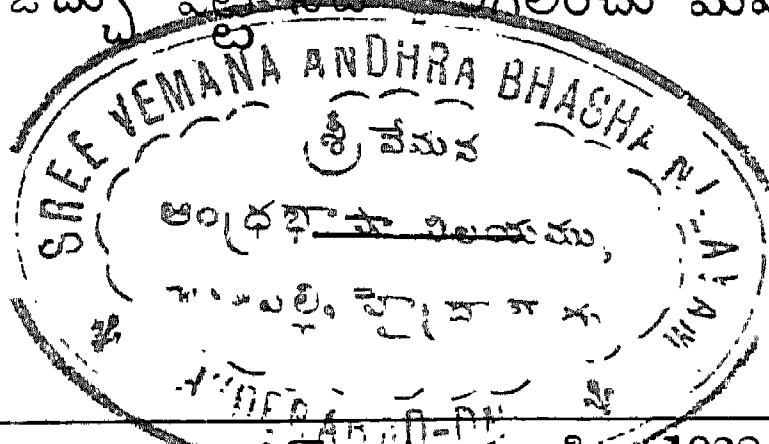
(భా. ఉద్యో. 1 ఆ. 332.)

ను భావించినపుడును రాజ్యమునకై యెన్నెన్నో యనౌచిత్యములకొడిగట్టుకొని తుద కట్టిసోదరుం జేసేతఁ జంపికొన్న యా సహోదరులచిత్తము లెట్లుదీర్ణములు కాకుండును! రాజ్యభోగముల మాట యటుండఁగాఁ బాండవులు నిజముగ దుఃఖసముద్రములో మునిగి భూలోకనరకము ననుభవించి బ్రతుకు భారమై కాలముం గడపికొని రని చెప్పవచ్చును.

పాపము! ఎఱిగియెఱిగి చేసేతఁ దనయుని జంపికొన్న కుంతి కింక “దొంగలతల్లి కేడువ సిగ్గు” అనురీతి లోలోనఁ గుల్లి కుతమారుటకన్న గత్యంతర మేమున్నది? ఆమెదౌర్గత్యము నేమని చెప్పవచ్చును? తన చిన్ననాటిరహస్యవృత్తమా దాఁగలేదు. కడుపారఁగన్నకొడుకునా చంపికొనెను. తొలుదొల్తఁ దనకన్యాత్వమునకు భంజకమయి వివాహప్రతిబంధక మగునని కర్ణజన్మవిషయకమగు నాదేవరహస్యమును వెల్లడింపదయ్యె. ఆమీఁద గర్భుఁడు దుర్యోధనునకుఁ బ్రాణమిత్తుఁ డగుటఁజేసి తనమానమును గోలుపోయి వెల్లడించినను నాతఁడు దుర్యోధనుని విడుచువాఁడు కాకుండుటచే జ్యేష్ఠుఁడగు కర్ణుఁడు దుర్యోధనసేవకుఁ డైయుండఁ గనిష్ఠులగు ధర్మరాజాదులకును నట్లు సేవకత్వము దుర్లంఘమేయగు ననియు నట్లయినఁదన్నెన్నో బాములంబెట్టినబావగారి సంతతిపైఁ బగతీఱక పోవుననియుఁ గావలయునట్టి రహస్యమును ధర్మరాజాదులకుఁ దెలుపదయ్యె. ఔరా! “శ్రీబుద్ధిః ప్రళయాన్తికా” అనుమాట యీవిషయమున బూటకము కాదనిచెప్పక తప్పదుగదా! ఈరహస్యము

నెటిగిన శ్రీకృష్ణాదులు వెల్లడింపకుండుటకుఁ బయికారణము
తె చాలియున్నవని చెప్పవచ్చును.

పాపమివిషయమునఁ బాండవకుటుంబమున నెవరి
మట్టునకు వారికే లోలోన జీర్ణింపవలసిన యవస్థ ప్రాప్తించినది.
కుంతి యెఱిగి యెఱిగి చేసేతఁ జంపికొనెను. ధర్మరాజు
చేపడినను దన్నుఁ జంపక విడిచిన కర్ణుని వధించుటకై యర్జును
నెన్నోవిధముల నిష్ఠురములాడి ప్రేరించి యట్లు చంపించెను.
అట్లే భీమనకులసహదేవులును దమ్ముఁజంపక విడిచిన యట్టియ
న్నను జంపుమని యర్జునునిఁ బ్రేరించిరి. అర్జునుఁడును రథస్థుఁడై
యుండి యుద్ధమర్యాదను వీడి భూమిష్ఠుఁడైయున్న కర్ణునితాను
రథ మెక్కువఱుకును బాణమేయుట తగదని మొఱవెట్టుచున్న
వానిని సన్న్యాయుముగ వధించెను. పై విషయము నెవ్వరిమఁ
ములలో వారు పశ్చాత్తాపముతో స్మరించుకొనునపు డెవ
రికి దుఃఖాతిశయమునఁ బ్రేవులు పెల్లగిలకుండును ! ఆహా
దుర్యోధనుఁడు తాను బ్రదికియుండి పాండవులను సాధించిన
కంటె నెక్కుడుగాఁ జచ్చియే సాధించెను. మఱియు వారి
గుండెలలోఁ జచ్చు పెట్టి సదా రగిలించు మహాశత్రు వాయె
నుగదా!

శుద్ధపత్రిము.

పుట.	పంక్తి.	తప్స్వ.	సిప్స్వ.
26	10	యుద్ధము	యుద్ధము
27	20	తత్త్రాపిమే	తత్త్రాపిమే
32	13	ధనుర్బాణ	ధనుర్బాణ
38	22	చెట్టిచిం	చెట్టిచి
48	1	యామష్టుని	యామష్టుని
56	8	బరీక్షించు	నిరీక్షించు
57	22	కఱ్ఱలేను	కఱ్ఱలేను
59	17	దుర్భేద్య	దుర్భేద
62	22	గాని	గాన
66	18	మాచదువరులు	చదువరులు
„	19	వినఁగలరు	గ్రహింపఁగలరు
68	13	నవలభించె	నవలంబించె
72	4	దుర్మోద	దుర్మోధ
76	14	గ్రోధధ	గ్రోధదీ
89	18	తన	తను
90	1	సన్న్యాస	సన్న్యాస
92	21	యిచటికి	యచటికి
95	21	సవి	నలే
104	17	వాదివై	వాదినై
114	17	కర్ణేవ	కర్ణేన
115	6	ధర్మ	ధర్మ
119	11	భింద్య	భింద్య

ఇందు ముద్రణప్రమాదమునఁ బుత్త్రశబ్దమును త్తత్త్రశబ్దమును నచ్చటచ్చట నేకతకారకములుగాఁ బడినవి. వాని నెల్ల ద్వితకారకములుగా నెన్నవలెను.

www.mohanpublications.com

మోహన్ పబ్లికేషన్స్ లో లభించు

పుస్తకముల పట్టిక
(Book List)

ఆధ్యాత్మిక, జ్యోతిష, వాస్తు, ఆయుర్వేద, మంత్రశాస్త్రాది
అనేక విషయాలు తెలుసుకోండి...

ఫేస్ బుక్ **మోహన్ పబ్లికేషన్స్** పేజ్ లైక్ చేయండి.

Like us to follow :

MOHAN PUBLICATIONS

Rajamahendravaram

అజంతా హోటల్ ఎదుట, కోటగుమ్మం, రాజమహేంద్రవరం - 533101.

WWW.MOHANPUBLICATIONS.COM

మావద్ద లభించు గ్రంథములు

1. ప్రతకథలు - పూజలు

1. శ్రీ వినాయక వ్రతం	వెల రూ.10-00
2. శ్రీ విఘ్నేశ్వరపూజా-పుణ్యాహవాచనం	30-00
3. శ్రీ విఘ్నేశ్వరపూజ (కాణిపాకక్షేత్రమాహాత్మ్యంతో)	10-00
4. సంకష్టహరచతుర్థి శ్రీమహాగణపతి వ్రతం	30-00
5. వరలక్ష్మీ వ్రతం	10-00
6. కేదారేశ్వర వ్రతం	10-00
7. త్రినాథ వ్రతం(కలర్)	10-00
8. త్రినాథవ్రతం(సాదా)	5-00
9. క్షీరాబ్ధి వ్రతం	12-00
10. మంగళ గౌరీవ్రతం	10-00
11. వైభవలక్ష్మీ వ్రతం ఫోటో యంత్రంతో	25-00
12. శ్రీలక్ష్మీ కుబేర వ్రతం (ఫోటో యంత్రంతో)	25-00
13. కనకమహాలక్ష్మీ వ్రతం (కామేశ్వరీపాటతో)	25-00
14. సంతోషీమాతా వ్రతం	25-00
15. ఏడు శనివారాల వ్రతం	25-00
16. సత్యనారాయణవ్రతం	25-00
17. శ్రీ సువర్చలాహనుమద్దీక్ష	30-00
18. శివదీక్ష	10-00
19. కాత్యాయనీ వ్రతం	20-00
20. సౌభాగ్య గౌరీవ్రతం	20-00
21. తిరుప్పావై (ధనుర్మాసవ్రతం)	36-00
22. స్త్రీల ప్రతకథలు	36-00
23. స్త్రీలప్రతకథలుస్థూలాక్షరి (నేడునూరిగంగాధరరావుగారి)	54-00
24. పెళ్ళి పాటలు - స్త్రీలపాటలు (కామేశ్వరీపాటతో)	36-00
25. సర్వదేవతా పూజావిధానం	25-00
26. ఆరువ్రతాలు	30-00
27. రాహుకాలంలోదుర్గాదేవీపూజా	10-00

28. తులసి నిత్యపూజ, తులసీఉపయోగాలు	10-00
29. శ్రీ చక్ర రహస్య విజ్ఞానమ్	36-00
30. శ్రీచక్ర పూజావిధానం(పెద్దది)	36-00
31. లక్ష్మీ - గౌరీ నిత్యపూజ	10-00
32. శ్రీ సరస్వతీ నిత్యపూజ	10-00
33. శ్రీ దుర్గానిత్యపూజ	10-00
34. కాలభైరవ నిత్యపూజ	10-00
35. శివపూజ	10-00
36. వీరభద్ర పూజ	10-00
37. ఆంజనేయ నిత్యపూజ	10-00
38. నాగేంద్ర స్వామి పూజ	10-00
39. సుబ్రహ్మణ్య నిత్యపూజ	10-00
40. రామదేవుని కథ	10-00
41. శివదేవుని కథ	10-00
42. లక్ష్మీనరసింహపూజ	10-00
43. వేంకటేశ్వరపూజ	10-00
44. బ్రహ్మాంగారి నిత్యపూజ	10-00
45. సూర్య నిత్యపూజ	10-00
46. నవగ్రహ నిత్యపూజ	10-00
47. రుక్మిణీ కల్యాణం	25-00
48. ఉమామహేశ్వర వ్రతం	36-00
49. శ్రీ కామేశ్వరీ వ్రతం	36-00
50. 16 సోమవారముల వ్రతము	25-00
51. పార్వతీకల్యాణం	25-00
52. సహస్రకమలవర్తి వ్రతము	25-00
53. పంచముఖ ఆంజనేయ పూజావిధానము	36-00
54. అష్టనాగపూజ	36-00
55. పూజలు ఎందుకుచేయాలి ?	36-00
56. ఏ దేవునికి ఏపుష్పాలతో పూజించాలి?	36-00
57. ఏ దేవునికి ఏప్రసాదం నైవేద్యం పెట్టాలి?	36-00
58. ఏదేవునికి ఏవిధముగాబీపారాధనచెయ్యాలి?	36-00
59. ఏదేవునికి ఎన్ని ప్రదక్షిణలుచేయాలి ?	36-00
60. హనుమద్ వ్రతం	36-00
61. పంచాయతన పూజ	63-00
62. 28 వ్రతములు	120-00

63. కలశపూజలు (92కేసారి)	150-00
64. కలశపూజలు (విడివిడిగా) (ప్రింటులో)	....
65. ప్రాంకార మహాయజ్ఞం (ప్రింటులో)	....
66. గోమాత	40-00

2. స్తోత్రాలు-సుప్రభాతములు సహస్రనామములు

1. శ్రీ లలితా విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రాలు పురాణపండ రాధాకృష్ణమూర్తిగారి సంకలనం	45-00
2. లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రములు (హిందీ) ,,	50-00
3. లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రములు (ఇంగ్లీషు) ,,	50-00
4. స్థూలాక్షరీలలితావిష్ణుసహస్రనామస్తోత్రములు(పత్రికసైజ్)	99-00
5. లలితావిష్ణు (కేస్ బైండ్) 1/8 డెమ్మి	63-00
6. స్థూలాక్షరీ లలితావిష్ణు (క్రాస్సైజు)కేస్బైండ్	108-00
7. సర్వదేవతా స్తోత్రమంజరి	120-00
8. సకలదేవతా అష్టోత్తరశతనామావళి: (63)	24-00
9. విష్ణుసహస్రనామస్తోత్రమ్ (క్రాస్)	25-00
10. లలితా సహస్రనామ స్తోత్రమ్ (క్రాస్)	36-00
11. లలితా సహస్రనామములు	24-00
12. లక్ష్మీ సహస్రనామములు	24-00
13. దుర్గా సహస్రనామములు	24-00
14. ఆంజనేయ సహస్రనామములు	24-00
15. శివ సహస్రనామములు	24-00
16. విష్ణు సహస్రనామములు	24-00
17. గణపతి సహస్రనామములు	24-00
18. సుబ్రహ్మణ్య సహస్రనామములు	24-00
19. గాయత్రి సహస్రనామములు	24-00
20. లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రాలు	24-00
21. శ్రీరామా సహస్రనామములు	24-00
22. సరస్వతి సహస్రనామములు	24-00
23. సూర్యసహస్రనామములు & ఆదిత్యహృదయం	24-00
24. శ్రీవేంకటేశ్వరసహస్రనామములు	24-00
25. మణిభీషవపర్ణన (పెద్దది)	24-00
26. సంద్యావందనం	24-00
27. మంత్రపుష్పమ్	....
28. త్రిభాషా హనుమాన్చాలీసా	15-00
29. హనుమాన్ చాలీసా	10-00

30. మణిబీష్టపవర్ణన (పాకెట్)	10-00
31. ఆరు చాలీసాలు	10-00
32. శివారాధన (శివస్తోత్రాలు)	10-00
33. వేంకటేశ్వర సుప్రభాతం (పాకెట్)	10-00
34. ఆరుదండకాలు	5-00
35. వేంకటేశ్వర గోవిందనామములు	5-00
36. అష్టలక్ష్మీ స్తోత్రమ్ కనకధారాస్తోత్రమ్	10-00
37. దేవీఖడ్గమాలాస్తోత్రమ్ (మహిషాసురమర్దినీస్తోత్రంతో)	10-00
38. సుందరకాండ (పాకెట్)	10-00
39. భగవద్గీత మూలం	27-00
40. రామరక్షాస్తోత్రమ్	15-00
41. స్తోత్ర రత్నావళి	36-00
42. పురాణపండ లలితా-విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రమ్(మినీ)	10-00
43. పురాణపండ లలితాసహస్రనామస్తోత్రమ్(మినీ)	10-00
44. పురాణపండ విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రమ్	10-00
45. పురాణపండ ఆదిత్య హృదయం	10-00
46. మంత్రపుష్పం (మినీ)	10-00
47. శివానందలహరి-సౌందర్యలహరి	36-00
48. కుజదోషం	10-00
49. కాలసర్ప దోషం	10-00
50. మీ అప్పులు తీరాలా?	10-00
51. దృష్టిదోషాలు నివారణ	10-00
52. పంచసూక్తములు	10-00
53. సంధ్యావందనం	10-00
54. రుద్రనమకమ్-చమకమ్	10-00
55. గాయత్రీమంత్రాలు	10-00
56. హయగ్రీవ స్తోత్రమాల	10-00
57. దక్షిణామూర్తి స్తోత్రమాల	10-00
58. ద్వాదశ జ్యోతిర్లింగాలు - పంచారామాలతో	10-00
59. శ్రీసూక్తం పురుష సూక్తం	10-00
60. నవగ్రహస్తోత్రమాల	36-00
61. మహాన్యాసమ్	36-00
62. సుందరకాండ గానామృతం	36-00
63. గోమాతపూజావిధానము	10-00
64. ఆనందసిద్ధి - 1 శ్రీదేవీ స్తోత్రమాల	108-00

65. ఆనందసిద్ధి - 2 ఏ సమస్యకు ఏ స్తోత్రమ్ పారాయణచేయాలి	108-00
66. ఆనందసిద్ధి-3 మానసదేవీ స్తోత్రమాల	108-00
67. శ్రీ కాలభైరవ రక్షా కవచమ్	63-00
68. అర్చన	40-00
69. నిత్యదేవతార్చన	40-00
70. సర్వదేవతా స్తోత్ర నిధి	99-00
71. శ్రీచక్ర నవవరణార్చన	63-00
72. చండీ సప్తశతి పారాయణ క్రమం	99-00
73. శ్రీదేవి స్తోత్ర రత్నావళి 32 దేవి స్తోత్రాలకు తాత్పర్యంతో	99-00
74. వనదుర్గా మంత్రానుష్ఠాన క్రమమ్	63-00
75. శ్రీ కాలభైరవ వ్రతము	63-00

3. శ్రీ సాయి దత్త గ్రంథములు

1. శ్రీ సాయిబాబా సచ్చరిత్ర	120-00
2. సంపూర్ణ శ్రీ గురు చరిత్ర	120-00
3. శ్రీ సాయిఆరాధన-షిర్డివైభవం	120-00
4. శ్రీ సాయిబాబా జీవిత చరిత్ర (క్రొన్)	63-00
5. శ్రీ గురుచరిత్ర (క్రొన్)	63-00
6. నవనాథ చరిత్ర	99-00
7. శ్రీసాయిచరిత్ర (భైండు) ప్రయాణపుపారాయణగ్రంథం	63-00
8. శ్రీగురుచరిత్ర (భైండు) ప్రయాణపుపారాయణగ్రంథం	63-00
9. సత్యదత్తవ్రతం దత్తాత్రేయపూజాకల్పం,సహస్రంతో	30-00
10. అనఘాదేవీ వ్రతం	30-00
11. భక్తుల ప్రశ్నలకు బాబా జవాబులు	30-00
12. శ్రీ సాయిపూజాకల్పం (సహస్రంతో)	25-00
13. శ్రీ సాయిభజనమాల	20-00
14. శ్రీ సాయి భజన్స్	20-00
15. శ్రీ సాయిభక్తి గీతాలు	20-00
16. శిరిడిహారతులు (భావంతో)	20-00
17. "శ్రీసాయి"కోటి	27-00
18. "శ్రీసాయిరామ్"కోటి	20-00
19. శ్రీ సాయినాథ స్తోత్రమంజరి	10-00
20. శ్రీ సాయివేయినామాలు	8-00
21. శ్రీ సాయి హారతులు (పాకెట్)	15-00
22. శ్రీ సాయి స్తవనమంజరి	10-00
23. హిందీ శ్రీ సాయి హారతులు	15-00

24. శని సింగణాపూర్ క్షేత్రమాహాత్మ్యం	63-00
25. ఇంగ్లీషు శ్రీ సాయిహారతులు	15-00
26. షిరిడి దర్శనం-శ్రీసాయి వైభవం	99-00
27. సాయిసత్యవ్రతం	30-00
28. సాయి అనుగ్రహమ్	120-00
29. నవగురువారాల వ్రతకల్పము	15-00
30. శ్రీదత్తలీలామృతము	99-00
31. హృదయంలో సాయి	15-00
32. శ్రీషిరిడిసాయి లీలామృతం(శ్రీసచ్చరిత్ర)	120-00
33. గజాననమహరాజ్ చరిత్ర	99-00

4. జ్యోతిషాలు

1. 'కాలచక్రం' గంటలపంచాంగం (గార్గ్యేయ)	72-00
2. గ్రహభూమి పంచాంగము (గార్గ్యేయ)	108.00
3. ఆనందసిద్ధి పంచాంగం (వై.వి.శాస్త్రి)	63.00
4. ములుగు వారి రాశిఫలితాలు (12రాశులువారికి)	50.00
5. ములుగు వారి రాశిఫలితాలు విడివిడిగాఓక్కొక్కటి	12.00
6. కాలచక్రంజ్యోతిషక్యాలండర్	25.00
7. గ్రహబలం క్యాలండర్ (శ్రీనివాసగార్గ్యేయ-భక్తిటివి)	25.00
8. శుభమస్తు (పిడపల్లి) క్యాలండర్	25.00
9. సాదా క్యాలండర్	5.00
10. పాకెట్ క్యాలండర్	15.00
11. తాజకనీలకంఠీయమ్	100-00
12. కేరళ జ్యోతిష రహస్యాలు	180-00
13. జ్యోతిష బ్రహ్మ రహస్యాలు	180-00
14. మానసాగరి జాతకపద్ధతి	180-00
15. వరాహమిహిర జాతకపద్ధతి	180-00
16. వధూవర వివాహమైత్రిద్వాదశకూటములు	99-00
17. సింపుల్ రెమిడీస్	180-00
18. శంభు హోరప్రకాశిక	250-00
19. పూర్వ పరాశరి	100-00
20. పరాశర జ్యోతిషవిజ్ఞాన సర్వస్వం	200-00
21. ప్రశ్న సింధు	99-00
22. నక్షత్ర విశేష ఫలితాలు	63-00
23. సూర్యసిద్ధాంతపంచాంగగణితంచేయడంఎలా?	180-00
24. ధృక్సిద్ధాంతపంచాంగగణితం చేయడంఎలా?	180-00

25. ఆయుర్దాయ నిర్ణయం	63-00
26. జాతక గణిత ప్రవేశిక	63-00
27. జ్యోతిషమర్కబోధిని	63-00
28. జ్యోతిష ప్రశ్నోత్తరమాల	63-00
29. ముహూర్తం నిర్ణయించడంఎలా?	63-00
30. జాతక మకరందం	63-00
31. జ్యోతిష సరస్వతి	63-00
32. మీజననకాల విశేషాలు	63-00
33. ముహూర్త విజ్ఞాన భాస్కరం	63-00
34. జ్యోతిష స్వయంబోధిని	63-00
35. శుభముహూర్త శిరోమణి	63-00
36. నక్షత్ర ఫలమంజరి	36-00
37. పంచాంగం చూసే విధానం	36-00
38. సర్వార్థ జ్యోతిషం	36-00
39. ప్రాథమిక జ్యోతిషం	36-00
40. నవరత్నములు శుభయోగములు	36-00
41. శుభశకునాలు	30-00
42. హస్తరేఖాఫలితాలు	36-00
43. సంఖ్యల్లో భవిష్యత్	36-00
44. ముహూర్త దీపిక	99-00
45. పుట్టుమచ్చలు ఫలితాలు	30-00
46. కలలు ఫలితాలు	30-00
47. జాతక చక్రం వేయడం ఎలా?	36-00
48. మానసాగరి (ప్రాచీనజ్యోతిషగ్రంథం) -పుచ్చాశ్రీనివాసరావు	250-00
49. జ్యోతిషశాస్త్ర చిట్కాలు	120-00
50. గుప్తా శతాబ్ది పంచాంగం (1940-2050)	999-00
51. ప్రశ్నచండేశ్వరమ్	63-00
52. ద్వాదశభావ ఫలచంద్రిక	250-00
53. జ్యోతిష శతయోగరత్నావళి (సూర్యయోగాలఫలితాలు)	120-00
54. అంగసాముద్రికం	36-00
55. హస్త సాముద్రికం	63-00
56. లాల్ కితాబ్	99-00
57. శకునశాస్త్రం	63-00
58. ఆధునికప్రశ్నశాస్త్రం	120-00
59. పరాశరజ్యోతిష ప్రశ్నజ్యోతిషం	180-00

60. అష్టకవర్గ (కొండపల్లి)	63-00
61. బృహత్ జాతకం (ప్రాచీనప్రతికిపునర్ముద్రణ)	250-00
62. లగ్నరత్నాకరం	63-00
63. షట్పంచాశిక	120-00
64. 40 రోజుల్లో జ్యోతిషం నేర్చుకొనండి	270-00
65. 40 రోజుల్లో సాముద్రికం నేర్చుకొనండి	180-00
66. 40 రోజుల్లో సంఖ్యాశాస్త్రం	180-00
67. 40 రోజుల్లో నక్షత్ర (నాడీ) ఫలితములు	270-00
68. 40 రోజుల్లో వైద్యజ్యోతిషం నేర్చుకోండి	250-00
69. మీ పుట్టినతేదీ అద్భుతరహస్యాలు (సాయిగణపతిరెడ్డి)	270-00
70. కె.పి.జ్యోతిషం (పరిచయం)	63-00
71. ముహూర్తచింతామణి	99-00
72. సూర్యచంద్ర గ్రహణములు	63-00
73. ప్రసిద్ధవ్యక్తుల జాతకాలు (వేరేకొండప్ప)	180-00
74. అదృష్టరెమెడిస్	144-00
75. గ్రహసంచార ఫలనిర్ణయదీపిక	63-00
76. జ్యోతిష రెమిడిస్	300-00
77. జాతకమార్తాండం పాతప్రతికి యథాతథం (కొండపల్లి)	250-00
78. జ్యోతిషవిద్యాప్రకాశిక పాతప్రతికి యథాతథం (కొండపల్లి)	250-00
79. నాడీజ్యోతిషం	63-00
80. నక్షత్రపారిజాతం (గోరసవీరభద్రాచార్య)	63-00
81. లగ్నపారిజాతం (గోరసవీరభద్రాచార్య)	63-00
82. గౌతమసంహిత	63-00
83. హోరరత్నమాల	63-00
84. జాతకఫల మణిమంజరి	200-00
85. పుష్యర పంచాంగం (2013-14 నుండి 2024-25)	560-00
86. దశాభుక్తిఫల నిర్ణయం	250-00
87. వింత జ్యోష్యములు	63-00
88. షోడశవర్గులు	200-00
89. రవిగ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
90. చంద్ర గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
91. కుజ గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
92. బుధ గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
93. గురు గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
94. శుక్ర గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00

95. శని గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
96. రాహు & కేతు గ్రహముల సమస్త ప్రభావములు	99-00
97. ఆధునిక గ్రహములు-ఉపగ్రహములు సమస్త ప్రభావములు	99-00
98. ముహూర్తమార్తాండం	63-00
99. లఘుజాతకం	63-00
100. జాతకాలంకారము	63-00
101. మేషలగ్న ఫలితములు	99-00
102. వృషభ లగ్న ఫలితములు	99-00
103. మిథున లగ్న ఫలితములు	99-00
104. కర్కాటక లగ్న ఫలితములు	99-00
105. సింహలగ్న ఫలితములు	99-00
106. కన్యలగ్న ఫలితములు	99-00
107. తుల లగ్న ఫలితములు	99-00
108. వృశ్చిక లగ్న ఫలితములు	99-00
109. ధనుస్సు లగ్న ఫలితములు	99-00
110. మకర లగ్న ఫలితములు	99-00
111. కుంభ లగ్న ఫలితములు	99-00
112. మీన లగ్న ఫలితములు	99-00
113. నారద సంహిత	200-00
114. పంచాంగపీఠికలేఖకాగణితం	250-00
115. తారాబలం - చంద్రబలం (వేరే కొండప్ప)	99-00
116. సులభలగ్న సాధన (చిత్రాలగురుమూర్తిగుప్తా)	200-00
117. రాహు కేతువుల యోగము	99-00
118. ఛాయాగ్రహములు	99-00
119. జ్యోతిషవిజ్ఞాన దీపిక	63-00

జి.వి.రామన్ గారి గ్రంథములు

120. జ్యోతిష విద్యారంభం	50-00
121 గ్రహభావ బలములు	50-00
122. కాలచక్రదశ	50-00
123. అనుభవ ప్రశ్నాజ్యోతిషం	50-00
124. జ్యోతిషశాస్త్రంలో వాతావరణ భూకంపాలు	50-00
125. పురోగామి జాతకం	50-00
126. భావార్ధరత్నాకరం	75-00
127. భారతీయజ్యోతిష సర్వస్వం	75-00
128. అష్టకవర్గ పద్ధతి:	75-00

129. జ్యోతిషశాస్త్రంలో సందేహాలు,సమాధానాలు	75-00
130. ప్రశ్నతంత్ర	75-00
131. ముహూర్తం	75-00
132. విశిష్ట జాతకములు	125-00
133. భారతీయఫలితజ్యోతిషం	125-00
134. 300 ముఖ్యమైన యోగములు	125-00
135. జాతకంపరిశీలించడంఎలా ?	300-00

**రాష్ట్రపతి అవార్డుగ్రహీత, మహామహోపాధ్యాయ, వాచస్పతి
శ్రీ మధురకృష్ణమూర్తిగారి గ్రంథములు**

136. బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-1	200-00
137. బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-2	200-00
138. బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-3	200-00
139. బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-4	200-00
140. భావార్థరత్నాకరము	100-00
141. ముహూర్త చింతామణి	100-00
142. ముహూర్త చింతామణి-పార్వ2	200-00
143. స్వప్న శాస్త్రము	36-00
144. శతయోగమంజరి	50-00
145. వ్రతనిర్ణయకల్పవల్లి	250-00
146. దైవజ్ఞవల్లభం	75-00
147. వసంతరాజశకునమ్ (బృహత్శకునశాస్త్రం)	250-00
148. వాస్తుశాస్త్రవివేకము-1	100-00
149. వాస్తుశాస్త్రవివేకము-2	200-00
150. వాస్తుశాస్త్రవివేకము-3	100-00
151. వాస్తుశాస్త్రవివేకము-4	200-00
152. అనుభవసులభవాస్తు - 1	50-00
153. అనుభవసులభవాస్తు - 2	100-00
154. పంచాంగ వివేకము	99-00
155. వశిష్ట సంహిత	360-00
156. పంచపక్షి శాస్త్రం (కేస్బైండి)	200-00

5. వాస్తులు

1. 40 రోజుల్లో “వాస్తువిద్య” నేర్చుకొనండి	180-00
2. వాస్తుశాస్త్ర రహస్యములు	200-00
3. వాస్తునుబట్టి మీ ఇల్లు	63-00
4. మీరూ మీ వాస్తు	63-00

5. గృహవాస్తు చిట్కాలు	63-00
6. వాస్తు పూజ	63-00
7. వాస్తు సూత్రములు	63-00
8. వాస్తుశాస్త్ర రహస్యాలు	63-00
9. గృహవాస్తు వర్ణులు	99-00
10. విశ్వకర్మవాస్తు శాస్త్రరీత్యా మీ ఇంటి ప్లానులు	63-00
11. విశ్వకర్మ వాస్తుశాస్త్రరీత్యా మీఇండ్లఆయములు	99-00
12. విశ్వకర్మ వాస్తు శాస్త్రం(చిత్రాలగురుమూర్తిగుప్తా)	180-00
13. ఆధునిక గృహవాస్తు	99-00
14. శుభవాస్తు	270-00
15. వాస్తుయంత్ర రత్నావళి	120-00
16. వాస్తుశాస్త్రం	120-00
17. హౌస్ ప్లాన్స్	63-00
18. గృహనిర్మాణ వాస్తు	63-00
19. వాస్తు రెమెడీస్	63-00
20. గృహవాస్తు దర్పణం	63-00
21. జ్యోతిష-గృహవాస్తుచంద్రిక	200-00
22. వాస్తురత్నాకరం (క్రిందపల్లి)	63-00
23. వాస్తుశిరోమణి	120-00
24. వాస్తుసంగ్రహమ్	63-00
25. పంచవాస్తు పారిజాతం	120-00
26. వాస్తుడిండిమమ్	63-00
27. వాస్తుదుందిభి	120-00
28. విశ్వకర్మవాస్తుప్రకాశిక (కేస్బైండి)	250-00
29. కృష్ణవాస్తుశాస్త్రము	63-00
30. జలివాస్తు,శల్యవాస్తు (దంతూరిపండరీనాథ్)	99-00
31. మయవాస్తు (గోరసపీఠభద్రాచార్య)	120-00
32. వాస్తు జ్యోతి	63-00
33. మన ఇల్లు-మనవాస్తు	99-00
34. వాస్తవ వాస్తుపూజావిధానము	108-00
35. వాస్తు దర్పణం	120-00

6. మంత్ర-శాస్త్రాలు

1. మంత్రసాధన	63-00
2. తంత్రజాలం	63-00
3. మంత్రశక్తి	63-00

4. దత్తాత్రేయ తంత్రవిద్య	63-00
5. దత్తాత్రేయ మూలికాతంత్రమ్	63-00
6. తాంత్రిక పంచాంగం	63-00
7. యక్షిణీ తంత్రం	63-00
8. మంత్రానుష్ఠాన చంద్రిక	63-00
9. సర్వదేవతా మంత్రకవచములు	63-00
10. మంత్రాక్షరాలరహస్యం (బీజాక్షరనిఘంటువు)	63-00
11. సర్వదేవతా మంత్రరత్నావళి	63-00
12. సదాచార దీపిక	63-00
13. యోగినీ-వామకేశ్వరతంత్రం	63-00
14. ప్రపంచసారతంత్రం	63-00
15. బదనిక తంత్రమ్	63-00
16. ఉచ్చిష్ట గణపతి తంత్రమ్	63-00
17. గుప్త సాధన తంత్రం	63-00
18. గంధర్వ తంత్రమ్	63-00
19. సౌందర్యలహరి (మంత్రయంత్రరత్నావళి)	63-00
20. యంత్ర మంత్ర తంత్ర	63-00
21. పాశుపత తంత్రం	99-00
22. పంచదశ మహాఘట్ట తంత్రం	99-00
23. రుద్రాష్టాధ్యాయః	99-00
24. మంత్రసిద్ధి	120-00
25. పరశురామతంత్రమ్	108-00
26. శ్రీలలితావిలోమ పంచదశీ	108-00
27. శ్రీ గురు తంత్రం	108-00
28. గాయత్రీ తంత్రమ్	108-00
29. మహాశక్తి మంత్ర తంత్ర రహస్యాలు	150-00
30. శ్రీ దుర్గ తంత్రమ్	200-00
31. మహామృత్యుంజయఅమృతపాశుపతమ్	200-00
32. సర్ప (నాగ)తంత్రం	250-00
33. హవన తంత్రం	250-00
34. షోడశనిత్యతంత్రం	250-00
35. శాక్తీయతంత్రం	250-00
36. రుద్రయామళతంత్రం	250-00
37. లక్ష్మీప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250-00
38. హిరణ్యకూలినీ తంత్రమ్	250-00

39. మాయాప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250-00
40. శ్రీ విశ్వరూప ప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250-00
41. స్వర్ణాకర్షణభైరవతంత్రం	250-00
42. కాశీవిశాలాక్షి తంత్రం	250-00
43. శాంతితంత్రమ్	250-00
44. యంత్రసిద్ధి	360-00
45. శ్రీ లక్ష్మీ తంత్రమ్	360-00
46. మంత్రమహోదధి (స్త్రీదేవతాఙ్కల్పమ్)	360-00
47. మంత్రమహోదధి (పురుషదేవతాఙ్కల్పమ్)	360-00
48. మంత్రశాస్త్రం (గ్రంథము)	360-00
49. ప్రత్యంగిరాకృత్యాతంత్రం	360-00
50. కామధేనువు తంత్రం	360-00
51. శూలినీదుర్గాతంత్రం	360-00
52. శ్రీవిద్య రహస్యం	290-00
53. కులార్ణవ తంత్రమ్	150-00
54. ఆచార్య సిద్ధ నాగార్జునతంత్రం (ఒరిజనల్)	390-00
55. సిద్ధమూలిక రహస్యం (మంత్ర,యంత్రసహితం)	63-00

7. గ్రంథాలు - ఆరాధనలు

1. భగవద్గీత శ్లోక తాత్పర్య సహితం	54-00
2. భగవద్గీత (వచనం)	99-00
3. భగవద్గీత శ్లోకతాత్పర్యం-కేసుబైండింగ్	72-00
2. గణేశ ఆరాధన 1	99-00
3. గణేశోపాసన 2	99-00
4. నవగ్రహవైభవం	99-00
5. నవగ్రహ రెమెడీస్	99-00
6. నవగ్రహ వేదం	99-00
7. శనిగ్రహారాధన	99-00
8. ఆదిత్యారాధన	99-00
9. సుబ్రహ్మణ్యారాధన	99-00
10. శ్రీ శివ ఆరాధన	99-00
11. లక్ష్మీ ఆరాధన	99-00
12. హనుమదారాధన	99-00
13. లలితారాధన	99-00
14. శ్రీ చక్రారాధన	99-00
15. గాయత్రీ ఆరాధన	99-00

16. వీరభద్రారాధన	99-00
17. కుజగ్రహారాధన	99-00
18. భైరవారాధన	99-00
19. దైవారాధన	99-00
20. గీతారాధన (భగవద్గీత శ్లోకతాత్పర్యసహిత)	99-00
21. శ్రీవేంకటేశ్వరాధన	99-00
22. హయగ్రీవారాధన	99-00
23. లక్ష్మీనరసింహారాధన	99-00
24. శ్రీ బాలాత్రిపురసుందరీ స్తోత్ర కదంబం	99-00
25. దేవీ లీలామృతం	99-00
26. పురాణపండ సుందరకాండ వచనం	99-00
27. పురాణపండ రామాయణం	99-00
28. పురాణపండ భారతం	99-00
29. పురాణపండ భాగవతం	99-00
30. (సూరి) వాల్మీకి రామాయణం	99-00
31. కాలసర్ప యోగం	99-00
32. నిత్య జీవితములో రుద్రాక్షలు	99-00
33. నిత్య జీవితములో నవరత్నాలు	99-00
34. వేదసూక్తములు	99-00
35. వేమన పద్యసారామృతం	99-00
36. పండగలు పర్వదినాలు	99-00
37. సూక్తిరత్నాలు	99-00
38. హనుమచ్ఛ్రిత్ర	99-00
39. నవగ్రహ దర్శనమ్	99-00
40. నిత్యజీవితంలో నవగ్రహాలు	99-00
41. సాలగ్రామములు	99-00
42. గురుశుక్ర ప్రభావము చంద్రకళానాడి	99-00
43. శనిగ్రహరెమిడిస్	99-00
44. జాతకసుధాసారము-జాతకమోక్షప్రదాయిని	99-00
45. వివాహజ్యోతిషమంజరి-మ్యారేజ్మ్యాచింగ్గైడ్ (సాయిగణపతిరెడ్డి)	99-00
46. మీపుట్టినతేదీనిబట్టి మీజీవితరహస్యాలు (న్యూమరాలజీ లైఫ్గైడ్) ..	99-00
47. మీఅదృష్టానికి (పేరు) నేమ్కరక్షన్ ..	99-00
48. న్యూమరాలజీ రెమిడిస్	99-00
49. మూకపంచశతీ	99-00
50. శ్రీరామకర్ణామృతం	99-00

51. రహస్యకుక్కుటశాస్త్రం	300-00
52. ఉపాసన విధానం	99-00
53. పంచమవేదం మహాభారతం	99-00
54. దేవుళ్ళు డాట్ కామ్	99-00
55. గణపతిభాష్యం	99-00
56. యజుర్వేద ఉపనయనవివాహప్రయోగమంజరి	99-00
57. నవయోగులు	99-00
58. ఆంధ్రప్రదేశ్లోనిదర్శించవలసిన ప్రముఖదర్గాలు	99-00
59. సకలదేవతాఅష్టోత్తరాలు(పెద్దది)-(180అష్టోత్తరశతనామావళులతో)	99-00
60. సకలదేవతా అష్టోత్తరశతనామావళులు (కేస్బైండింగ్)	216-00
61. సకలదేవతా సహస్రనామములు	99-00
62. ఆధ్యాత్మిక సూక్తి నిధి	99-00
63. బ్రాహ్మణులు గోత్రాలు,ప్రవరలు	99-00
64. సర్వదేవతాస్వరూపుడు శ్రీ వేంకటేశ్వరుడు	99-00
65. శ్రీ లక్ష్మీసన్నిధి	99-00
66. శ్రీలక్ష్మీగణపతి హోమకల్పం	99-00
67. మార్షల్ఆర్ట్స్ 9 (కరాటే,కుంగ్ఫూనేర్చుకోండి)	99-00
68. మ్యాజిక్గైడ్	99-00
69. చదరంగం	99-00
70. పంచముఖ హనుమత్ వైభవం	63-00
71. గరుడపురాణం	40-00
72. మాఘపురాణం	36-00
73. శివపురాణం	36-00
74. వైశాఖపురాణం	36-00
75. కార్తీక పురాణం	36-00
76. కార్తీక పురాణం (చిన్నది)	25-00
77. సర్వకార్యసిద్ధికి రామాయణపారాయణ	63-00
78. పెద్దబాలశిక్ష	50-00
79. గాయత్రీ మహిమ	36-00
80. వృక్షదేవతలు	63-00
81. యాజుష స్కార్త సంస్కార చంద్రిక	200-00
82. సనాతనవైదిక బ్రాహ్మణస్మార్తాగమకల్పమ్	150-00
83. చతుర్వేదములు	120-00
84. నవగ్రహారాధన	120-00
85. తాళపత్ర సమాహార గోపురం	120-00
86. మనుధర్మ శాస్త్రం (వచనంలో...) (కేస్బైండు)	250-00

87. మానవధర్మములు	120-00
88. వేదమంత్ర సంహిత	120-00
89. సహస్రలింగార్చన	120-00
90. శ్రీ శివగీత	120-00
91. ద్వాదశఉపనిషత్తులు	120-00
92. పురాణపండవారి సౌందర్యలహరి	(కేస్ బైండింగ్) 250-00
(శ్లోకతాత్పర్యసహిత విపులవ్యాఖ్యాతీ)	సాదా 120-00
93. బృహత్ శివ స్తోత్ర రత్నాకరము	200-00
94. బృహత్ దేవీ స్తోత్రరత్నాకరము	200-00
95. బృహత్ విష్ణు స్తోత్రరత్నాకరము	200-00
96. కేదారనాథ్ బదరీనాథ్ యాత్రాగైడు	63-00
97. దక్షిణావృత శంఖములు	63-00
98. 108 దివ్యదేశాల విష్ణుక్షేత్రదర్శని	36-00
99. ధర్మసింధువు(కేస్ బైండింగ్)	270-00
100. భారతీయ శైవక్షేత్రయాత్రాదర్శిని	99-00
101. చిలుకూరి బాలాజీచరిత్ర	36-00
102. భగవత్ స్తుతి	63-00
103. సూర్యోపాసన	36-00
104. కాశీఖండం	250-00
105. దేవీభాగవతం	360-00
106. శ్రీ ఆంజనేయం	216-00
107. ధర్మసందేహాలు	216-00
108. ఆధ్యాత్మిక దైవిక వస్తువులు	250-00
109. రామాయణం	600-00
110. పోతన భాగవతం	900-00
111. శివమంత్రములు	63-00

8. వైద్య గ్రంథాలు

1. ఆహారం ఆరోగ్యం	36-00
2. మూలికావైద్య చిట్కాలు	36-00
3. ఆయుర్వేద వైద్య చిట్కాలు	30-00
4. గృహవైద్య రహస్యాలు	36-00
5. గృహవైద్యసారం	36-00
6. హోమియోవైద్యం (ద్వాదశలవణచికిత్స)	63-00
7. ప్రకృతివైద్యం	36-00
8. ఆహారం-వైద్యం	99-00

9. సంపూర్ణ ఆయుర్వేద-చిట్కా వైద్యం	99-00
10. ఆయుర్వేదమ్	36-00
11. ఆయుర్వేద మూలికావైద్యబీపిక	99-00
12. దుంపకూరలు, ఆకుకూరలు, కాయగూరలు (వాడకం - ఉపయోగాలు)	99-00
13. ఏకమూలికావైద్యం	99-00
14. అష్టాంగ హృదయం (4భాగాలు)	1200-00
15. రహస్యసిద్ధయోగవైద్యసారమ్	99-00
16. ప్రాథమిక హోమియోవైద్యం	99-00
17. ఒబెసిటీ	99-00
18. హెల్త్గైడ్	99-00
19. ఆయుర్వేదం-జీవనవేదం	99-00
20. పుడ్థేరపి	63-00
21. న్యాచురల్థేరపి	99-00
22. సంపూర్ణఆరోగ్యానికి 20ని॥	63-00
23. కీళ్ళనొప్పులు మీ సమస్యలైతే...	99-00
24. యోగామంత్ర	63-00
25. యోగా మండే టు సండే	63-00
26. హెర్బల్ మెడిసిన్-హెల్త్టుడే	99-00
27. హెల్త్ఫైల్	108-00
28. వస్తుగుణపాఠం	250-00
29. రసాయన వాజీకరణ తంత్రం	150-00
30. వస్తుగుణ మకరందం	400-00
31. నాటువైద్యం -(కేస్బైండ్)	360-00
32. నాటువైద్యం (చిన్నది)	99-00
33. ప్రాణాయామము-యోగ	63-00

9. అయ్యుష్ష - భవానీ రకాలు

1. శ్రీ అయ్యుష్ష లీలామృతం	30-00
2. శ్రీ అయ్యుష్ష భజనపాటలు	63-00
3. శ్రీ అయ్యుష్ష పూజాకల్పం	20-00
4. శ్రీ అయ్యుష్ష భక్తి గీతాలు	20-00
5. హారతిగైకొనుమా	40-00
6. శ్రీ అయ్యుష్ష దీక్ష F	10-00
7. శ్రీ అయ్యుష్ష భజనమాల F	10-00
8. శ్రీ అయ్యుష్ష నిత్యపూజ P	10-00

9. శ్రీ అయ్యప్ప నిత్యనియమావళి P	10-00
10. భవానీదీక్ష (శ్రీ భవానీ లీలామృతం)	36-00
11. దేవీలీలామృతం	99-00
12. శ్రీ దేవీ పూజాకల్పం	20-00
13. దేవీ భక్తిగీతాలు	20-00
14. భవానీదీక్ష P	10-00
15. దేవీ భక్తిమాల F	10-00
16. శ్రీ అయ్యప్ప భజనావళి	120-00
17. అయ్యప్పపూజావిధి (జేసుదాసుసాంగ్స్‌తో)	24-00

10. భజనలు - కీర్తనలు

1. అన్నమయ్య కీర్తనలు	20-00
2. శ్రీరామదాసు కీర్తనలు	20-00
3. సర్వదేవతా మంగళహారతులు	20-00
4. వసుంధర మంగళ హారతులు	25-00
5. సాభాగ్య దేవతా మంగళహారతులు	36-00
6. సర్వదేవతా భజనలు	36-00
7. చిట్టి పొట్టి పాటలు	10-00
8. జాతీయ గీతాలు	10-00
9. దేశభక్తి గీతాలు	36-00
10. పండుగలు-పుణ్యక్షేత్రాలు భక్తిగీతాలు	36-00
11. గొజ్జిళ్ళపాటలు,లాలిపాటలు,కోలాటపాటలు	36-00
12. అన్నమయ్య సంకీర్తనలు	99-00
13. పెళ్ళిపాటలు-స్త్రీలపాటలు	36-00
14. భక్తానంద భజనకీర్తనలు(ఓల్డ్‌సినిస్టెల్)	36-00
15. సర్వదేవతాభక్తిమణిమాల	36-00
16. బతుకమ్మ ఉయ్యాల పాటలు	36-00
17. అన్నమయ్య సంకీర్తనావిధి(1000కీర్తనలు)	270-00

11. హిట్స్ సాంగ్స్

1. ఘంటసాల భక్తిగీతాలు-భగవద్గీత	36-00
2. ఎస్.పి.బాలు భక్తిగీతాలు	36-00
3. ఘంటసాల సుమధురగీతాలు	99-00
4. పి. సుశీల సుమధురగీతాలు	99-00

5. ఎస్.పి. బాలు సుమధురగీతాలు	99-00
6. ఎస్.జానకి సుమధురగీతాలు	99-00
7. వేటూరి సుందరరామమూర్తిహిట్స్	99-00
8. సర్వదేవతా సినీభక్తిగీతాలు	99-00

12. స్త్రీలకు ఉపయుక్త పుస్తకములు

1. శ్రీకాంతామణి వంటలు (వెజ్)	63-00
2. శ్రీకాంతామణి వంటలు (నాన్ వెజ్)	63-00
3. శాకాహార వంటలు	30-00
4. మాంసాహారవంటలు	30-00
5. చిట్టిచిట్కాలు	30-00
6. అందానికి చిట్కాలు	30-00
7. పిల్లల పేర్లు (పెద్దది)	30-00
8. పిల్లల పేర్లు (చిన్నది)	10-00
9. లేటెస్ట్ ఎంబ్రాయిడరీ శాలీబోర్డర్స్	36-00
10. లేటెస్ట్ ఎంబ్రాయిడరీ డిజైన్స్	36-00
11. చిన్నారులకు చిరుతిళ్ళు	30-00
12. పసందైన ఫాస్ట్ ఫుడ్ వంటలు	30-00
13. వలావ్లు, ఫ్లైడ్ రైస్లు, వెరైటీరైస్లు	30-00
14. వేపుళ్ళు-ఇగుర్లు	30-00
15. బ్రేక్ ఫాస్ట్ వంటలు	30-00
16. పండుగలలో చేసుకొనే పిండివంటలు	30-00
17. మైక్రోవేవ్ వంటలు	99-00
18. సర్వదేవతాభక్తిమాల	36-00
19. పిల్లలపేర్లు (బాబు)	36-00
20. పిల్లలపేర్లు (పాప)	36-00
21. మోడ్రన్ మెహంది (గోరింటాకు డిజైన్స్)	36-00
22. మోడ్రన్ పిల్లలపేర్లు	99-00
23. నోరూరించే నాన్ వెజ్ వంటలు	99-00
24. మోడ్రన్ టైలరింగ్ (లేడీస్ & జంట్స్)	99-00

వివిధ రకాలు

ఎందరోమహానుభావులు	270-00
యోగాసనాలు	36-00
సూర్యనమస్కారములు	36-00
పొడుపు కథలు (చిన్నవి)	10-00

హిందీ-తెలుగు-స్వబోధిని	20-00
ఇంగ్లీషు-తెలుగు-స్వబోధిని	20-00
జనరల్ నాలెడ్జ్	20-00
నూరు ఎక్కాలు	10-00
1-100 టేబుల్ బుక్	10-00
1-100 టేబుల్ బుక్ (క్రాస్ సైజు)	4-50
శ్రీరామకోటి	27-00
శ్రీశివకోటి	27-00
మేజిక్	30-00
అంకెలతో గారడీ	30-00
హృదయస్పందన (కవితలు)	30-00
వాత్స్యయన కామసూత్రాలు	36-00
ఎ.పి.టూరిస్ట్ గైడు	36-00
ఇంద్రజాల రహస్యాలు	30-00
మహేంద్రజాల రహస్యాలు	30-00
శరీరభాష (బాడీ లాంగ్వేజ్)	99-00
క్రియాయోగం	36-00
ఆనందంగా జీవిద్దాం	99-00
హరిశ్చంద్ర నాటకం	50-00
వాత్సయనకామసూత్రాలు	99-00
పంచసాయకం	99-00
రతిరహస్యాలు	99-00
అనంగరంగం (కంభంపాటి స్వయంప్రకాష్)	99-00
శృంగారకేళి (కంభంపాటి స్వయంప్రకాష్)	99-00
గాయత్రీవిజ్ఞాన్	99-00
చింతామణి (నాటకం)	50-00
బాలనాగమ్మ	50-00
కాళహస్తి స్త్రీల వ్రతకథలు	36-00
కాళహస్తి రామాంజనేయ యుద్ధం(బదిరెడ్డి)	50-00
కాళహస్తి గోవింద నామాల భగవద్గీత	36-00
కాళహస్తి గృహవాస్తు చింతామణి	99-00
కాళహస్తి గృహవాస్తు మర్కాలు (భైండు)	63-00
రామరాయవాస్తుశాస్త్రం(ముద్దగడరామరావు)	90-00
ఎం.ఎస్.ఆర్.హనుమాన్ చాలీసా	10-00
ఎం.ఎస్.ఆర్.సుందరకాండ	80-00
బ్రహ్మంగారిజీవితచరిత్ర (జవంగుల)	125-00
శ్రీ ఆదిశంకరాచార్య దివ్యచరితామృతం	40-00

కాశీరామేశ్వర మజలీ కథలు	63-00
శ్రీలలితాసహస్రనామము(భాస్కరభాష్యం)	600-00
ప్రకృతిసిద్ధాంతములు-వేదవిజ్ఞానము-ఫలితజాతక సూత్రములు	595-00
ముదుండి విశ్వనాథరాజుగారి గ్రంథములు	
విశ్వకర్మ ప్రకాశము	80-00
ప్రాచీనవాస్తుశాస్త్రాలు-ఆధునికవాస్తుపరిశీలన	250-00
నారద సంహిత	150-00
వాస్తురాజవల్లభము-మూలానువాదము	60-00
మయమతము - వచనము	80-00
బృహత్సంహిత - వచనము	160-00
వాస్తువిజ్ఞానజ్యోతి	.....
పురోహిత దర్శని (గోరసవీరభద్రాచార్య)	....
విశ్వకర్మవాస్తువిద్యారహస్యములు	....
వాస్తు విజ్ఞాన చంద్రిక	....
మహాదశా పారిజాతం	....
వాస్తు నారాయణీయం	120-00
యోగావళీఖండం	120-00
ముహూర్తసింధువు	150-00
సర్వార్థచంద్రిక (4భాగాలు)	1208-00
మీరే న్యూమరాలజిస్ట్ (డావూడ్)	370-00
నిర్ణయసింధు (2భాగాలు)	590-00
సాయి...	45-00
శ్రీ దుర్గానందలహరి	200-00
ఆరతిసాయిబాబా	11-00
ప్రతిష్ఠకల్పః(సాగి నరసింహమూర్తి)	500-00
తాజుద్దీన్ బాబా సచ్చరిత్ర	100-00

**సుమారు 100 సం॥రాలునాటి ప్రాచీన ప్రతులు తిరిగి
ఈ క్రింది గ్రంథములు ప్రచురించబడినవి.**

శ్రీరామ మంత్రానుష్ఠానము	300-00
శ్రీరామనవరాత్రోత్సవకల్పః	300-00
సీతారామ కథా సుధ అయోధ్యకాండ	200-00
సీతారామ కథా సుధ బాలకాండ	150-00
అరణ్యకాండ	100-00
శ్రాద్ధము ఎందుకు పెట్టాలి ? షోడశ సంస్కారములు	200-00
స్మార్త కాపర్ణి కారికలు	200-00
నవుంసక సంజీవనము, వైద్య శిరోమణి	200-00
విషవైద్య చింతామణి	200-00

హేమాద్రి సూరిణా ప్రాయశ్చిత్తాధ్యాయః	300-00
సర్వమూలికా గుణరత్నాకరం	300-00
ఆపస్తంబీయ ధర్మసూత్రాలు	300-00
సర్వశాంతి దర్పణం - అపర ప్రయోగ దర్పణం	200-00
గణకరంజని	200-00
సంతాన దీపిక	200-00
తిథినిర్ణయ కాణ్డః	250-00
ముహూర్త దర్పణం	200-00
జ్యోతిష శాస్త్ర రత్నము (శ్రీపతిజాతక పద్ధతి)	250-00
లఘుతాచకము	200-00
శ్రీ వైఖనస పైతృమేదిక ప్రయోగః	300-00
స్మృతి రత్నాకరము (ధర్మశాస్త్రం)	400-00
జాతకామృతతసారం	300-00
జాతక బోధిని	300-00
సంగీత విద్యాదర్పణం	300-00
సంగీత సర్వార్థసారసంగ్రహం	300-00
ముహూర్త మార్తాండం(టీకతాత్పర్యం)	450-00
జాతకరహస్యం	200-00
రాజమార్తాండం	200-00
ఆయుర్దాయదీపిక	200-00
వైద్యామృతం	200-00
అనుపానమంజరీ	200-00
నవగ్రహశాంతి విధానం-ఉదకశాంతి విధిః	200-00
చికిత్సరత్నము	200-00
స్వరచింతామణి	200-00
ద్వాదశలోహ భస్మవిధానం	200-00
దైవజ్ఞయశో విభూషణం	200-00
అనుపాన రత్నకరము	200-00
కాలామృతము	250-00
దైవజ్ఞకర్ణామృతము	300-00
రసేంద్ర చింతామణి	300-00
రసరత్న సముచ్చయం	300-00
వస్తుగుణరత్నాకరము	300-00
హోరానుభవదర్పణము	360-00
విశ్వకర్మ ప్రకాశిక వాస్తుశాస్త్రము	250-00
స్త్రీజన కల్పవల్లి	450-00
సంగీత సర్వార్థ సంగ్రహం	300-00
సంగీత సుధాసంగ్రహము	250-00
అర్క ప్రకాశము	200-00
సంగీత మార్తాండము	200-00
సంగీత ప్రథమబోధిని	200-00

వైద్యకల్పతరువు	200-00
రసప్రదీపిక	250-00
గణకానందము	250-00
శ్రీ లలితాసహస్రనామావళిః-వివరణాత్మక భావంతో	200-00
నవచండీ వేదోక్త శ్రీ దేవీ పూజాకల్పం	200-00
శ్రీ గాయత్రీ అనుష్ఠాన తత్త్వప్రకాశిక	360-00
సంగీతమార్తాండము	250-00
సారావళి	360-00
భేషజకల్పము	200-00
గురుశిష్య ఆయుర్వేద వైద్యచింతామణి	360-00
జాతకమణి	200-00
సర్వశకున ప్రకాశిక	200-00
యాజుష ప్రయోగ చంద్రిక	250-00
శిక్షావల్లీ-ఆనందవల్లీ-భృగువల్లీ	300-00
వసంతరాజ శకునము	250-00
తొట్టి వైద్యం	450-00
జ్యోతిష సిద్ధాంత సంగ్రహము (పంచాంగ గణితం)	300-00
సహస్ర యోగప్రకాశిక	300-00
శ్రీవిద్యారహస్యం	290-00
మహర్షుల చరిత్ర 1,3 300+300	
వేంకట సోమయాజీయం అను ధర్మశాస్త్రకాండము	250-00
శ్రీఆంజనేయం	216-00
రాశితుల్యవత్సర ఫలితం	200-00
నాడి జ్యోతిష విశ్లేషణ	400-00
రహస్యకుక్కుటశస్త్రం	300-00
స్త్రీ ధర్మరత్న బాండాగారము	200-00
శైవోత్సవరత్నాకరం	300-00
యాజుషప్రయోగ చింతామణి	300-00
సుస్వర ఋగ్వేద ప్రయోగదర్శిని	300-00
ఆయుర్వేద వైద్య సంగ్రహం	300-00
వశిష్ట సంహిత	360-00
హోమియోపతి గృహవైద్యం	200-00
వ్రతచూడామణి	300-00
వైశ్యధర్మప్రకాశిక	300-00
ఆలయ నిత్యార్చన పద్ధతి	200-00
స్త్రుతిముక్తాఫలం	300-00
ఆపస్తంబయల్లాజీయమ్	300-00
జ్యోతిషశాస్త్రసంగ్రహము	200-00
కర్మవిపాకాఖ్యయం	360-00
ముహూర్త రత్నావళి	250-00
సుదివిలోచనం	300-00
ఉత్తర కాలామృతం	200-00
సర్వవిషయ సర్వస్వసంగ్రహం	200-00

అరుదైన పాత పంచాంగములు, వ్రతకథలు,
పురాణములు, ఆరాధన గ్రంథములు,
సుప్రభాతములు, మహాత్మ్యములు, సహస్రనామములు,
పూజావిధానములు, స్తోత్రాలు, ప్రామాణిక గ్రంథములు,
కథలు, జ్యోతిష, వాస్తు, వైద్య, మంత్రశాస్త్రాది ఆధ్యాత్మిక
గ్రంథములకు

మోహన్ పబ్లికేషన్స్

ఆధ్యాత్మిక గ్రంథనిలయం

కోటగుమ్మం, అజంతా హోటల్ ఎదుట,
రాజమహేంద్రవరం.

www.mohanpublications.com

From :

☎ : 0883-246 25 65

MOHAN PUBLICATIONS

Fort Gate, Opp : Ajanta Hotel

Rajahmundry-533 101 (a.p.)

mohan
PUBLICATIONS

ఆధ్యాత్మిక గ్రంథనిలయం

ఉచిత Pdf బుక్స్ కై : - www.granthanidhi.blogspot.in

ఆధ్యాత్మిక, జ్యోతిష, వాస్తు, ఆయుర్వేద,
మంత్రశాస్త్రాది అనేక విషయాలు
తెలుసుకొండి... ఫ్రీబుక్స్
MOHAN PUBLICATIONS
పేజ్ లైక్ చేయండి.

granthanidhi
THE TREASURE OF PAGES
FIRST EVER TELUGU FREE E-BOOKS
DOWNLOADING WEB PORTAL

www.granthanidhi.com

Kinige.com

మా ఇ-బుక్స్ కినిగె ద్వారా కానుకగాలు
చేసుకొనే వచ్చును.

dailyhunt

మా ఇ-బుక్స్ డైలీహంట్ ద్వారా
అత్యధిక డిస్కంట్ ఆఫర్లతో లభించును.